

Beantwoording technische vragen over Bestuursrapportage 2019

Van de volgende fracties zijn vragen over de bestuursrapportage ontvangen:

PVV	48 technische vragen (1 t/m 48)
PvdD	7 technische vragen (49 t/m 55)
CDA	63 technische vragen (56 t/m 118)
PvdD	aanvulling met 19 technische vragen (119 t/m 137)
GroenLinks	5 technische vragen (138 t/m 142)
50+	1 technische vraag (143)

De antwoorden zijn direct na elke vraag opgenomen.

Technische vragen van de fractie PVV

Vraag 1

Graag ontvangen wij een uitputtend overzicht met:

- a) Alle provinciale wegenprojecten sinds 2015 + verwachte start werkzaamheden + verwachte oplevering + kostenraming, onderverdeeld in (groot-) onderhoud, verbreding en nieuwe aanleg
- b) Alle provinciale wegenprojecten van vóór 2015 die nog niet afgewerkt zijn, incl. verwachte start en oplevering + kostenraming, onderverdeeld in (groot-) onderhoud, verbreding en nieuwe aanleg

Antwoord 1

Met de vaststelling van de beleidsnota KOPI (PS 18/18) en daarop aangepaste begrotingsindeling vanaf 2019 maken we expliciet onderscheid tussen onderhoud enerzijds en reconstructies/nieuwe aanleg anderzijds. Over de lopende en geplande infraprojecten wordt u binnenkort uitgebreid geïnformeerd middels de statenmededeling Programmering Mobiliteit.

We werken met een meerjarige onderhoudsplanning. De doorlooptijd van onderhoudsprojecten is in de regel beperkt (2 tot 3 jaar van planvorming tot en met oplevering). We hebben dan ook niet of nauwelijks te maken met uitgebreide procedures. Er zijn derhalve geen lopende onderhoudsprojecten van vóór 2015.

Bij (grotere) reconstructies en nieuwe aanleg kan de doorlooptijd van het project oplopen in de planfase. Dit is situationeel en sterk afhankelijk van de te doorlopen procedures (bv. PIP), omvang project en draagvlak.

Voorbeelden van lang lopende projecten zijn N69, N279 Veghel – Asten, randweg Baarle en N270 Helmond – Deurne. Na definitieve besluitvorming is de doorlooptijd van de feitelijke uitvoering beperkt tot maximaal 3 tot 4 jaar.

Vraag 2

Hoeveel spitsmijders zijn er momenteel bij het project A2 en hoe vaak en hoeveel kilometer mijden zij gemiddeld per week de spits? Wat zijn de totale kosten van dit project in 2018?

Antwoord 2

Tot nu toe hebben de deelnemers aan Mobility Market A2 Weert-Eindhoven ruim 12.800 corridormijdingen bereikt. De deelnemers mijden de spits gemiddeld 2,5 keer per week. Het aantal kilometers dat de deelnemers mijden in de spits wordt niet gemeten. In 2018 waren de totale projectkosten voor Mobility Market A2 Weert-Eindhoven € 384.514,65.

Vraag 3

- a) Wat is de onderliggende reden voor de ophoging van de bijdrage aan IPO?
- b) Graag ontvangen wij de begroting van IPO.
- c) Hoeveel geld gaat er in totaal jaarlijks naar IPO (graag bedragen per jaar vanaf 2013)?

Antwoord 3

- a) De hogere IPO-bijdrage volgt uit de door de Algemene Vergadering goedgekeurde IPO-begroting 2019. Bij besluitvorming over de IPO-begroting is besloten enkele activiteiten te verlengen en/of te intensiveren en zijn de budgetten door het IPO geïndexeerd.
- b) De vastgestelde begroting van IPO 2019 is bijgevoegd.
- c) Zie onderstaande tabel:

	Totaal betalingen
2013	1.615.810
2014	1.665.483
2015	1.509.131

	Totaal betalingen
2016	1.565.610
2017	1.410.531
2018	1.936.082
2019	1.721.515 *

*) 2019 betreft de gegevens tot augustus 2019.

Inleiding / Samenvatting

Vraag 4

p4: "De uitvoering van het huidige uitvoeringsprogramma Energieagenda 2010-2020 ligt op koers". Hoe verhoudt dit zich met de bevindingen vanaf blz. 77, waarbij voor tal van zaken onder prestatie gemeld wordt, evaluaties nog niet gemaakt zijn of zelfs helemaal geen doel gesteld wordt?

Antwoord 4

Voor een aantal ambities uit de begroting zijn we afhankelijk van derden/de markt. Met name op deze prestaties is sprake van vertraging. De meeste acties volgend uit het uitvoeringsprogramma liggen op koers en zijn uitgebreid toegelicht in de PS-mededeling van april 2019.

Vraag 5

p4: "De openstelling leverde 82 aanmeldingen op van sociale ondernemingen die bijdragen aan een inclusieve samenleving, waaruit na een intensieve selectieprocedure 5 ondernemers zijn geselecteerd". Welke criteria zijn toegepast om "het bijdragen aan een inclusieve samenleving" te beoordelen? Graag tevens een specificatie hiervan per geselecteerde ondernemer.

Wat wordt hier concreet verstaan onder een "inclusieve samenleving".

Antwoord 5

Bij de selectie van initiatieven in het kader van het Brabant Outcomes Fund (BOF) zijn verschillende criteria gehanteerd om te beoordelen hoe deze bijdragen aan een inclusieve samenleving passen binnen de BOF aanpak:

- Bijdragen aan de Brabantse betekeniseconomie.
- Actief binnen de thema's werkgelegenheid en participatie.
- Via inzet op de provinciale opgaven bijdragen aan de volgende doelen van Sustainable Development Goals (SDG's) 3, 8 en/of 10*:
- Positieve gezondheid en welzijn voor alle leeftijden (SDG 3).
- Passend werk voor iedereen (SDG 8).
- Gelijke kansen (sociaal, economisch, politiek) (SDG 10).
- Het gaat om een bestaande onderneming die via opschaling van haar concept impact wil vergroten in de provincie Noord-Brabant.
- Het concept is toepasbaar in meerdere gemeenten.
- Er is sprake van een vernieuwende aanpak die niet/onvoldoende uit reguliere (overheids)middelen gefinancierd kan worden.
- De resultaten zijn in potentie meetbaar voor een afgebakende groep deelnemers.
- Resultaten dienen binnen 3 jaar behaald te worden.
- De uitvoering kan in 2019 starten.

Zie ook: <https://www.brabant.nl/subsites/brabant-outcomes-fund/over-bof/criteria>

Er is geen nadere specificatie geweest van het begrip 'inclusieve samenleving'.

Bestuur

Vraag 6

p16, toerekening organisatiekosten 5,7 miljoen: "op basis van ureninzet zijn de organisatiekosten toegerekend."

- Waaraan zijn organisatiekosten toegekend?
- Welke uren betreft dit, waarvoor precies?
- Graag heldere toelichting over de achtergrond van deze 5,7 miljoen meerkosten.

Antwoord 6

De organisatiekosten worden toegerekend aan de begrotingsprogramma's. Deze organisatiekosten betreffen de inzet van arbeidscapaciteit voor het realiseren van de prestaties van het betreffende begrotingsprogramma. Bij de jaarrekening vindt op basis van de realisatie van direct-productieve uren de toerekening plaats aan de begrotingsprogramma's. De ramingen worden opgenomen op basis van een inschatting van de capaciteitsinzet. De genoemde € 5,7 miljoen betreft het opnemen van de initiële raming van de organisatiekosten voor programma Bestuur voor 2020. Deze initiële raming wordt voor alle begrotingsprogramma's verwerkt. Dit betreft daarmee geen meerkosten.

Ruimte

Vraag 7

p23: "Zorgvuldige ruimtelijke afweging ten behoeve van een aantrekkelijk, bereikbaar en concurrerend Brabant ter versterking van het woon-, leef- en vestigingsklimaat en de omgevingskwaliteit". Graag een nadere duiding hoe deze zorgvuldige ruimtelijke afweging met de genoemde factoren zich verhoudt tot de dwingende maatregelen voor wind- en zonne-energie vanuit de RES-en.

Antwoord 7

PS hebben in de provinciale Omgevingsvisie en de Energie-agenda niet alleen doelstellingen opgenomen voor CO2-reductie en duurzame energieopwekking in 2030 en 2050, maar ook een aantal algemene en (voor energie) specifieke uitgangspunten. Wij acteren als partner binnen de 4 Brabantse RES-en binnen de kaders die u ons heeft meegegeven. Onze inzet daarbij is om met de andere partijen binnen de regio tot een zorgvuldige en ruimtelijke afweging te komen t.a.v. de door u aangehaalde punten en in relatie tot de landelijk en provinciaal vastgestelde doelstellingen.

Vraag 8

p23: "Goed functionerende regionale woningmarkten, waarbij het woningbouwprogramma optimaal wordt ingezet op binnenstedelijke (transformatie)locaties en voor het herbestemmen van leegstaand vastgoed". In hoeverre worden de jarenlange wachtlijsten voor sociale huurwoningen en het met een verplichte opgave toewijzen aan statushouders meegewogen in de beoordeling van het goed functioneren van regionale woningmarkten? Zijn over deze aspecten nadere kengetallen bij de provincie bekend en kunt u deze verstrekken?

Antwoord 8

In onze [Brabantse Agenda Wonen](#) (BAWo, p10/11) hebben wij aangegeven wat wij verstaan onder een goed functionerende woningmarkt. Één van de kernpunten bij de beoordeling hiervan is, dat er voldoende geschikte woonruimte is voor alle Brabanders. Dit betekent ook dat er voldoende sociale huurwoningen worden gebouwd of via doorstroming vrijkomen voor huishoudens met een smalle(re) beurs, waartoe ook vergunninghouders behoren. Met het oog op deze laatste groep krijgt elke gemeente ieder half jaar vanuit het Rijk een taakstelling toebedeeld. De provincie houdt toezicht op de uitvoering hiervan.

Hoewel regiospecifiek verschillend, functioneren regionale woningmarkten in Brabant op verschillende onderdelen niet optimaal. Dit komt o.a. tot uitdrukking in hoge koopprijzen en lange wachttijden voor een sociale huurwoning. M.b.t. ontwikkelingen op de regionale woningmarkt richt de provinciale rol zich vooral op 'kennis

en onderzoek', 'reflectie en agendering' en 'samenwerken en verbinden' (BAWo, p.41). Zo willen wij ertoe bijdragen dat er steeds voldoende (harde) plancapaciteit is om het bouwtempo op peil te houden. En dat het planaanbod voor woningbouw realistisch, flexibel en vraaggericht is, met (blijvende) aandacht voor de betaalbaarheid van het wonen, zowel wat de koop als het (sociale) huursegment betreft.

Voor de concrete invulling en uitvoering van het woningbouwbeleid zijn echter de (regionaal samenwerkende) gemeenten, woningbouwcorporaties en andere marktpartijen als eerste aan zet. Zo maken gemeenten met corporaties concrete prestatieafspraken over de bouw van sociale huurwoningen en de toewijzing van woningen in het sociale huursegment, waaronder ook aan vergunninghouders.

Wij beschikken niet over kengetallen m.b.t. wachtlijsten voor sociale huurwoningen en de toewijzing hiervan aan vergunninghouders.

Vraag 9

p23: "Conform planning worden vanuit een 'regionaal perspectief op bouwen en wonen' in de verschillende subregio's tal van activiteiten uitgevoerd, gericht op het versnellen van de woningbouw, het verduurzamen van de woningvoorraad, vraaggericht bouwen en zorgvuldig ruimtegebruik. Vanuit de Brabantse Agenda Wonen is het 'accent op duurzame verstedelijking' een belangrijke actielijn hierbij, met als richtinggevend principe, dat ruim baan wordt gegeven voor woningbouw in het bestaand stedelijk gebied van steden en dorpen en voor het herbestemmen van leegstaand vastgoed". In hoeverre draagt de provincie zelf bij aan het "verduurzamen van de woningvoorraad"? Graag een overzicht van alle projecten en bedragen.

Antwoord 9

De provincie heeft geen directe taak in de verduurzaming van de woningvoorraad. Wel draagt de provincie hier op verschillende manieren aan bij, onder andere door het leveren van kennis en advies, het verstrekken van subsidies en door projecten (financieel) te stimuleren. Een overzicht van onze provinciale bijdragen vindt u in paragraaf 1 Gebouwde Omgeving in de bijlage van de [statenmededeling Stand van zaken Uitvoeringsprogramma Energie-agenda 2010-2020](#) van 16 april jl.

Vraag 10

p26, Agrofood: Op hoeveel plekken wordt er halal geslacht in Brabant?

Antwoord 10

Wij registreren geen slachterijen en hebben ook geen inzicht in de wijze van slachten.

Vraag 11

p26: Wat is de status (bekende resultaten) van de 41 innovatieve stalconcepten?

Antwoord 11

Divers. Er zitten zo'n 41 stalsystemen in de zogenaamde conceptfase. Bij deze systemen vinden er nog geen emissiemetingen plaats, maar wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw stalsysteem. Voor de status per systeem verwijzen wij u naar <https://www.brabant.nl/-/media/507d933ad0ab438ebcd8ba97c9aa1bc6.pdf>

Vraag 12

p27, 28: Wat zijn de eerste resultaten van de projecten Nedersoja, Sorghum, Agroforestry en Veldbonen? Graag iets uitgebreider.

Antwoord 12

De resultaten van 2019 over het aantal ha en aantal boeren van de projecten Nedersoja, Sorghum en Agroforestry zijn begin 2020 beschikbaar.

Sorghum: In een in 2018 uitgevoerd onderzoek door het Louis Bolk Instituut - in opdracht van het kennisnetwerk - is informatie over de perspectieven van de aanbouw van dit gewas te vinden.

<http://www.louisbolk.org/downloads/3415.pdf>

Nedersoja : Meer informatie over de opbrengsten van Nedersoja in 2018 zie hier:

<https://www.biojornaal.nl/article/9066897/opbrengsten-nedersoja-2018-bekend-proef-biologische-teelt-succesvol/>

De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek "Veldbonen" worden eind 2019 verwacht.

Vraag 13

p33: "In het najaar van 2017 is de Brabantse Agenda Wonen vastgesteld. De benodigde financiën voor de uitvoering van deze agenda zijn voor de jaren 2018 en 2019 begroot op in totaal €1 miljoen. Verwacht wordt dat hiervan ca. €750.000,- voor het einde van 2019 zal zijn besteed. Veel van de (vervolg)activiteiten vanuit de Brabantse Agenda Wonen hebben echter een langjarig karakter en vragen ook na 2019 om middelen. Te denken valt hierbij o.a. aan de koppeling van 'het wonen' en het woningbouwprogramma aan binnenstedelijke (transformatie)opgaven, de huisvestingsvraagstukken rond arbeidsmigratie, onze inspanningen m.b.t. het middensegment op de woningmarkt, een (meer) vraaggericht planaanbod voor woningbouw en onze inzet op het bevorderen van nieuwe woonvormen, van belang om adequaat in te kunnen spelen op de veranderende demografische toekomst en de veranderende manier waarop mensen willen (samen)wonen en -leven."

- Graag een volledig overzicht van alle projecten/activiteiten in het kader van de Brabantse Agenda Wonen.
- Welke rol en betrokkenheid heeft de provincie bij huisvestingsvraagstukken rond arbeidsmigratie, welke specifieke inzet en vanuit welke doelstelling wordt hierop gepleegd? Betreft dit ook betrokkenheid bij specifieke locaties en welke? Graag een volledig overzicht van alle projecten in dit kader.
- Wat wordt concreet bedoeld met "een veranderende demografische toekomst"?

Antwoord 13

- Over de activiteiten die in het kader van de Brabantse Agenda Wonen zijn en worden uitgevoerd hebben wij uitvoerig verslag gedaan in de Voortgangsrapportage 2018, die samen met een Statenmededeling op de agenda stond van de [procedurevergadering \(6.B.2\)](#) op 17 dec. 2018. De voortgangsrapportage is ook als pdf te vinden, onderaan de pagina over de [Brabantse Agenda Wonen](#) op onze provinciale website. Eind 2019, begin 2020 verschijnt de eerstvolgende voortgangsrapportage.
- Marktpartijen zijn samen met gemeenten primair verantwoordelijk voor voldoende geschikte huisvesting voor arbeidsmigranten. De provincie heeft hierbij – op basis van de door PS aangenomen motie "[Bestuursopdracht arbeidsmigratie](#)" (M61a, 20 april 2019) – een stimulerende en verbindende rol door betrokken partijen actief te benaderen, knelpunten te bespreken, oplossingsrichtingen aan te dragen en over de huisvesting van arbeidsmigranten regionale afspraken te maken. Wij organiseren netwerkbijeenkomsten in de vorm van regiotafels en zijn in gesprek met gemeenten, o.a. over het actualiseren van beleidskaders en het aandragen van (mogelijke) locaties. Actuele ontwikkelingen over onze [Brabantse Aanpak Arbeidsmigratie](#) vindt u op onze website.
- De veranderende demografische toekomst heeft betrekking op de sterke veranderingen in de leeftijds- en huishoudenssamenstelling van de bevolking. Zoals blijkt uit onze provinciale [bevolkings- en woningbehoefteprognose](#) springen hierbij vooral de vergrijzing en de (hiermee samenhangende) sterke groei van het aantal eenpersoonshuishoudens in het oog. Door deze veranderingen in de samenstelling van de bevolking en doordat de wijze waarop mensen willen (samen)wonen en -leven verandert neemt ook de variatie in woonwensen toe. Zoals wij hebben aangegeven in onze [Brabantse Agenda Wonen](#) vraagt dit "om een gevarieerd en flexibel planaanbod, met (blijvende) aandacht voor de betaalbaarheid en financierbaarheid van het wonen, een gezonde mix van huur en koop, in verschillende prijssegmenten en met ruimte voor nieuwe, ook tijdelijke woonvormen".

Vraag 14

p34: Waarvoor zijn de benodigde middelen voor werkplaats De Gruijter concreet bedoeld? Hoeveel is de afgelopen jaren inmiddels geïnvesteerd in dit project?

Antwoord 14

De afgelopen jaren is € 200.000,- per jaar geïnvesteerd in 'de Waardemakers' (voorheen werkplaats De Gruijter). Deze middelen zijn bedoeld om het platform te organiseren waar studenten, bedrijfsleven en overheid elkaar ontmoeten en samenwerken om maatschappelijke opgaven versneld te realiseren. Concreet betekent dit de werkplek, communicatie en proceskosten. Voor verdere informatie: <https://dewaardenmakers.nl/>.

Natuur, Water en Milieu

Vraag 15

p40: "klimaatproof Brabant". Kunt u statistieken van weerstations overleggen waaruit een toename van extreme neerslag of droogte blijkt in reeksen sinds het bestaan van deze stations?

Antwoord 15

Nee, wij baseren ons beleid op de brede consensus in de internationale wetenschap dat het klimaat verandert richting extremer weer. Wij verwijzen u hiervoor naar de klimaatscenario's van het KNMI. De klimaatscenario's van het KNMI geven aan welke klimaatveranderingen in Nederland in de toekomst plausibel zijn. De KNMI'14-klimaatscenario's laten een beeld zien van hogere temperaturen, een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters, heviger buien en kans op drogere zomers.

Vraag 16

p42: "Voldoende zwemmogelijkheden van voldoende kwaliteit 100%" Voldoen alle zwemlocaties in Brabant? Ook het water bij de Bergse Plaat?

Antwoord 16

Nee, niet alle zwemwaterlocaties in Noord-Brabant hebben een voldoende kwaliteit. Er is één locatie, namelijk de Binnenschelde, die op basis van een vierjarig gemiddelde op bacteriologische overschrijdingen, de waterkwaliteitsklassering 'slecht' heeft gekregen. Zie ook de beantwoording van de technische vragen (vraag 60) bij de Jaarrekening 2018.

Vraag 17

p44: Welke doelstellingen (SMART?) zijn er gekoppeld aan de publiekscampagne voor dumping?

Antwoord 17

Doel van de campagne was tweeledig. Voor het dumpen van huisvuil en asbest was de doelstelling burgers bewust te maken van de omvang van het probleem en dat dumpen niet kan en onfatsoenlijk is. Voor drugsdumpingen was het doel om burgers alert te maken op verdachte situaties en deze (eventueel anoniem) te melden.

Vraag 18

p44: "De bodem bevat geen urgente bodemverontreinigingen meer, is vitaal en geschikt voor maatschappelijke functies. De uitvoering van de bodemsanering zoals vastgelegd in het Bodemconvenant loopt volgens planning". Gelden deze constatering generiek voor de gehele provincie, dus ook voor de grote steden waar de provincie in dit kader niet het bevoegd gezag is? In hoeverre heeft de provincie zicht op en informatie over (urgente) bodemverontreinigingen in de grote steden?

Antwoord 18

De grote gemeenten (B5) treden op als zelfstandig bevoegd gezag in het kader van de Wet Bodembescherming (Wbb). Zij geven zelf uitvoering aan de afspraken uit het Bodemconvenant. De Provincie doet alleen een uitspraak over het verloop van de uitvoering van de bodemsaneringen uit het Bodemconvenant waarvoor zij zelf bevoegd gezag is. Hoewel er wel periodiek afstemmingsoverleg is tussen de bevoegde gezagen Wbb (B5 en Provincie) binnen Noord-Brabant hebben wij als provincie geen zicht en informatie over de (urgente) bodemverontreinigingen in de grote steden.

Vraag 19

p47: "Risico's / schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt. Aantal bijeenkomsten." Wat wordt bedoeld met het aantal bijeenkomsten? Wanneer waren die? Kunnen wij alle informatie (en documenten) krijgen over deze bijeenkomsten. Waarom is er gekozen om het aantal bijeenkomsten als indicator te gebruiken?

Antwoord 19

In aanloop naar de campagne zijn er verschillende werkateliers georganiseerd om met het netwerk tot een gedragen campagne te komen. 28 februari 2019 heeft de bijeenkomst 'werkatelier IV' plaatsgevonden waarin de campagne-concepten zijn getoetst en aangepast. Daar is ook de voorkeur uitgesproken voor het meest aansprekende concept.

De beschikbare stukken zijn bijgevoegd.

Er is gekozen voor de indicator 'aantal bijeenkomsten' omdat het een SMART indicator is waar we zelf als provincie verantwoordelijk voor gehouden kunnen worden binnen een opgave waar onze rol gering is en dit met name bij andere partijen ligt.

Vraag 20

p51: Sinds welk jaar is de biodiversiteit in Brabant onder de maat gekomen?

Antwoord 20

In de vorige eeuw hebben in toenemende mate grote veranderingen plaatsgevonden waardoor de biodiversiteit onder druk is gekomen.

Vraag 21

p52: "natuur inclusieve landbouw". Als er straks 20 bedrijven een businessplan aanbieden, op welke manier gaat er dan geselecteerd worden?

Antwoord 21

Er is via de Subsidieregeling voor businessplannen Veehouderijbedrijven financiële ruimte voor het opstellen van 40 businessplannen voor natuurinclusieve landbouw. Aanvragen worden getoetst aan de voorwaarden uit de subsidieregeling. Behandeling van de aanvragen vindt plaats op basis van volgorde van binnenkomst. De agrarische ondernemer is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van het businessplan. Hij krijgt hierbij begeleiding van een ondernemerscoach die ervaring heeft bij de omschakeling naar natuurinclusief.

Vraag 22

p52: Kunt u alle scholen die meedoen met de groene schoolpleinen aangeven op een kaart van Brabant?

Antwoord 22

Er zijn nu 149 scholen die meedoen met het project 'schoolpleinen van de toekomst'.

Op de website www.schoolpleinenbrabant.nl staat een kaartje met overzicht van de scholen die meedoen (<https://schoolpleinenbrabant.nl/voorbeelden/>).

Vraag 23

p58: "Voor de subsidieregeling voor het Leefgebied van de BIJ is 500.000 gereserveerd voor 2019. De verwachting is dat er dit jaar minder aanvragen worden ingediend dan verwacht. Daarom wordt 400.000 doorgeschoven naar 2020". Waar is deze verwachting op gebaseerd? Welke inspanningen zijn verricht om de regeling onder de aandacht te brengen?

Antwoord 23

Het aantal aanvragen voor versterking leefgebied in agrarische landschappen blijft tot nu sterk achter bij de verwachtingen. De doelgroep is met name de agrarische ondernemer. Om de belangstelling te stimuleren, is de regeling via de nieuwsbrieven van de agrarische natuurverenigingen bij een brede groep agrariërs onder de aandacht gebracht.

Economie

Vraag 24

p62: "In het kader van de internationaliseringsopdracht".

- Hoe luidt 'de internationaliseringsopdracht'?
- Wiens opdracht is dit?

Antwoord 24

De internationaliseringsopdracht luidt het verhogen van de internationale acquisitie, het samenwerken met andere regio's en het versterken van het internationale vestigingsklimaat van Brabant en vloeit voort uit het bestuursakkoord.

Vraag 25

p63: "Visit brabant heeft een verdienopgave meegekregen die niet realistisch is".

- Wat was de verdienopgave en waarom zou die niet realistisch zijn?
- Wat is het bedoelde kwaliteitsniveau?

Antwoord 25

In de financiering van VisitBrabant kunnen drie componenten worden onderscheiden: een basis-subsidie, projectfinanciering en opdrachtfinanciering voor diensten. De basissubsidie wordt verstrekt door de Provincie met een aanvullende subsidie in de periode 2014-2018. Die aanvullende subsidie loopt af, vanuit de bedoeling om vanuit projecten en diensten steeds meer verdienpotentieel te genereren. Het verdienpotentieel bestaat eruit dat een deel van de omzet van de projecten/dienstenportefeuille wordt benut om bij te dragen aan de basisorganisatie. Voor de projecten zijn gemeentes, bedrijven en de provincie, meestal in gezamenlijkheid, opdrachtgever. Voor dienstverlening zijn bedrijven de financiële opdrachtgever en soms gemeentes. Met de afbouw die bij de start was voorzien, zou één kwart van de begroting uit de verdien capaciteit moeten worden opgebracht om een goed functionerende basisorganisatie te financieren. Om dat extra bedrag voor de basis te kunnen verdienen is meer dan een verdubbeling van de totale omzet nodig, op te brengen vanuit projecten en diensten.

Een verdere afbouw van de basissubsidie en daarmee een hogere verdienopgave betekent:

1. Een grotere omzet van projecten en diensten. Dat vraagt om meer ondersteuning en management dus een grotere basisorganisatie.
2. Grotere afhankelijkheid van de ambitie van partners (provincie, gemeentes, bedrijven, instellingen) en hun bereidheid tot financiering. Een uitbreiding hiervan is niet waarschijnlijk.

3. Een opgave om meer marge te halen uit de dienstverlening aan ondernemers. De ervaring leert dat dit niet realistisch is.

Met het kwaliteitsniveau wordt gedoeld op het functioneren van VisitBrabant, haar centrale rol in de VTE-strategie en de bijdrage die hiermee geleverd wordt aan de realisatie van de doelen van het beleid voor Vrijtijdseconomie: meer internationale bezoekers, die langer blijven, meer besteden waardoor het aantal banen kan groeien.

Vraag 26

p65: Verwijzing naar websites over arbeidsmarktprojecten.

Graag een concreet overzicht van de kosten en opbrengsten van het arbeidsmarktprogramma in termen van euro's, fte mensen aan het werk dankzij dit programma in de doelgroep, aantal mensen aan het werk dankzij dit programma in de doelgroep, aantal mensen aan het werk dankzij dit programma vanwege dit programma (dus hoeveel fte ambtenaren en inhuur kosten deze meet-ups, feesten en partijen).

Antwoord 26

In het magazine projecten 'update 34 innovatieve arbeidsmarktprojecten' en magazine 'update resultaten arbeidsmarktregio's', zijn de resultaten opgenomen van het uitvoeringsprogramma 'naar een veerkrachtige arbeidsmarkt 2016-2019 (www.brabant.nl/arbeidsmarkt). In totaal zijn met het programma circa 4164 mensen extra aan het werk geholpen, nieuwe methodieken ontwikkeld, mensen opgeleid in (nieuwe) beroepen en netwerken ontwikkeld om mensen beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt.

Vanuit de Provincie Noord-Brabant vindt een inzet van 5,5 fte op het programma plaats.

Voor de uitvoering van de regioprogramma's ondersteunt de Provincie de vier arbeidsmarktregio's gedurende vier jaar, met een bedrag van € 500.000 per jaar. De cofinanciering door de regio's bedraagt 50%.

Met deze middelen worden, in lijn met het provinciale beleid, projecten opgezet en uitgevoerd en wordt er geïnvesteerd in de regionale netwerken.

Voor ondersteuning van de innovatieve projecten heeft de Provincie € 3.890.000,- geïnvesteerd, met een cofinanciering van 50 procent.

Vraag 27

p66, Internationalisering: ""wij richten ons op en het verzilveren van kansen in het buitenland".

- Om wat voor 'kansen in het buitenland' gaat het concreet?
- Welke concrete meerwaarde voor de Brabantse burger hebben deze "kansen in het buitenland"?

Antwoord 27

Het aantrekken van buitenlandse investeringen, het bevorderen van de export en verhoging van de kennisintensiviteit (innovatief vermogen) van het Brabantse bedrijfsleven en kennisinstellingen en daarmee meer banen creëren.

Vraag 28

p71: Hoe is een regionale arbeidsmarktregio een indicator voor de Regionale uitvoeringsprogramma's arbeidsmarktregios'? Wat wil conform planning zeggen? Hoeveel papier is er dan verschoven en wat heeft de Brabander daaraan?

Antwoord 28

De vier Brabantse arbeidsmarktregio's hebben allen triple-helix samenwerkingen georganiseerd waar overheid, onderwijs, ondernemers en vakbond zich gezamenlijk voorbereiden op de veranderende arbeidsmarkt. De regio's acteren in de haarvaten van de samenleving en voeren een regioprogramma uit in aansluiting op het

provinciale programma. In het magazine 'update resultaten arbeidsmarktregio's' zijn de resultaten van de arbeidsmarktregio's tot eind 2018 opgenomen.

Vraag 29

p71: "Aantal personen begeleid naar ander werk". 'Afgerond' staat er, als resultaat. Om hoeveel personen gaat het concreet die zijn begeleid naar ander werk?

Antwoord 29

In het magazines op www.brabant.nl/arbeidsmarkt zijn de resultaten opgenomen. In totaal zijn circa 4164 mensen extra aan het werk geholpen dankzij het programma.

Vraag 30

p76: Kunt u aangeven hoe Brabant in 2050 zonder fossiele brandstoffen kan functioneren? Is dit ook van toepassing op de fabricage en het mijnen en verwerken van grondstoffen elders van en voor enorm zware elektriciteitsleidingen, zonnepanelen, windturbines, waterstofpijpleidingen/opslagsystemen, elektrische voertuigen (staal, accu's)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe dan?

Antwoord 30

- Kunt u aangeven hoe Brabant in 2050 zonder fossiele brandstoffen kan functioneren?

Nee, de energietransitie is ook een leerproces. Wij kunnen niet voorspellen hoe het energiesysteem er in 2050 exact uit zal zien. Duidelijk is wel dat energie-opslag daarin een grotere rol zal spelen dan in ons huidige energiesysteem.

- Is dit ook van toepassing op de fabricage en het mijnen en verwerken van grondstoffen elders van en voor enorm zware elektriciteitsleidingen, zonnepanelen, windturbines, waterstofpijpleidingen/opslagsystemen, elektrische voertuigen (staal, accu's)?

Nee, wij hebben doelen gesteld voor de emissies in Brabant en niet ten aanzien van de emissie buiten Brabant voor bv. de fabricage van kleding of andere producten die we invoeren. Zo rekenen wij ook emissies voor producten die wij exporteren, aan Brabant toe en niet aan de landen waarnaar wij exporteren. Dit is conform de werkwijze van de nationale en internationale klimaatakkoord.

Vraag 31

p76: Sluit u met de opmerking "zonder fossiele brandstoffen" daarbij ook kernenergie, inclusief nieuwe generaties en nagenoeg eeuwig voorhanden en voor kankerbestrijding uiterst belangrijke Thorium-kernenergie (ThMSR) uit? Zo ja, Waarom?

Antwoord 31

Nee, zie antwoord 30. Zoals het bestuursakkoord op pagina 31 ook stelt: "Als provinciebestuur wegen we alle energiebronnen af op basis van inhoudelijke argumenten als CO2-reductie, kosteneffectiviteit, inpasbaarheid in het energiesysteem, neveneffecten, draagvlak, en de aansluiting bij het ecosysteem van kennisinstellingen en bedrijven. We blijven daarbij open staan voor nieuwe technieken die in het licht van voorgaande afwegingen in 2050 energieneutraal kunnen zijn."

Vraag 32

p76: Wat bedoelt u met "meer draagvlak"? Hoe gaat u dit concreet invullen en welke acties zijn daartoe eerder ingezet? Wij zien graag een uitvoerig overzicht, inclusief resultaten (draagvlakmetingen).

Antwoord 32

Er zijn in het verleden twee metingen gedaan van de houding van Brabanders ten opzichte van de energietransitie. PS zijn eerder op de hoogte gesteld van het resultaat van deze metingen.

Vraag 33

p76: De derde subsidieronde voor "Brabant Geeft Energie" is gestart. Kunt u aangeven hoeveel de eerste 2 hebben gekost aan provinciale subsidies, wat de bijbehorende andere Rijks- en/of gemeentelijke subsidies zijn en wat dit (naar verwachting) aan subsidie per kwh zal kosten?

Antwoord 33

Nee, aangezien deze projectsubsidies geen resultaatafspraken op het gebied van energieopwekking of -besparing inhouden is deze verwachting niet te schetsen. De subsidiekosten van de eerste openstellingen zijn: € 428.706,50 en € 983.430,-. Er is op grond van de subsidieregeling 'Brabant Geeft Energie' geen sprake van bijbehorende Rijks- en/of gemeentelijke subsidies.

Vraag 34

p76: Is er al wat meer bekend over de stand van zaken rondom geothermie (aardbevingen)?

Antwoord 34

Er zijn buiten Brabant bevingen opgetreden in de nabijheid van enkele van de tientallen geothermie-projecten. Het blijkt zeer moeilijk om aan te geven wat de oorzaak van die bevingen is, of dat het geothermie-project is en mocht dat zo zijn, welk aspect van die activiteiten expliciet bepalend is voor de bevingen. Op landelijk niveau is er (ook) veel aandacht voor dit onderwerp, maar er is nog geen uitsluitsel over hoe hiermee het beste kan worden omgegaan.

Vraag 35

p76: Verduurzamen Amernet: Hoe wordt het Amernet in Breda in de winter op warmte gehouden wanneer de zonnepanelen bijna niets doen?

Antwoord 35

De zonneweide is een van de beoogde projecten dat in het kader van de samenwerking Verduurzaming Amer warmtenet gerealiseerd zal worden. Doel van de samenwerking is o.a. om het Amer warmtenet steeds meer door decentrale duurzame bronnen te laten voeden; in 2024 willen wij 30 MW aan decentrale duurzame opwek gerealiseerd hebben. Hiermee kan 10% van het opgesteld vermogen voor de levering van warmte van de Amercentrale vervangen worden. Breda zal dus een deel van haar warmtebehoefte via de zonneweide voorzien, de resterende vraag zal voorlopig vanuit de Amercentrale ingevuld worden.

Vraag 36

p76: Heeft u een overzicht van alle MEP-, SDE- en SDE+-projecten voor grootschalige opwekking van "duurzame" energie in Noord-Brabant sinds de start van deze regelingen?

Antwoord 36

Nee, niet de provincie maar het Rijk (RVO) voert deze subsidieregelingen uit. Wij beschikken niet over een dergelijk overzicht.

Vraag 37

p77: Kunt u een update verstrekken van de vele KPI's waarvan nog geen resultaten bekend zijn?

Antwoord 37

Nee, want voor een aantal KPI's zijn de resultaten nog niet bekend, omdat monitoring of verslaglegging door partners niet samenvalt met het Burap-moment.

Vraag 38

p77: Bij het Cluster Elektrisch Rijden wordt aan uw doelstelling voldaan van "2.000 tot 20.000 arbeidsplaatsen". Afgezien van het absurd grote verschil: hoeveel banen zijn er daadwerkelijk?

Antwoord 38

Op basis van een eerdere meting, en de trend van het toenemende aantal arbeidsplaatsen in deze sector, verwachten wij dat er in 2019 1.600 arbeidsplaatsen zijn.

Vraag 39

p77: Hoe is de huidige 11% 'duurzame' energie opgebouwd (zonPV, wind, waterkracht, houtstook particulier, afvalverbranding, biomassa, biofuels) en hoe wordt dit verwacht ultimo 2020, 2021, 2022 en 2023?

Antwoord 39

De meest recente cijfers uit de Klimaatmonitor zijn van 2017. Wij hebben op basis van expert judgement een inschatting gemaakt voor de verdeling in 2019. Wij komen daarmee op de volgende verdeling:

Afvalverbranding	24%
biomassa	19%
wind	6%
zon	11%
biogas	12%
Houtkachels	16%
WKO	2%
verkeer	10%

In de komende jaren verwachten wij de volgende trends:

- sterke toename van zon
- toename van wind
- toename van biomassa (bijstook Amer, kleine biomassacentrales en pelletkachels)
- lichte toename van WKO

In relatieve zin zullen de andere bronnen hierdoor afnemen.

Vraag 40

p78: Hoeveel 0 op de meter-woningen zijn gerealiseerd en wat waren in de voorgaande Buraps, sinds 2016, hiervoor de provinciale doelstellingen? Waarom is de doelstelling losgelaten?

Antwoord 40

In de begroting zijn voor de jaren 2019 en 2020 geen streefwaarden (tussendoelen) opgenomen. In 2021 is als streefwaarde 40.000 opgenomen.

Streefwaarde in 2018 was 1.000 woningen. De meest recente gegevens (inventarisatie maart 2019) zijn gerapporteerd in jaarrekening 2018. In 2017 waren er 900 NOM woningen. In 2018 zijn er meer dan 2.000 NOM woningen gerealiseerd (40% nieuwbouw, 25% renovatie en 35% NOM ready).

Vraag 41

p82, Passport4work: Wat voor project is dit? Wie zijn de deelnemers en welke partijen zijn betrokken? Hoeveel budget gaat hierin om? Wat zijn de beoogde resultaten?

Antwoord 41

Passport4Work is een project, geïnitieerd door de gemeente Eindhoven, voor 80% gefinancierd met Europese middelen. Doel daarvan is om te komen tot persoonlijke "paspoorten" voor werkenden en werkzoekenden, waarmee de match tussen vraag en aanbod wordt verbeterd. Naast dat medewerkers hun skills en capaciteiten in het paspoort kwijt kunnen, worden deze ook omschreven vanuit de werkgeverskant. Partners zijn naast de gemeente Eindhoven en de provincie onder meer VNO, UWV, Universiteit van Tilburg. Voor het provinciale deel hebben wij circa € 150.000 geraamd, waartegenover ruim € 400.000 aan Europees subsidie staat.

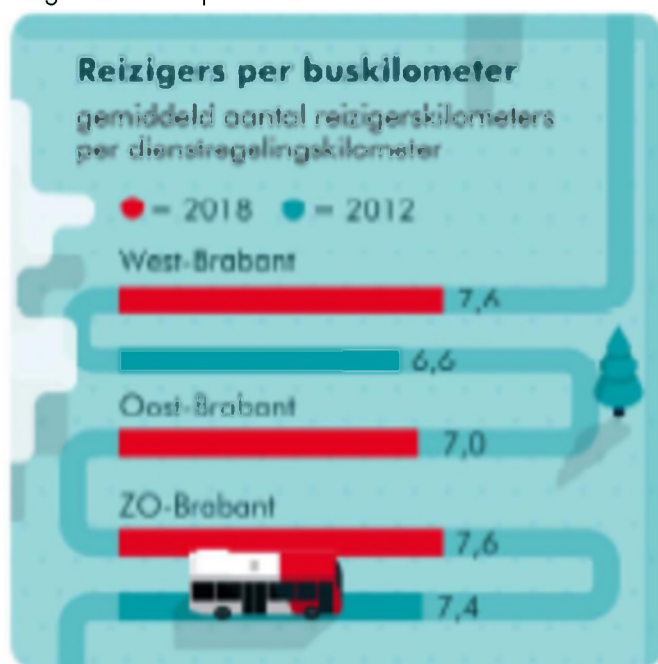
Mobiliteit

Vraag 42

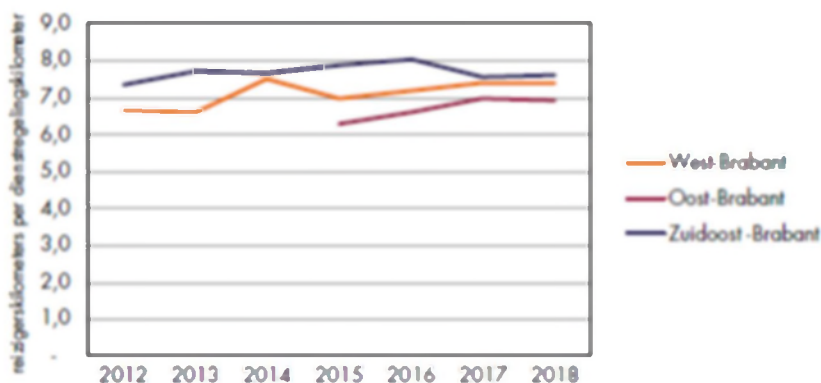
p88: Wat is het laatste bekende aantal reizigerskilometers per gereden buskilometer?

Antwoord 42

Binnenkort wordt u geïnformeerd over de trendrapportage OV 2012-2018 waarin alle informatie over het OV is opgenomen. Vooruitlopend op de informatie uit de trendrapportage kunnen wij u nu al inzicht geven in de reizigerskilometers per buskilometer voor 2018:

Benutting: gemiddeld aantal reizigers in de bus

bron: Provincie Noord-Brabant (2012-2014 geen gegevens beschikbaar voor Oost-Brabant).

In Zuidoost-Brabant is de gemiddelde benutting tussen 2012 en 2016 met zo'n 12% gestegen. In 2017 zien we hier echter een behoorlijke afname. Dit komt doordat het aantal dienstregelings-kilometers in de nieuwe concessie fors is uitgebreid (met zo'n 11%), terwijl dit in het eerste jaar (nog) niet heeft geleid tot een evenredige stijging van het aantal reizigerskilometers (ca. 4%). In 2018 zien we weer een licht herstel. In West- en Oost-Brabant is het gemiddelde aantal reizigers per bus, na een aanvankelijke stijging tussen 2015 en 2017 het laatste jaar gestagneerd.

Vraag 43

p88: Wat zijn de effecten van de inmiddels opgeleverde snelfietsroutes? In hoeverre is het fietsgebruik daar toegenomen en in hoeverre vertaalt zich dit in afnemende filedruk tussen de plaatsen die verbonden worden?

Antwoord 43

Het is nu nog te vroeg om de effecten te kunnen meten van de snelfietsroutes uit het uitvoeringprogramma Fiets in de Versnelling 2016-2020. De twee eerste snelfietsroutes zijn / worden gerealiseerd.

Wel hebben reeds eerder gecommuniceerd over [resultaten](#) op de snelfietsroutes Valkenswaard – Eindhoven en 's-Hertogenbosch – Oss.

Door te kiezen voor een verplichte werkgeversbenadering bij de aanleg van snelfietsroutes stimuleren we expliciet het gebruik van snelfietsroutes voor woon-werkverkeer. De Efteling is daarbij landelijk ambassadeur geworden voor de werkgeversbenadering.

Sinds juni zijn we bovendien met de Sjees gangmakers campagne gestart.

Cultuur en Samenleving

Vraag 44

p101: "Tenslotte zijn de voorbereiding van de organisatie van het internationale Creativity World Forum tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven waar we laten zien wat de kracht is van de inzet van creativiteit bij het oplossen van maatschappelijke opgaven". Betekent dit dat CWF een onderdeel is van de DDW en de provinciale bijdrage aan het CWF kan worden gezien als een extra subsidiebijdrage voor de organisatie van de DDW?

Antwoord 44

Nee, het CWF vindt plaats tijdens de DDW, maar is geen onderdeel van de DDW. De organisatie van het CWF staat los van de DDW.

Algemeen financieel beleid

Vraag 45

p115: Exact op welke wijze wordt het rendement vastgesteld van financiering van maatschappelijke doeleinden, waarmee het rendement t.o.v. schatkistbankieren wordt vergeleken?

Antwoord 45

De bepaling van het rendement op financieringen van een maatschappelijke opgave is geen exacte wetenschap. Het is situationeel afhankelijk van de rentestand op dat moment (IRS of SWAP rente die dagelijks wordt gepubliceerd), de looptijd van de lening, de hoogte van de lening, het tegenpartij- en projectrisico en de verkregen zekerheden.

De relatie met het rendement op schatkistbankieren wordt exact bepaald via de site van het ministerie van Financiën, zie <https://schatkistbankieren.minfin.nl/leda-webfront/login.html>

Dit is weliswaar een beveiligde site, maar hier worden dagelijks de rentevergoedingen bepaald op uitzettingen. Zie bijlage voorbeeld.

Bedrijfsvoering

Vraag 46

p132: Graag een onderbouwing van de bijstellingen van de toerekening organisatiekosten. Graag ook een totaalbeeld van de organisatiekosten inclusief de oorspronkelijke raming o.b.v. de meerjarenraming begroting 2018, jaarrekening 2018, begroting 2019 en de huidige bijstelling burap 2019.

Antwoord 46

Toegerekende organisatiekosten	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019	Begroting 2019	Begroting 2019
<u>Programma:</u>	Jaarschijf 2019		t/m 2e wijziging	3e wijziging	t/m 3e wijziging
Bestuur	5.750.374	6.672.642	6.672.642	-525.798	6.146.844
Ruimte	8.765.819	10.257.456	10.257.456	531.713	10.789.169
Natuur, water en milieu	13.810.420	14.852.537	14.852.537	79.207	14.931.744
Economie	6.983.226	7.495.522	8.153.922	-265.615	7.888.307
Mobiliteit	14.723.888	15.870.949	15.870.949	1.379.870	17.250.819
Cultuur en samenleving	4.356.366	3.755.907	3.755.907	-74.697	3.681.210
Algemeen financieel beleid	58.569.070	58.035.492	59.112.274	6.039.307	65.151.581
Totaal	112.959.163	116.940.505	118.675.687	7.163.986	125.839.673

Vraag 47

p139: Graag uiteenzetting en onderbouwing van de 12,2m€ voor 2020 toevoeging OKB BA, meer dan de vermelde tekst p141.

Antwoord 47

De toevoeging van € 12,2 miljoen voor 2020 volgt uit het bestuursakkoord. Daarin is afgesproken om de tijdelijke capaciteit die eind 2019 afloopt voort te zetten voor 2020 in afwachting van de uitwerking van de ambities uit het bestuursakkoord en om geen gat te laten vallen in de uitvoering van bestaand beleid. Tevens is afgesproken capaciteit beschikbaar te stellen voor het uitwerken van de ambities veiligheid en gezondheid en de aanvullende ondersteuning voor Gedeputeerde Staten:

Beschikbaar stellen voor:	Capaciteit
Voortzetten tijdelijke capaciteit	103,5 fte
Capaciteit veiligheid en gezondheid	4 fte
Ondersteuning Gedeputeerde Staten	3 fte

Bijlage 4: Lijst begrotingssubsidies

Vraag 48

p2: Waarom heeft de gemeente Oss extra subsidie ontvangen voor de sheddaken terwijl dit al onderdeel was van de aanpak grootschalige erfgoedcomplexen?

Antwoord 48

De subsidie betreft het sluitstuk van de aanpak van het grootschalige erfgoedcomplex Bergoss in Oss. De herbestemming van een tweetal monumenten die restanten vormen van het voormalige Bergoss-complex te Oss. Dat betrof enerzijds een bijdrage voor de restauratie en herbestemming van de voormalige Bergosskantoorvilla en anderzijds voor de herbestemming van de resterende sheddaken.

Het deel dat betrekking heeft op de kantoorvilla is afgewikkeld via restauratie en herbestemming, uitmondend in de verkoop najaar 2017 van het provinciale aandeel in de eigendom van die kantoorvilla, waarover u via een statenmededeling geïnformeerd bent (PS 4280135). De herbestemming van het sheddaken-deel heeft meer voeten in de aarde gehad en is in dit voorjaar definitief geworden. In mei hebben GS een besluit genomen over de bijdrage aan de herbestemming van de sheddaken. Op 21 mei jl zijn PS daarover via een Statenmededeling (PS 4462125) geïnformeerd.

Technische vragen van de fractie PvdD

Ruimte

Vraag 49

p. 26 "Binnen het UP plantaardig ondersteunen wij de ontwikkeling van nieuwe teelttechnieken in de projecten Nedersoja, Sorghum, Agroforestry en Veldbonen."

Heeft deze ondersteuning al mooie resultaten opgeleverd? Zo ja, welke?

Antwoord 49

De resultaten van 2019 over het aantal ha en aantal boeren van de projecten Nedersoja, Sorghum en Agroforestry zijn begin 2020 beschikbaar.

Sorghum: In een in 2018 uitgevoerd onderzoek door het Louis Bolk Instituut - in opdracht van het kennisnetwerk - is informatie over de perspectieven van de aanbouw van dit gewas te vinden.

<http://www.louisbolk.org/downloads/3415.pdf>

Nedersoja : Meer informatie over de opbrengsten van Nedersoja in 2018 zie hier:

<https://www.biojournaal.nl/article/9066897/opbrengsten-nedersoja-2018-bekend-proef-biologische-teelt-succesvol/>

De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek "Veldbonen" worden eind 2019 verwacht.

Agroforestry: Wij zijn in januari gestart met fase 2 . Voor aanvullende informatie verwijzen we naar de [Website Agroforestry](#)

Vraag 50

p. 29 Beleidsnota mest: "Realisatie en implementatie van locatiebeleid mestverwerking gericht op de ontwikkeling van (voldoende) mestverwerkingslocaties"

"We stellen samen met de gemeenten een planMER op (eind 2019 gereed). Op basis daarvan in voorjaar 2020 Regionale Afsprakenkaders Mestbewerking vastleggen in RRO's."

- a) Met welke gemeenten wordt een plan MER opgesteld?
- b) Interpreteren wij het juist dat het de bedoeling is dat in 2019 en 2020 nieuwe locaties voor mestverwerkingsinstallaties worden aangewezen en/of vastgesteld? Zo ja, hoeveel per regio en hoeveel in totaal?

Antwoord 50

In samenspraak met de gemeenten is het proces naar Regionale Afspraken aangepast en uitgewerkt.

Het nieuwe proces leidt tot regionale afspraken in 2021. Op 16 juli hebben GS een [statenmededeling](#) vastgesteld en aangeboden aan PS. Korthedshalve verwijzen wij hiernaar.

Economie

Vraag 51

p. 69 Branding:

Eén van de streefwaarden voor 'Campagne' was "Duitsland Effectmeting profiel van Brabant in Duitsland op thema's 2017/2019".

Dat ligt achter op planning. "Voortschrijdend inzicht heeft laten zien dat monitoring van de mediaactiviteiten in het algemeen in Duitsland meer zinvol is. Het effect hiervan op het profiel van Brabant kan nl pas op langere termijn verwacht worden."

De nieuwe streefwaarde is: "Monitoring van media-activiteiten in Duitsland"

- a) Wat houdt de nieuwe streefwaarde concreet in?
- b) Wat is concreet het doel van de campagne waar deze streefwaarde betrekking op heeft?
- c) Hoe wordt deze streefwaarde gemeten?
- d) Hoe verschilt deze streefwaarde concreet van de vorige streefwaarde?

Antwoord 51

- a) De nieuwe streefwaarde houdt in dat wordt nagegaan wat de opbrengst is van de gepleegde inzet in de media, in termen van aantal artikelen en bereik.
- b) Het concrete doel van de campagne, waar deze streefwaarde betrekking op heeft, is het vestigen van relevante, positieve associaties over de regio Brabant in Duitsland.
- c) Deze streefwaarde wordt gemeten door te kijken naar bereik van berichtgeving, zowel offline (bladen) als online (social media).
- d) De vorige streefwaarde betrof het meten van het imago van de regio Brabant, in Duitsland. De nieuwe streefwaarde bekijkt wat de uitgevoerde media-activiteiten opleveren, in termen van bijv. aantallen en bereik.

Vraag 52

p. 73 Circulaire economie:

"Voorbereidend op de nieuwe bestuursperiode is er een bouwstenennotitie Circulaire Economie opgesteld.

Gelijktijdig is vol ingezet op de uitvoering. In lijn met de transitiethema's vanuit het Rijk focussen we op de transitiethema's bouw en infra, biomassa en voedsel en circulaire maakindustrie. (...)

Binnen het thema biomassa en voedsel wordt gewerkt aan opschaling. Zo is er een zeer succesvolle start gemaakt met het Groene Cirkelconcept samen met Naturalis en Suiker Unie. Dit concept zal verder over Brabant worden uitgerold."

Graag meer informatie over dit concept.

Antwoord 52

Het Groene Cirkels concept is een langdurige triple-helix ketensamenwerking door Heineken ontwikkeld en door het succes overgenomen door Suiker Unie, de Graafstroom (PZH) en Farmfrites (PZH). Kenmerkend voor de wijze van samenwerken is dat het bottom-up gebeurt op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid waarbij de gezamenlijke centrale droom centraal staat.

Binnen het concept wordt met (keten)partners gewerkt aan het oplossen van complexe vraagstukken die voortkomen uit complexe maatschappelijke opgaven als circulaire economie, klimaatverandering, transitie naar duurzame landbouw en energietransitie. Deze opgaven kunnen niet alleen door overheid, bedrijfsleven of kennisinstellingen worden opgelost. Binnen een Groene Cirkel samenwerking bundelen disciplines en ketenpartners hun krachten waardoor nieuwe oplossingsrichtingen en kansen ontstaan die de partners nooit alleen kunnen bereiken.

Ook tussen de verschillende Groene Cirkels wordt er gekeken hoe er samen gewerkt kan worden om schaal en impact te vergroten. Met Groene Cirkels Suiker Unie werken we aan de thema's: logistiek, energie, kringlooplandbouw, vergroening leefomgeving en biobased.

Vraag 53

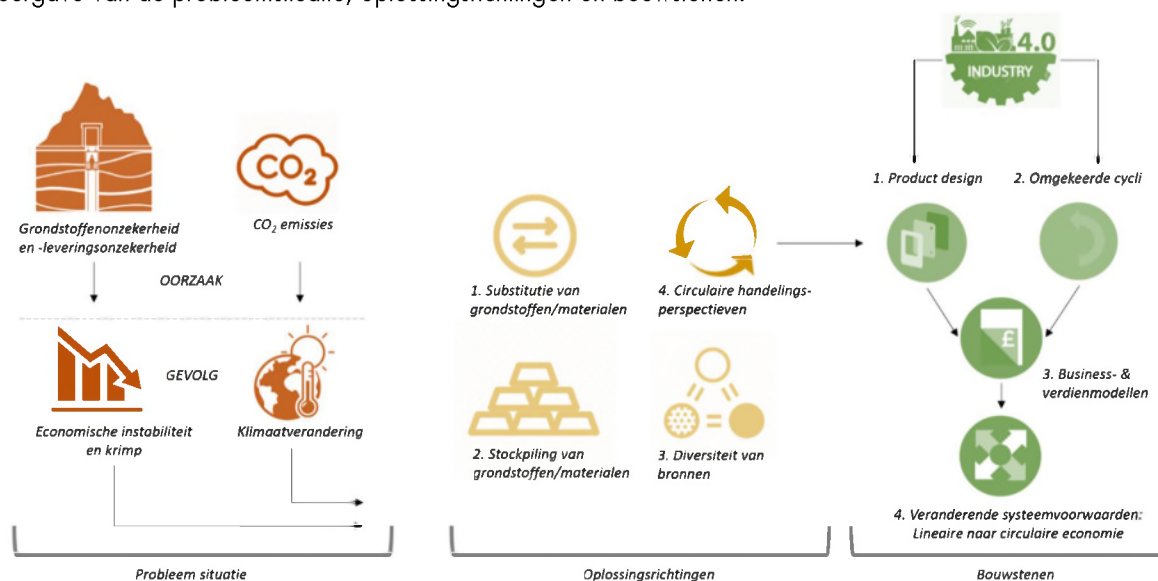
p. 73 Circulaire economie:

"Binnen het thema maakindustrie is samen met de provincies Gelderland en Overijssel, BOM en TNO het CESI programma (circular economy in the Smart Industry) ontwikkeld en gestart. Toonaangevende industriële maakindustrie partijen hebben zich inmiddels aangemeld om deel te nemen aan dit programma. Overkoepelend daaraan werkt de provincie aan bewustwording en activatie van het MKB naar het voorbeeld van CIRCELS in Gelderland, het ontwikkelen van een (Brabantse) kennis en onderzoek infrastructuur en samenwerking via bijvoorbeeld regiodeals en het landelijke circulair Versnellingshuis."

Graag meer informatie over het CESI programma.

Antwoord 53

Het CESI-programma staat voor Circulaire Economie in samenhang met Smart Industry. Het idee om dit programma met meerdere partners te starten is ontstaan uit de behoefte om de mogelijkheden van circulaire handelingsperspectieven bij maakbedrijven te onderzoeken om als oplossingsrichting in te zetten op een toenemende leveringszekerheid, grondstoffenzekerheid en CO₂-emissies. Dit om uiteindelijk de mogelijkheden om te zetten in concrete acties (fase 4). Momenteel wordt de eerste fase afgesloten (verkenning). Tijdens deze fase is een 18-tal innovatieve Brabantse maakbedrijven geïnterviewd door TNO. De inzichten uit deze interviews worden verwerkt in een rapport dat eind oktober beschikbaar komt (verwachting). In het CESI-programma werkt de Provincie Noord-Brabant samen met de provincies Gelderland, Overijssel en Zuid-Holland, met het Ministerie van EZK, FME, Metaaluni en VNO-NCW, de regionale ontwikkelingsmaatschappijen BOM, Oost NL en IQ, Smart Industry Hub Zuid en toonaangevende maakbedrijven. De onderstaande afbeelding is een schematische weergave van de probleemsituatie, oplossingsrichtingen en bouwstenen.

Figuur 1: Probleemsituatie, oplossingsrichtingen en bouwstenen

Vraag 54

p. 78 Zero Emissie openbaar vervoer Brabant:

"Achter op planning. In 2019 zal het aantal elektrische bussen in Brabant stabiel blijven of zelfs afnemen.

Onduidelijk is nog of de pilot met de 2 waterstofbussen in Eindhoven wordt doorgezet op niet."

De streefwaarde is bijgesteld van 17% naar 9%, bijna een halvering.

a) Hoe kan het dat het aantal elektrische bussen in Brabant mogelijk zelfs af zal nemen?

Brabant heeft/had in Nederland een koploperpositie op het gebied van zero emissie OV.

b) Dreigen we deze positie te verliezen? Zo ja, welke oorzaken liggen hieraan (mogelijk) ten grondslag?

Antwoord 54

a) Er rijden op dit moment binnen het regulier door de provincie aanbestede OV in Brabant 57 elektrische bussen. Van die bussen rijden er 55 in ieder geval tot het einde van de concessie in 2024 (Oost-Brabant) respectievelijk 2026 (Zuidoost-Brabant). Binnen de tijdelijke pilot met waterstofbussen in Eindhoven rijden er 2. We hadden verwacht hoger uit te komen (10 extra), maar de meerkosten bleken dusdanig hoog dat we, na overleg met de andere consortiumpartners, hiervan afgezien hebben. Daarnaast maken de provincie en Arriva op dit moment afspraken over een uitbreiding van de elektrische vloot met 7 bussen op de transferiumlijnen in 's-Hertogenbosch, die ook minimaal tot het einde van de concessie in 2024 worden ingezet. Na het beëindigen van de pilot met de waterstofbussen in Eindhoven zullen deze bussen uit de dienstregeling worden genomen. Die ritten worden dan weer ingevuld met dieselbussen. Mogelijk wordt de

pilot in Eindhoven eerder beëindigd dan de start van de extra zero emissie bussen op de transferiumlijnen in 's-Hertogenbosch. Dan neemt het aantal elektrische bussen in Brabant even af met 2 om vervolgens weer toe te nemen met 7.

- b) De provincie Noord-Brabant heeft samen met de provincie Limburg een koppositie gehad op het gebied van zero emissie openbaar vervoer. Met diverse pilots en gewaagde uitvragen van de OV-concessies hebben beide provincies de randvoorwaarden geschapen voor een versnelde transitie naar zero emissie openbaar vervoer in de eigen provincie, maar ook landelijk. Dat succes heeft ook landelijk geleid tot het bestuursakkoord zero emissie bus dat IPO, de 2 metropoolregio's en het Ministerie van Infrastructuur en (toen) Milieu in 2016 hebben ondertekend. Die beweging in Brabant leidde bijvoorbeeld in Zuidoost-Brabant tot het huidige contract met Hermes waarin de vervoerder in 2016 startte met 43 zero emissie bussen in Eindhoven en stapsgewijs toegroeit naar 100% zero emissie in 2024. De snelheid van deze transitie wordt in Nederland op dit moment vooral bepaald door de 'aanbestedingskalender'. Een nieuwe concessie is bij uitstek het moment om tegen minimale maatschappelijk kosten de transitie naar zero emissie vorm te (laten) geven. Inmiddels hebben meerdere provincies en metropoolregio's het Brabantse en Limburgse voorbeeld gevolgd met nog betere resultaten: er rijden al weer grotere vloten zero emissie bussen rond in andere provincies. In 2022 en 2024 komende de andere 2 concessies in Brabant weer op de markt. Dat zijn ook weer de momenten waarop in Brabant toegewerkt kan worden naar een volledige vloot met zero emissie bussen. Waarmee invulling gegeven kan worden aan onze OV-visie om ons openbaar vervoer uiterlijk 2025 zero emissie uit te voeren. Dat is 5 jaar eerder dan in het landelijke bestuursakkoord is afgesproken. Wij zullen één van de eerste provincies zijn die dat voor elkaar heeft.

Vraag 55

- p. 86 "Percentage LED openbare verlichting en verkeersregelinstallaties." De voortgang is conform planning, maar er worden geen streefwaarden (in procenten) genoemd. In de begroting voor 2019 is voor 2020 een streefwaarde van 100% genoemd. Voor het jaar 2019 is ook in de begroting geen streefwaarde genoemd.
- a) Kunnen we er nog steeds vanuit gaan dat voor 2021 alle openbare verlichting en verkeersregelinstallaties met LED-verlichting werken?
- b) Welk percentage is, naar verwachting, rond de jaarwisseling gerealiseerd?

Antwoord 55

ad a en b) Het project voor de grootschalige versnelde vervanging door LED wordt voorbereid. De opdracht wordt in 2019 in de markt gezet en aanbesteed. Afhankelijk van de planning zal eind 2019 al begonnen worden met de vervanging. Het zwaartepunt ligt in 2020. De doelstelling van 100% eind 2020 wordt gehaald. Overigens wordt bij lopende projecten LED reeds toegepast en zijn al onze VRI's reeds voorzien van LED.

Technische vragen van de fractie CDA

Bestuur

Vraag 56

Voor 2020 zijn er nog middelen beschikbaar voor de Taskforce Brabant-Zeeland. Wat is / zijn de gevolgen als deze taskforce niet wordt gecontinueerd? Wanneer wordt PS geraadpleegd over voortzetting van deze middelen? En is hierover ook contact met andere overheidsorganisaties?

Antwoord 56

De eerder nog wat los van elkaar opererende hulpstructuren die het openbaar bestuur in Brabant ondersteunen, die aanjagen en helpen innoveren bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit zijn recent (2019) onder leiding van een nieuw bestuur en een nieuwe directie samengevoegd tot één nieuwe entiteit: de Taskforce RIEC Brabant Zeeland.

Deze nieuwe entiteit blijft na 2019 onverminderd (sterk) afhankelijk van financieel commitment van de samenwerkende partners (gemeenten, provincies, politie, OM en het ministerie van J&V). Voor de integrale samenwerking tussen de ketenpartners bij het tegengaan van ondermijnende criminaliteit is de Taskforce RIEC van niet te onderschatten belang. Bij het Bestuursakkoord is besloten de middelen voor de Taskforce voor 2020 beschikbaar te stellen. De continuering van de subsidierelatie na 2020 zal in de bestuursopdracht worden meegenomen.

Vraag 57

In het document is terug te lezen dat de samenwerking met de provincie Zeeland bestaat. Welke samenwerking vindt plaats met de provincie Limburg en met de politie en overheid in België? Welke ontwikkelingen zijn op dit terrein te melden?

Antwoord 57

De samenwerking met de provincie Zeeland heeft twee sporen. Via de Taskforce Brabant-Zeeland maar ook via de diverse ambtelijke en bestuurlijke contacten tussen de beide provincies. We hebben als provincie Noord-Brabant intensieve contacten met de provincie Gelderland, een provincie met veel vergelijkbare problematiek en structuur. Ook werken we samen op het dossier grensoverschrijdende samenwerking met de provincie Limburg. Tussen de politie eenheden in Brabant en de Belgische Federale Politie en Vlaamse politiezones bestaat voldoende operationele samenwerking. Op bestuurlijk vlak intensiveren we deze contacten.

Vraag 58

P.6: Bijdrage Zeeland is 1,5 mln. Er staat niet verder gepland dan 2020. Klopt dit? Of zijn er nog verstrekkender afspraken?

Antwoord 58

De gemaakte afspraak over de bijdrage aan de provincie Zeeland geldt voor de periode 2018 t/m 2020.

Vraag 59

Op welke manier is de provincie actief betrokken bij de transformatiegebieden in Bergen op Zoom, Tilburg, Breda, Eindhoven, Den Bosch, Oss, Uden Meierijstad en Waalwijk? Wat zijn hiervan de risico's?

Antwoord 59

De provincie verkent cq onderzoekt met de betrokken gemeente de transformatie opgave waar het gaat om het vitaal houden van binnensteden en het tegengaan van leegstand maar ook daar waar een gezond en dynamisch woon, leef en vestigingsklimaat een grote provinciale rol speelt voor de totale kwaliteit van Brabant. Met

betrokken gemeenten worden samenwerkingsafspraken gemaakt hoe we samen de uitdagingen kunnen aangaan en de krachten kunnen bundelen. Voor een totaaloverzicht van de Brabantse aanpak verwijzen wij graag naar www.brabant.nl/transformatietafel.

Gezien de verkennende en planontwikkelingsfase waarin de samenwerking actief is, zijn er nog geen financiële risico's aan de orde. Dit is pas aan de orde wanneer gemeenten en de provincie actief gaan participeren en acteren in de uitvoering van transformatie-projecten. Dit kan voor de provincie de eigen investeringsprojecten betreffen via provinciale ontwikkelprogramma's of via participaties cq gezamenlijke projecten via het uitvoeringsprogramma ontwikkelbedrijf. Maar ook dan zal het gaan om gecalculeerde risico's die van tevoren zullen moeten worden afgedekt door betrokken partijen.

Vraag 60

Samen met de subregios worden tal van acties uitgevoerd, gericht op het versnellen van de woningbouw en verduurzamen van de woningvoorraad. Welke acties zijn dit? Hoe succesvol is iedere actie? Wat zijn de kosten van deze acties?

Antwoord 60

Over de activiteiten die in het kader van de Brabantse Agenda Wonen zijn en worden uitgevoerd hebben wij uitvoerig verslag gedaan in de Voortgangsrapportage 2018, die samen met een Statenmededeling op de agenda stonden van de [procedurevergadering \(6.B.2\)](#) op 17 dec. 2018. De voortgangsrapportage is ook als pdf te vinden, onderaan de pagina over de [Brabantse Agenda Wonen](#) op onze website. Eind 2019, begin 2020 verschijnt de eerstvolgende voortgangsrapportage.

De groei van de Brabantse woningvoorraad is de laatste jaren flink toegenomen. Lag deze groei in 2015 nog op slechts 6.700 woningen – het dieptepunt van de kredietcrisis – in 2018 zijn er liefst 12.750 woningen aan de voorraad toegevoegd. In 2019 wordt een toename verwacht van om en nabij de 12.500 woningen. De versnelling is ingezet. Nu is het zaak – en de acties in de subregio's zijn hier ook op gericht – om het bouwtempo de komende tijd vast te houden.

Onze activiteiten in de verschillende (sub)regio's hangen voor een belangrijk deel samen met onze rol op het vlak van 'kennis en onderzoek' m.b.t. onderwerpen rond demografie, bouwen en wonen (zie bijv. onze [monitor bevolking en wonen](#)). Hiermee bestaat er steeds een actueel beeld van wat er speelt op de regionale woningmarkt en welke opgaven er liggen. Vanuit deze lijn worden regionale en gemeentelijke (bestemmings)planontwikkelingen begeleid, beoordeeld en van provinciale adviezen voorzien. Daarnaast brengen wij samen met gemeenten de binnenstedelijke transformatielocaties en -potenties in beeld, waarbij wonen doorgaans een belangrijke (nieuwe) functie vormt. En met de 4 actielijnen en 6 richtinggevende principes uit onze [Brabantse Agenda Wonen](#) (p 42) als leidraad worden samen met gemeenten en andere betrokken woningmarktpartijen in elk van de onderscheiden subregionale woningmarktgebieden 'regionale perspectieven op bouwen en wonen' opgesteld of geactualiseerd, incl. (jaarlijks vast te leggen) bestuurlijke afspraken over de woningbouwplanning en -programmering. In lijn met ons bestuursakkoord "[Kiezen voor Kwaliteit](#)" (p24/25) is onze inzet hierbij gericht op voldoende, maar wel ook een realistisch, flexibel en vraaggericht planaanbod voor woningbouw, met ruimte voor nieuwe woonvormen en zelfbouw en met een optimale inzet van het woningbouwprogramma voor binnenstedelijke (transformatie)opgaven en het herbestemmen van leegstaand vastgoed.

De activiteiten in de subregio's worden uitgevoerd binnen onze reguliere programma's en binnen het budget (€0,3 mln. voor 2019), dat voor de uitvoering van de Brabantse Agenda Wonen beschikbaar is gesteld.

Vraag 61

Werklocaties

Welke risico's ziet de provincie m.b.t. procesmatige voortgang campussen?

Waarom is er sprake van temporisering bij Metalot en de Automotive campus?

Antwoord 61

De provincie stimuleert met externe partijen de ontwikkeling van de campussen die cruciaal zijn voor de ontwikkeling van de innovatieve Brabantse economie. De risico's die de provincie ziet met betrekking tot de procesmatige voortgang hebben zowel te maken met regelgeving, bijvoorbeeld door de recente uitspraak van Raad van State inzake de PAS en rond lopende bestemmingsplanprocedures voor Metalot en Automotive campus.

Vraag 62

Is het mogelijk om meer inzicht te geven in de risico's van de deelnemingen?

Antwoord 62

In de voortgangsrapportage rapporteren GS aan PS over de stand van zaken uitvoering lopend begrotingsjaar. Op basis van de voortgang in de uitvoering tot nu toe en de verwachtingen voor de rest van het jaar (prognose) worden zo nodig voorstellen tot bijsturing gedaan (beleidsinhoudelijk en financieel). De risico's van de deelnemingen met risicobeheersende maatregelen en wijze van risicoafdekking zijn opgenomen in de begroting (respectievelijk paragraaf 6 en paragraaf 3). In paragraaf 6 worden daarbij risico's/vraagstukken onderkend met betrekking tot beleid(suitvoering), governance en financiën en weergegeven in een stoplichtenmodel. Informatie over de beleidsinhoudelijke risico's door deelnemingen is opgenomen in de voortgangsrapportage. Verder zijn er op dit moment geen vraagstukken te melden met betrekking tot de governance en financiën van deelnemingen die aanvullende aandacht van PS vragen.

Vraag 63

Het programma ruimte loopt conform planning, toch is er 25% van het budget niet gebruikt? Wat is hiervan de reden?

Antwoord 63

Het overgrote deel van het programma loopt inderdaad conform planning zoals in de BURAP aangeven. De reden dat het budget nog niet is gebruikt heeft te maken met de vertraging ten aanzien van project Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). Zoals in de paragraaf 'Afwijking prestaties' is gemeld heeft dit project vertraging opgelopen doordat de Raad van State procedure over het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) langer duurt dan verwacht waardoor er pas op zijn vroegst aan het einde van dit jaar een onherroepelijk plan zal liggen. Pas daarna mogen we starten met de uitvoeringswerkzaamheden. Naar verwachting wordt dit 2020. Gezien de omvang van de financiële middelen die hiermee gemoeid is (€ 27 mln) in relatie tot de overige middelen van Programma ruimte heeft dit grote impact op het percentage besteding van het totale programma.

Vraag 64

Wat is de begroting voor de Brabantse Agenda Wonen zonder overheveling van dit niet gebruikte geld? Wordt deze 250K alleen ingezet om ambtelijke uren te betalen of ook voor andere doeleinden?

Antwoord 64

Voor 2019 is het budget voor de Brabantse Agenda Wonen €0,3 mln.

Dit budget wordt niet voor ambtelijke uren ingezet, maar voor de (vervolg)activiteiten vanuit deze [agenda](#) (p 45 e.v.). Veel van die activiteiten hebben een meerjarig karakter, zoals bijvoorbeeld onze inzet bij binnenstedelijke (transformatie)opgaven en het herbestemmen van leegstaand vastgoed, waarbij wonen vaak een centrale rol speelt. Daarnaast gaat het ook om activiteiten die een extra accent hebben gekregen vanuit ons bestuursakkoord "[Kiezen voor Kwaliteit](#)", zoals bijvoorbeeld het stimuleren van nieuwe woonvormen en collectief particulier opdrachtgeverschap (p 25).

Vraag 65

Wat is de onderbouwing van 1.325 K (verstedelijking) en 4.450 K (Landbouw)?

Antwoord 65

In het Bestuursakkoord 2019-2023 'Kiezen voor kwaliteit' is aangegeven dat voor een beperkt aantal onderwerpen bij de BURAP 2019 middelen beschikbaar worden gesteld, waaronder voor verstedelijking en landbouw (pag. 50 BA). De opgenomen bedragen zijn gebaseerd op voortzetting in 2020 van de uitvoering op het niveau van 2019. In de uitwerking van de ambities uit het bestuursakkoord op deze onderwerpen zullen wij aangeven of en in welke mate de uitvoering van deze taken bijdraagt aan de realisatie van onze ambities en of en op welke wijze wij de uitvoering na 2020 in dat kader zullen voortzetten.

Vraag 65a

P. 34: Het project GOL is met minimaal een half jaar vertraagd en het budget wordt doorgeschoven. Moet er geen indexering plaatsvinden?

Antwoord 65a

De budgetten van de GOL-partners worden niet geïndexeerd. Vóór gunning van het werk zal op basis van de beste bieding een financiële tussenbalans van het project worden gemaakt (voorzien eind 2019).

Vraag 66

Op welke manieren helpt de provincie de gemeente(n) met de uitwerking van de omgevingsvisie?

Antwoord 66

We delen onze kennis bij het ontwikkelen en opstellen van een omgevingsvisie maar organiseren samen met de VBG ook dat gemeenten van elkaar leren. Daarnaast zitten we vanuit onze reguliere werkprocessen met gemeenten om tafel en in overleg waarbij de gemeentelijke omgevingsvisies en de maatschappelijke opgaven ter sprake komen.

Vraag 67

P.34: Landbouw, middelen 2020: Waar staan de afkortingen LIB, LIC en VGO3 voor?

Antwoord 67

LIB Landbouw Innovatie Brabant: zie voor verder informatie: . [stuurgroeplib](#)

LIC Landbouw innovatie Campus: zie voor verdere informatie: [LandbouwInnovatieCampus](#)

VGO3 of VGO-III is het vervolg op het VGO-II onderzoek (Veehouderij en Gezondheid Omwonenden).

De onderzoeksdoelen van het VGO-III onderzoek zijn te vinden op de [website van het RIVM](#).

Vraag 68

Er zijn nu 41 innovatieve stalconcepten in ontwikkeling. Wat is de status van de deze 41 stalconcepten? Wanneer zijn ze goedgekeurd en kunnen ze (al) worden toegepast?

Antwoord 68

Divers. Er zitten zo'n 41 stalsystemen in de zogenaamde conceptfase. Bij deze systemen vinden er nog geen emissiemetingen plaats, maar wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw stalsysteem. Voor de status per systeem verwijzen wij u naar naar <https://www.brabant.nl/-/media/507d933ad0ab438ebcd8ba97c9aa1bc6.pdf>

Vraag 69

Wie zijn de andere partners in het landelijke kennisplatform Veehouderij en Humane gezondheid?

Antwoord 69

De gewenste informatie is ook te vinden via de [website van het Kennisplatform](#).

De medefinanciers zijn:

Het Kennisplatform wordt gefinancierd door de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport), Economische Zaken & Klimaat (EZK) en Infrastructuur & Waterstaat (IenW); de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel, Limburg, Utrecht en Friesland; 13 omgevingsdiensten in veedichte gebieden in Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel en Limburg; LTO Nederland en acht diersectoren: ZuivelNL, AVINED, Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV), Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK), Nederlandse Geitenzuivel Organisatie (NGZO) en de vleesveesector, schapensector en konijnensector.

Het is echter onzeker of de acht diersectoren nog een bijdrage willen leveren aan het Kennisplatform voor de periode na 2020.

De kennis partners zijn:

GGD/GHOR, LTO Nederland, Omgevingsdienst NL, Universiteit Utrecht, ZonMW, Wageningen Universiteit en Research, RIVM.

Vraag 70

P. 28: Wat bedoelt u precies met "het aantal clusters/nieuwe proeftuinen ontwikkeld en begeleid"?

Antwoord 70

Het gaat hier om het gezamenlijk met ondernemers opzetten van faciliteiten voor innovatieve initiatieven op gebied van Agrofood. Daarbij gaat het ook om het verbinden en versterken van deze faciliteiten. Voorbeelden zijn de Proeftuin Precisie Landbouw in Reusel en Food Tech park Brainport in Helmond.

De begeleiding vanuit makel- en schakelpartners bestaat uit inhoudelijke advisering aan MKB, organiseren van bijeenkomsten om MKB te interesseren, het voeren van gesprekken met MKB bedrijven en ze doorverwijzen naar het cluster/de proeftuin en/of het doorgeleiden van MKB naar financiële regelingen/fondsen. De makel- en schakelpartners zijn Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM), Agrifood Capital (AFC), REWIN, ZLTO en FoodTech Brainport (FTB).

Vraag 71

"Het aantal veehouders ... is groeiende"; over hoeveel veehouders hebben we het?

Antwoord 71

Ruim 300. 180 VABIMPULS, 20 van Werk naar Werk, 58, firstmovers, 1 dierenwelzijn, 1 transitiefonds, 12 innovatieve stalsystemen, 12 validatiemetingen, 32 natuurinclusief.

Vraag 72

De ontwikkeling van innovatieve stalsystemen is groeiende; in hoeverre gaan deze tot wasdom komen? Hoeveel tijd hebben de ondernemers nodig om proefstalstatus, RAV codering etc. Kortom krijgen deze opgestarte innovatieve stalsystemen voldoende tijd, zodat deze ook werkelijk als techniek in gebruik genomen kunnen worden door agrarische ondernemers? NB: Er zijn 41 innovatieve stalconcepten in ontwikkeling. NB van de 41 wordt er nu aan 3 stalsystemen gemeten, zodat deze binnen een jaar door alle veehouder toegepast kunnen worden. Hoe om te gaan met de overige 38?

Antwoord 72

Ondernemers hebben gemiddeld tussen de 2 en 5 jaar nodig om van idee tot uitvoering van een nieuw stalsysteem te komen (incl. Proefstalstatus en verkrijgen RAV-codering). Snelheid in ontwikkeling loopt per te ontwikkelen systeem verschillend. De provincie levert dan ook maatwerk om de ontwikkelingen verder te helpen. Voor de status hiervan zie ook <https://www.brabant.nl/-/media/507d933ad0ab438ebcd8ba97c9aa1bc6.pdf>

Vraag 73

Kunt u de proefstalregeling voor geur site als pilot onder de crisis- en herstelwet uitleggen?

Antwoord 73

Om innovatieve systemen in de praktijk toe te kunnen passen is het nodig dat aan deze systemen een emissiefactor is toegekend. Voor ammoniak is in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) de mogelijkheid opgenomen dat de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aan innovatieve systemen een bijzondere emissiefactor kan toekennen. Voor geur ontbreekt nu een vergelijkbare mogelijkheid.

In de 19de tranche van het Besluit Crisis- en herstelwet is daarom voor de provincies Noord-Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel een soortgelijke regeling opgenomen voor geur. De regeling geeft aan het bevoegd gezag dat bevoegd is om een omgevingsvergunning voor de betrokken inrichting te verlenen van de omgevingsvergunning de mogelijkheid om een bijzondere geuremissiefactor vast te stellen. In de meeste gevallen zijn dit burgemeester en wethouders. Met de toekenning van een bijzondere emissiefactor kan een vergunningaanvraag voor de inrichting met het betreffende systeem beoordeeld worden. Bij positieve beoordeling kan de omgevingsvergunning verleend worden en kan de inrichting in werking zijn.

De regeling voorziet er tevens in dat na inwerking zijn van de inrichting de geuremissiefactor wordt gemeten en dat de vergunning moet worden ingetrokken indien uit metingen blijkt dat de vastgesteld emissiefactor niet wordt behaald.

Vraag 74

P. 26: Er zijn voor 2 staltypes aanvragen ingediend voor vrijstelling via de hardheidsclausule. Welke staltypes zijn dit? En wat is de status hiervan?

Antwoord 74

De hardheidsclausule vanuit de Verordening natuurbescherming is voor twee innovatieve bedrijven toegepast: voor de Porccampus van M. Rooijakkers en de Piet van Meintjes Hoeve (vrijloopstallen melkvee) van fam Denissen.

Vraag 75

P. 36: Uitvoering programma Agrofood wordt op basis van actuele prognoses naar beneden bijgesteld met 16.777 euro. Wat zijn de actuele prognoses?

Antwoord 75

In het kader van de BURAP wordt, op basis van de uitputting van de budgetten en de kennis m.b.t. nog voorziene uitgaven de budgetten bijgesteld. De neerwaartse bijstelling van € 16.777 betreft de mindere uitgaven voor milieuinformatiesystemen

Natuur, water en milieu

Vraag 76

"Het programma Natuur, Water en Milieu loopt grotendeels conform planning" Wat loopt niet conform planning? Waarom niet? Wat zijn de consequenties?

Antwoord 76

In onderstaande tabel staan de prestaties die achterlopen op de streefwaarde, deze vindt u tevens in de BURAP 2019 rapportage vanaf pagina 40. De consequenties zijn benoemd in de kolom "Voortgang".

Antwoord 76

Doelstelling / Prestaties	Voortgang
03.01 Water (pagina 40-42 Burap 2019)	
Geen onaanvaardbare hinder door regionale wateroverlast	Watersysteemtoets 2018 opgeleverd door Waterschappen, 1% van het beheersgebied voldoet niet aan de norm. Aanvullende maatregelen lopen in periode 2022-2027.
Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen (STUW) met waterschappen	Deels conform planning, met uitzondering van prestatieafspraken verdrogingsbestrijding. Naar aanleiding van de midterm review in 2018 zijn aanvullende afspraken gemaakt.
Uitvoeren grondwateronttrekkingsbeleid: herziene afspraken met drinkwaterbedrijven en industriële onttrekkers	Achter op planning, afsluiten van de eerste overeenkomst met Brabant Water heeft meer tijd gekost. Daarna is traject met overige onttrekkers gestart.
Initiëren en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden Zuidwestelijke Delta en Waterpoort	ZWD overeenkomst Grevelingen Volkerak-Zoommeer en ZWD overeenkomst zoetwater Zuidwestelijke Delta: achter op planning vanwege uitblijven besluitvorming lenW over Volkerak-Zoommeer.
Doelstelling / Prestaties	Voortgang
03.02 Milieu (pagina 44-47 Burap 2019)	
Vaststellen subsidieregeling voor initiatieven/projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het PMWP, onderdeel Milieu	Er is gekozen voor een andere aanpak dan traditioneel subsidieverlening. Er is gekozen voor een uitvraag naar challenges. Hierdoor heeft de vaststelling vertraging opgelopen. Regeling wordt in 2019 vastgesteld.
Aantal in beheer zijnde stortplaatsen	Achter op de planning. In 2018/2019 heeft intensief bestuurlijke afstemming plaats gevonden over de uitkomsten van een ALM-studie betreffende het nazorgfonds. In dat kader is de beoogde overdracht van beheer van locaties aan de provincie uitgesteld. De provincie heeft ingestemd met een overeenkomst op basis waarvan de overdracht voor een periode van 5 jaar wordt uitgesteld. In die tijd zal een vervolgtraject plaatsvinden op de ALM-studie. Gedurende die periode blijft de provincie dus alleen het beheer uitvoeren over de 2 locaties die al eerder waren overgedragen. Op 11 juni 2019 hebben wij uw Staten geïnformeerd over de uitkomsten van het vervolg op de uitvoering van de ALM-studie Nazorgfonds voor de stortplaatsen in de Provincie Noord-Brabant (Documentnummer 4533889).
Provincie ondersteunt het opzetten van het Innovatieplatform verwaarden reststromen	Achter op planning. Het opzetten van het innovatieplatform heeft vertraging opgelopen door een rechtszaak tegen Cure. In 2019 wordt nagegaan of het Innovatieplatform alsnog kan worden opgezet.
Doelstelling / Prestaties	Voortgang

Doelstelling / Prestaties	Voortgang
03.03 Natuur en landschap (pagina 49-51)	
Vergroening bedrijventerreinen	Achter op planning. Er zal afstemming plaatsvinden met andere programma's, waterschappen, gemeenten en parkmanagers voor gecombineerde opgaven van natuur, omgevingskwaliteit, klimaat, water, energie. Start uitvoering in 2020.
Vrijwillige CO2 compensatie	Achter op planning. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de opzet van een methode voor compensatie. Na de zomer wordt via een bijeenkomst draagvlak bij het bedrijfsleven getoetst.

Vraag 77

P38: Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om aan voldoende personeel te komen voor de omgevingsdiensten. Middels zij-instroom etc. wordt getracht om aan voldoende capaciteit te komen. Komt men ook aan voldoende gekwalificeerd personeel? Hoe toetst men dit?

Antwoord 77

Op dit moment analyseren de omgevingsdiensten hoe het beste aan extra personeel gekomen kan worden. Naast het gebruikelijke verloop is er behoefte aan extra personeel voor nieuwe taken die op de diensten afkomen, bijvoorbeeld de piek in vergunningverlening in verband met de Wet Natuurbescherming. Met detacheringsbureaus zijn afspraken gemaakt over aanleveren van alle geschikte kandidaten, op basis van kwalificatie-eisen die met deze bureaus zijn afgesproken.

Naast inhuur, worden op dit moment trainees aangenomen voor een opleiding tot voor Vergunningverlening. Dit leidt tot een instroom van ± 20 kandidaten, deels op openstaande vacatures en deel voor de nieuwe taken. Verder worden alle werkgelegenheidsbeurzen benut en wordt er contacten gelegd met onderwijsinstellingen. Voor alle potentiële instromers geldt een strenge selectieprocedure en een ontwikkelassessment. Eind van dit jaar zullen wij uw Staten verder over de ontwikkelingen informeren.

Vraag 78

P.38: € 5,5 mln wordt ingezet voor intensivering vergunningverlening, toezicht en handhaving worden toegekend m.b.t. de wet natuurbescherming i.v.m. ingezette transitie veehouderij. Onder "Ontwikkelingen en Onzekerheden" staat dat door de PAS-uitspraak van de Raad van State zorgt voor onduidelijkheid m.b.t. o.a. vergunningverlening en de behandeling van extra aanvragen van veehouderijen.

Moet de toelichting over de onzekerheden zo geïnterpreteerd worden dat vooralsnog geen beroep wordt gedaan op de toegekende € 5,5 mln, terwijl voor 2019 wel een bedrag van € 500.000,- wordt opgenomen? (zie ook p. 56)

Antwoord 78

In het kader van de Wet natuurbescherming is het streven dat zo snel mogelijk de vergunningverlening weer wordt opgestart. Dat is afhankelijk van het moment waarop rekenprogramma Aerius is aangepast naar aanleiding van de PAS-uitspraak Aerius is de rekentool die wordt gebruikt bij het berekenen van de depositie. Op dit moment zijn er 383 aanvragen ingediend die nog niet zijn afgehandeld. Beoordeeld kan worden welke wel en niet vergund kunnen worden. Momenteel wordt aan GS voorgelegd om in geval dat een aanvraag nu niet vergunbaar is, de initiatiefnemer wordt gevraagd de aanvraag in te trekken of deze aan te passen zodanig dat geen depositieruimte nodig is. Indien de aanvrager niets doet, wordt de aanvraag geweigerd of buiten behandeling gelaten. De toegekende middelen zijn bedoeld voor de te verwachten piek in de

vergunningverlening i.v.m. de transitie veehouderijen. De omgevingsdiensten zijn middels een ambtelijke en bestuurlijke taskforce zich aan het voorbereiden op deze extra werkzaamheden. Op 1 oktober verwachten wij het voorstel. Ook voorbereiding vraagt om een investering. Onze inschatting nu is dat de kosten net iets boven het gereserveerde bedrag van € 500.000 uitkomen in 2019.

Vraag 79

Er wordt gesproken over € 7,5 mln t.b.v. no-regretmaatregelen o.a. Roode Vaart en 12,5 mln. t.b.v. de systeemaanpassing Volkerak-Zoommeer.

In Statenmededeling 4486958 staat dat nog niet duidelijk is wanneer grootschalige maatregelen kunnen worden getroffen om deze systeemaanpassing te kunnen realiseren. Is daar al meer duidelijkheid over?

Antwoord 79

Nee, besluitvorming over het Volkerak-Zoommeer is een rijksverantwoordelijkheid. Oktober 2018 heeft de minister aangegeven aan GS dat zij geen besluit zou gaan nemen over het Volkerak-Zoommeer zolang zij geen zicht op aanvullende financiële middelen heeft. Op 8 juli 2019 heeft de minister van IenW aan de Tweede Kamer laten weten dat zij een extra bedrag van € 248 mln uittrekt voor maatregelen in de Programmatische Aanpak Grote Wateren tot 2032. Het Volkerak-Zoommeer staat op een lijst van 14 projecten die in aanmerking komen voor dit geld. Het totale financiële beslag van de 14 projecten is naar schatting € 580 mln, een verdere prioritering door het rijk zal dus nodig zijn. Het rijk heeft alle regio's in Nederland uitgenodigd om in gesprek te gaan om tot verdere prioritering te komen op basis van urgentie, het belang van de maatregelen voor de regio, meekoppelkansen, draagvlak en de mogelijke bijdragen van de regio op basis van profijt, verantwoordelijkheid en financiële draagkracht. Na besluitvorming over de inzet van de middelen doorlopen de projecten de MIRT-procedure. Waar mogelijk worden in het BO-MIRT van 2019 en 2020 de eerste MIRT-besluiten hierover genomen.

Vraag 80

P. 39: Tabel Programma Natuur, Water en Milieu. Graag meer inzicht in de cijfers van de verschuivingen, met name in de baten (3.188 mln.)

Antwoord 80

In de bestuursrapportage vindt u van blz 55 t/m 59 de specificatie van de mutaties in de begroting. Hierin vindt u ook de specificatie van de mutaties aan de batenkant van de begroting van in totaal € 3,188 mln.

Vraag 81

P. 40: Aangegeven is dat de prestaties van de waterschappen op het thema verdroging achterblijven en de getroffen maatregelen niet leiden tot het gewenste doelbereik. In 2019 wordt de bestuurlijke en beleidsmatige discussie hierover aangegaan.

- Hebben er al bestuurlijke en beleidsmatige gesprekken plaatsgevonden en zo nee, wanneer worden die gepland?
- Wordt deze discussie in het overleg Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg gevoerd of ook bilateraal met de waterschappen?

Antwoord 81

- Ja, naar aanleiding van de midterm review STUW zijn er aanvullende bestuurlijke afspraken gemaakt en vastgelegd in Addendum STUW. Deze afspraken hebben vooral betrekking op het versnellen van de realisatie, adequate programmering en de wijze van samenwerking, organisatie en sturing die daarbij hoort. Wetend dat de uitvoering zodanig moet zijn georganiseerd dat zowel de huidige achterstand als de nog resterende opgave (die in de periode 2022-2027 fors groter is dan de huidige opgave 2016-2021) worden

gerealiseerd. In de komende maanden continueren wij hierover de beleidsmatige en bestuurlijke gesprekken. Uiterlijk in juni 2020 moet dit leiden tot een besluit.

- b) Ja. Met daarbij de opmerking dat in het bestuurlijk overleg tussen GS en de Noord-Brabantse Waterschapsbond (GS-NBWB) zaken aan de orde komen die provincie en waterschappen als bevoegd gezag en samenwerkingspartner overeenkomen. Waaronder de aanpak van de verdroogde natuur als onderdeel van de prestatieafspraken STUW en een vervolg daarop. In het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg komen vraagstukken aan de orde over de samenhang tussen bijvoorbeeld beregeningsbeleid, overige grondwateronttrekkingen en verdroogde natuur, bedoeld om de relevante belangen en inzichten bijeen te brengen.

Vraag 82

P.43: Er is aangegeven dat het aantal van 20 overeenkomsten grondwateronttrekkingsbeleid volledig worden gehaald in 2021, ondanks een bijstelling van het aantal voor 2019 van 8 naar 5? Is deze planning reëel als het traject met Brabant Water aanzienlijk meer tijd heeft gekost dan vooraf was ingeschat?

Antwoord 82

Ja, deze planning is reëel. Het proces is gestart in 2018 met een doorlooptijd van 3 jaar. De gesprekken over de andere overeenkomsten zijn gestart in 2019 en de periode tot en met 2021 is voldoende om de overige overeenkomsten af te sluiten.

Vraag 83

P. 44: Er is aangegeven dat op korte termijn aan de slag wordt gegaan met de problematiek rondom de Zeer Zorgwekkende Stoffen. Wat wordt verstaan onder korte termijn?

Antwoord 83

In 2019 is gestart met de inventarisatie bij inrichtingen, onder provinciaal bevoegd gezag, naar de ZZS die vergund zijn en geproduceerd worden. Of verwerkt worden in de inrichting. De afspraak is dat voor 1 januari 2021 alle provinciale bedrijven zijn getoetst. Voor de dekking van deze extra werkzaamheden wordt momenteel onderzocht of er bestaande middelen zijn die hiervoor kunnen worden ingezet.

Vraag 84

Er is aangegeven is dat op de einddatum eind 2020 ; 7000 eerste controles zijn afgerond. In hoeverre heeft de PAS-uitspraak van de Raad van State hier nog invloed op?

Antwoord 84

Het gaat hier om toezicht controles bij veehouderijen, waarbij ook gekeken wordt of er een geldige vergunning is voor de Wet natuurbescherming (Wnb). Daar waar controle heeft plaatsgevonden voorafgaand aan de PAS uitspraak, en geconstateerd is dat er geen Wnb-vergunning aanwezig is, heeft de initiatiefnemer een termijn waarbinnen er een aanvraag moet zijn ingediend voor de Wnb opgelegd gekregen. Op dit moment wordt bekeken of die indieningstermijn moet worden verlengd i.v.m. het stil liggen van de vergunningverlening door het niet beschikbaar zijn van Aeries, de rekentool die gebruikt wordt bij de vergunningverlening. De uitvoering van de controles loopt door. Indien nu geconstateerd wordt dat er een stikstofuitstoot is, wordt een disclaimer opgenomen in het controlerapport opgenomen waarin wordt aangegeven dat het bedrijf mogelijk een Wnb-vergunning nodig heeft. Dat op dit moment toetsingskaders ontbreken en dat zodra er duidelijkheid is het bedrijf nadere informatie ontvangt.

Vraag 85

Er is aangegeven dat de eerste fase PAS-herstelmaatregelen voor 1 juli 2021 zijn uitgevoerd. In hoeverre heeft de PAS-uitspraak van de Raad van State invloed op het halen van deze doelstelling?

Antwoord 85

De PAS-uitspraak van de Raad van State heeft in principe geen invloed op het halen van deze doelstelling. De Raad van State benadrukt in haar uitspraak, dat de uitspraak niets afdoet aan het belang dat gemoeid is met het treffen van maatregelen voor het behoud, herstel of het voorkomen van achteruitgang van natuurwaarden. De PAS-herstelmaatregelen zijn opgenomen in de N2000-beheerplannen en dienen ook vanuit de N2000-verplichtingen tijdig gerealiseerd te worden.

Wel is het mogelijk dat er enige vertraging in de uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen optreedt, door de volle agenda van de Raad van State, die zich nu over veel PAS-dossiers moet buigen. De behandeling van beroepsprocedures tegen de benodigde provinciale inpassingsplannen lijkt langer te gaan duren dan gepland.

Vraag 86

Omschakeling 40 gangbare veehouderijbedrijven naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering. In hoeverre heeft de PAS-uitspraak van de Raad van State invloed op het halen van deze doelstelling?

Antwoord 86

De PAS-uitspraak van de Raad van State heeft geen invloed op het behalen van deze doelstelling. De omschakeling van gangbare naar natuurinclusieve landbouw gebeurt op vrijwillige basis en zal niet tot een hogere stikstof-emissie leiden. In het geval dat een ondernemer erin slaagt via nieuwe afzetkanalen een betere prijs voor zijn producten te ontvangen, is de verwachting dat het aantal dieren op deze bedrijven zal afnemen.

Vraag 87

P. 52: Na de zomer wordt via een bijeenkomst draagvlak bij het bedrijfsleven getoetst voor vrijwillige CO2 compensatie.

- In hoeverre heeft de PAS-uitspraak van de Raad van State invloed op het halen van deze doelstelling?
- Is deze bijeenkomst inmiddels al gepland?

Antwoord 87

- De PAS-uitspraak van de Raad van State heeft geen invloed op het behalen van deze doelstelling.
- Ja, deze vindt plaats in september 2019. Er zijn gericht een aantal bedrijven en gemeenten voor deze verkennende bijeenkomst uitgenodigd.

Vraag 88

P. 53: Kunt u inzichtelijk maken, liefst in grafiek:

- Hoeveel is verworven?
- Wat is de tussenstand?
- Wat is het verloop?

Antwoord 88

In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de grondverwerving (ha) en inrichting (ha) t.b.v. de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant.

	opgave NNB	Realisatie		
		t/m 2018	2019 (t/m 1-juli)	totaal t/m 1-7-2019
Verwerving	9.600	3.841	62	3.903
Inrichting	15.200	5.354	84	5.438

De bron van de gegevens tot en met 2018 is de concept voortgangsrapportage natuur (VRN). De definitieve VRN-cijfers over 2018 ontvangt u in het najaar. De cijfers over 2019 komen uit de interne voortgangsrapportages van het Groen Ontwikkelfonds Brabant en het Ontwikkelbedrijf (voor de verwerving van zgn. PAS-percelen). Bij de BURAP hebben wij gemeld dat de realisatie conform planning loopt. Op dat moment waren de bovengenoemde voortgangsrapportages nog niet beschikbaar. Uit de nu beschikbare rapportages blijkt dat de realisatie in 2019 achter blijft bij de planning. De verwachting is dat ook in tweede helft van het jaar dit niet ingelopen wordt.

Begin 2018 heeft het GOB extra budgetten gekregen om strategische aankopen te doen. Dit heeft nog niet geleid tot de gewenste versnelling. Ook het aankopen voor de benodigde PAS-percelen via het ontwikkelbedrijf kost tijd, veel onderhandelingen zijn gaande. Op basis daarvan komen wij met een versnellingsaanpak.

Vraag 89

P. 63: Ontwikkelingen en onzekerheden, punt 2 visit brabant: Er wordt gesteld dat het verdienmodel niet realistisch is. Wat is de verdienopgave? Wat zijn de afspraken?

Antwoord 89

Zie beantwoording vraag 25.

Vraag 90

P. 65: Er worden 3 websites genoemd. Er lijken er 2 van de 3 echter niet te functioneren. Kunt u dit verhelpen of ons op een andere wijze de informatie geven?

Antwoord 90

De drie magazines zijn te openen middels de link www.brabant.nl/arbeidsmarkt. Deze dienen wel in een andere browser dan internet explorer geopend te worden, zoals firefox, chrome en safari.

Vraag 91

P. 67: verplichte KPI m.b.t. regionale economie: percentage toename BRP t.o.v. voorgaande jaar. Dit was in 2018 nog 3%. Wat is het (verplichte) percentage/streefwaarde wat het moet zijn? Hoe wilt u dit gaan bereiken?

Antwoord 91

Het Bruto Regionaal Product is de totale geldwaarde van alle goederen en diensten die door een gebied (regio) in een jaar worden geproduceerd.

De stijging in Nederland was in 2018 2,7%, Noord-Brabant heeft dus een grotere stijging.

Er zijn geen verplichte streefwaarden afgesproken (binnen het IPO), wel dat het doel is dat er sprake moet zijn van een stijging.

De invloed van de provincie op het BRP is beperkt.

Vraag 92

P. 63: De provincie heeft de ambitie om de meest gastvrije regio van West Europa te worden. Wordt hier ook meegenomen wat de consequenties zijn voor het milieu, natuur, water. Denk aan vliegbewegingen, toename autoverkeer, voedselverspilling? Wegen de baten op tegen de lasten?

Antwoord 92

De groei van toerisme is een kans om welzijn en welvaart te bevorderen: werkgelegenheid, kwaliteit van de leefomgeving, natuur- en cultuurontwikkeling, behoud erfgoed en stimuleren van trots en sociale cohesie. Dit vraagt tegelijkertijd om een slimme koers om duurzame ontwikkeling te waarborgen. Het verduurzamen van

toerisme is een van de strategische pijlers van het Perspectief bestemming Nederland 2030. Dit Perspectief 2030 is opgesteld door het NBTC en wordt momenteel verder uitgewerkt door NBTC, Rijk, provincies, waarbij ook de marketingorganisaties, gemeenten en ondernemers betrokken worden. Ook in de voorbereidingen van het Meerjarenplan VisitBrabant 2020-2025 en in het te ontwikkelen provinciale beleid voor Vrijtijdseconomie vanaf 2021 zal duurzaamheid een belangrijke plaats innemen. De vraag of de baten tegen de lasten opwegen beschouwen we niet als technische vraag.

Vraag 93

P. 68: Wat wordt bedoeld met 'solid batteries'?

Antwoord 93

Een vastestofbatterij (volledig: solid state battery) is een batterij/accu die geen vloeistof bevat, zoals hedendaagse lithium-ion-batterijen/accu's dat wel doen. Een voordeel is dat vastestof-batterijen veiliger zijn, omdat ze niet brandbaar zijn.

Vraag 94

P. 70: Er is sprake van pilotprojecten FOKUS en NWE: wat houden deze in?

Antwoord 94

Via Vanguard Initiative zijn we aangesloten op een Europees netwerk van regionale overheden, kennisinstellingen, clusters en bedrijven en kunnen we ons hier bovendien goed profileren.

Daarnaast zijn er concreet twee interregionale samenwerkingsprojecten uit Vanguard ontstaan waar we actief aan deelnemen en honderden MKB-ers van kunnen gaan profiteren; FOKUS en SAMAS:

FOKUS biedt het MKB een assessment- en ontwikkel tool om productie verder te digitaliseren, om daarmee hun concurrentiekracht te vergroten.

SAMAS gaat MKB-ers de kans bieden om 3D Print technieken in hun productie te implementeren op een manier die hun concurrentiekracht vergroot.

NWE staat voor: INTERREG North West Europe (NWE) het betreft een transnationaal programma dat de innovatiecapaciteit van het mkb, de circulaire economie en duurzame productiemethoden wil bevorderen.

Daarnaast promoot het duurzaam transport om CO2-uitstoot te verlagen.

Het programma richt zich op deelname van partijen uit 7 landen. Ook partijen uit Zwitserland (geen lid van de EU) kunnen meedoen. In Nederland gaat het om de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Flevoland, Noord-Brabant, Overijssel, Gelderland, Zeeland en Limburg. Landen die bij INTERREG North West Europe horen:

- gedeeltelijk: Nederland, Frankrijk, Duitsland
- geheel: België, Luxemburg, Ierland, Zwitserland (zonder EU-financiering), Verenigd Koninkrijk

NWE is voor:

- overheden (rijksoverheid, provincie, gemeente, waterschap)
- kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen)
- bedrijven
- ontwikkelingsmaatschappijen
- non-profitinstellingen

Voor het indienen van een projectidee is een consortium nodig van partners uit tenminste 3 landen in Noordwest-Europa.

Vraag 95

MKB-plusfaculteit: wat houdt dit in? Wat is de RIS- strategie? Wat is het ERAC-rapport?

Antwoord 95

- a) De mkb-plusfaciliteit is een faciliteit voor snelgroeiende en innovatieve mkb- en midcap ondernemingen ('scale-ups') in Brabant, die problemen ondervinden bij het ophalen van durfkapitaal. Brabant heeft zich vorig jaar met deze faciliteit als eerste provincie aangesloten bij het "Nederlandse Groei Co-investeringsprogramma" van het ministerie van EZK/Nederlands Investeringsagentschap (straks: Invest-NL) en het Europees Investeringsfonds. Het beschikbare bedrag aan publieke middelen kan oplopen tot een totaal van € 120 miljoen. Per investering vanuit de faciliteit wordt er minstens eenzelfde bedrag door private partijen ingelegd. De mkb-plusfaciliteit is sinds eind augustus 2018 in de lucht en richt zich nu hoofdzakelijk op participaties (equity). De uitbreiding van de faciliteit met een leningenkant wordt eind 2019 verwacht.
- b) Met een smart specialisation strategie (RIS3) wordt de economische ontwikkelingskracht van de regio aantoonbaar in beeld gebracht en in perspectief gezet. Voor Zuid-Nederland zijn de internationale topclusters High Tech Systemen en Materialen, Chemie en Agro & Food van groot belang. Ook is innovatiekracht de rode draad binnen de clusters Life Sciences & Health, slimme Logistiek, toepassing van slimme technieken op het gebied van de Biobased Economy en Maintenance. Het gaat hier om clusters van nationaal belang met een internationale potentie. Door het versterken van deze clusters, het verbinden van deze clusters en het opzoeken van cross-overs en synergie werken we aan de internationale concurrentiekracht van de toekomst.

De RIS wordt nu geactualiseerd voor de nieuwe programma periode van de Europese programma's (2021-2027).

Het ERAC rapport is bedoeld om beter inzicht te krijgen in de financieringsmiddelen uit Europese programma's die neerslaan in provincie Noord-Brabant (Zie link naar het rapport).

Ons bestuur heeft ERAC, een adviesbureau dat gespecialiseerd is in Europese Programma's, de opdracht gegeven periodiek een inventarisatie te doen volgens een systematiek die zij daartoe heeft ontwikkeld. De provincie Noord-Brabant wenst een pragmatisch inzicht dat voldoende inhoud biedt voor verantwoording aan bestuur en partners, maar vooral ook handvatten geeft voor analyse en het ondernemen van acties. De laatste versie is van maart j.l.

<https://www.stimulus.nl/opzuid/wp-content/uploads/sites/4/2015/02/Zuid-Nederland-memo-inventarisatie-peildatum-1-maart-2019.pdf>

De inventarisatie geeft een inzicht in de Brabantse projecten mede gefinancierd door Europese middelen uit de jongste Europese programmaperiode (2014-2020)

Vraag 96

P. 81: Uitvoeringsproblemen innovatie HTSM. 2,55 mln beschikbaar gesteld voor uitvoeringsprogramma innovatie hightech systemen. Graag toelichting waaraan deze middelen besteed gaan worden.

Antwoord 96

Uw Staten hebben besloten (zie Statenvoorstel 63/18) om € 2,55 mln. beschikbaar te stellen voor de programmalijn Smart Data binnen het uitvoeringsprogramma HighTech Systemen en Materialen. De programmalijn is gericht op het verzilveren van kansen in de data-economie. De besteding van de middelen is als volgt:

- a) een provinciale bijdrage van € 550.000 voor het Data Value Center. Hiermee wordt het mkb geholpen door concrete adviezen en tools waarmee ondernemers direct aan de slag kunnen. Een centraal loket waar praktische kennis en informatie beschikbaar is. Een veilige omgeving om te experimenteren met data ('bring your own data'). En als laatste begeleiding van ondernemers bij het ontwikkelen van nieuwe dataproducten en -diensten.
- Hierdoor ontstaat een bredere betrokkenheid van het MKB op het gebied van Smart Data.
- b) een provinciale bijdrage van € 1.650.000 voor Digitale Fabrieken. De activiteiten dienen een aantal voorbeelden te realiseren waar mkb-productiebedrijven kunnen zien hoe een digitale fabriek werkt. Ze kunnen

er ontdekken hoe ze digitalisering in hun eigen bedrijf kunnen implementeren en daarmee hun concurrentiepositie kunnen verbeteren.

Er worden projecten ontwikkeld die het veilig en efficiënt delen van data van individuele machines, apparaten en productieprocessen mogelijk maken. De projecten vormen een springplank voor nieuwe datagedreven toepassingen.

- c) een provinciale bijdrage van € 350.000 voor proces- en ontwikkelkosten. De programmaliijn Smart Data is de basis voor het innovatieprogramma Hightech Systemen en Materialen de komende jaren. Op basis van de eerste projectresultaten vanuit deze onderdelen, volgt in de komende periode de verdere uitrol en invulling naar de andere topclusters. Hier zijn proces- en ontwikkelingskosten mee gemoeid.

Vraag 97

P. 82: Europese programma's; De aframingen van resp. 13.900.000 euro en 12.280.000. Op basis waarvan vinden deze aframingen plaats?

Antwoord 97

De bijstelling van de huidige begroting vindt plaats op basis van de laatste inzichten. Hierbij gaat het om een bijstelling van de lasten met € 13,9 mln. en een bijstelling van de baten met € 12,9 mln. Begin dit jaar is besloten om m.n. voor de POP3 regeling een extra inspanning te doen om zo maximaal gebruik te kunnen maken van de Europese Middelen. De daaruit voortvloeiende extra middelen waren nog niet verwerkt in de begroting van dit jaar.

Verder waren de baten en lasten van de EFRO bijdrage (per saldo € 0) nog niet opgenomen.

De financiële effecten hiervan worden gedekt uit de daarvoor bestemde reserves.

Mobiliteit

Vraag 98

Waarom schuift herbouw sluis 2 en fase 1,5 (Wilhelmina kanaal) door naar Q1 2020? Heeft dit gevolgen voor de oplevering? En kosten (inflatie)?

Antwoord 98

De ondertekening van de bestuursovereenkomsten tussen de betrokken partijen voor herbouw sluis 2 en fase 1,5 is afhankelijk van de doorrekening van de nieuwe actuele kostenramingen. Het actualiseren van de kostenraming vraagt iets meer tijd o.a. ivm aanvullend noodzakelijke onderzoeken. Het werk gaat ondertussen gewoon door en dit leidt dus niet tot vertraging van de definitieve oplevering.

Op basis van de geactualiseerde kostenramingen en nieuwe bestuursovereenkomsten zal een definitief voorstel worden gedaan aan de Staten voor additionele middelen. Bij de PPN 2018 zijn hiervoor reeds middelen gereserveerd met een verdeling 50% tlv Mobiliteit en 50% tlv algemene middelen.

Vraag 99

Waarom wordt de streefwaarde (snelfietsroutes) van 50% bijgesteld naar 30%? Welk budget is gereserveerd voor 100% in 2020? Hoeveel verkeersbewegingen moeten deze fietspaden verminderen?

Antwoord 99

Het sluiten van de verschillende bestuursovereenkomsten heeft meer tijd gekost. In de voorbereiding zijn we kritisch op een kwalitatief goede uitwerking van het tracé van de gehele route inclusief een gedetailleerde kostenraming. De subsidieaanvragen door de gemeenten en de uitvoering van de projecten zijn daarmee wat later op gang gekomen. De projecten komen goed op stoom in 2019 en het is de verwachting dat de streefwaarde (100% in 2020) wordt gehaald. Mogelijk schiet de afronding door naar 2021. Er zijn geen expliciete doelstellingen geformuleerd over de vermindering van het aantal verkeersbewegingen. Door de verplichte werkgeversaanpak bij snelfietsroutes stimuleren we het gebruik van het snelfietsroutenetwerk voor woon-

werkverkeer en dragen we bij aan de doelstelling van de staatssecretaris om 200.000 forenzen met de fiets naar het werk te laten gaan.

Vraag 100

Is het reëel om te streven naar 0 verkeersdoden?

Antwoord 100

Het is een ambitie (zonder expliciet streefwaarde) die we vrijwel zeker nooit gaan halen. We zien het echter wel (en zo ook het Rijk) als een morele verplichting om dit maatschappelijke effect maximaal na te streven. Immers, iedere verkeersdode is er één teveel. Met de integrale aanpak uit het BVVP zetten we ons met gerichte maatregelen hiervoor in.

Vraag 101

Op welke (mobiliteit) projecten (bijv N279/N65/N69) heeft de uitspraak van de Raad van State over de PAS gevolgen? Is al bekend wat de gevolgen zijn? nee, wanneer wel?

Antwoord 101

De exacte gevolgen van de PAS-uitspraak door de Raad van State zijn nog niet allemaal bekend voor de grote projecten. Op basis van recente uitspraken heeft de PAS voor de N279 en N69 in ieder geval nog geen directe gevolgen. Voor N65 is het de verwachting dat de impact mee zal vallen. Over de maatregelen bij Boxtel ihkv van PHS is onlangs een negatieve uitspraak gedaan. De invloed hiervan op de rest van het project (PHS Vught) wordt nu bekeken, maar lijkt vooralsnog mee te vallen. Waarschijnlijk zal het wel leiden tot vertraging en / of aanpassing van het projectgedeelte Boxtel. Het onderwerp heeft onze hoogste aandacht. Zodra er relevante zaken zijn te melden, informeren wij via het college de Staten hierover.

Vraag 102

Er zijn verschillende pilots opgestart (bravoflex, verschillende deelconcepten (deelauto, hop en hop off bussen), worden er ook pilots opgestart gecombineerd met de afdeling Ruimte?

Antwoord 102

De pilots en experimenten worden primair opgestart vanuit mobiliteit. Daarbij vindt integrale afstemming plaats met o.a. Ruimte. Pilots en experimenten worden ook altijd afgestemd met gemeenten, die ook de link leggen met ruimtelijke ontwikkelingen.

Vraag 103

Wat zijn de kaders voor de innovatieve initiatieven als bijvoorbeeld Licht als een dienst, het optimaliseren van strooi-activiteiten, het dynamisch wildwaarschuwingssysteem en de eikenprocessierups?

Antwoord 103

Kwaliteitsnota (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (KOPI. PS 18/18).

Vraag 104

Wordt de LED-verlichting van het OV ook smart gemaakt?

Antwoord 104

Nee, hiervoor zijn op dit moment geen plannen.

De verlichting bij het OV, en dan nemen wij aan dat bushaltes bedoeld worden, is een verantwoordelijkheid van de wegbeheerder. Slechts een klein percentage van alle bushaltes is in eigendom bij de provincie (minder dan 15%).

We zijn op dit moment aan het inventariseren wat de staat van onderhoud is van onze eigen bushaltes en welke voorzieningen hier aanwezig zijn en wat de toekomstvastheid is. Op basis van deze inventarisatie zal een uitvoeringsplan voor de komende jaren worden gemaakt. Verlichting van onze bushaltes wordt daarin zeker meegenomen.

Vraag 105

Er zijn 16 opgestarte of afgeronde Smart Mobility-projecten; wat zijn de resultaten van de afgeronde projecten? Hebben ze de doelstellingen gehaald? Wat waren de kosten voor deze afgeronde projecten? Wat zijn de doelstellingen van de opgestarte projecten?

Antwoord 105

Deze Smart Mobility projecten worden onder de vlag van het programma SmartwayZ.NL gerealiseerd. Afgesproken is dat u halfjaarlijks via de Voortgangsrapportage SmartwayZ.NL (meest recente: [Statenmededeling 5e Voortgangsrapportage](#) en [5e Voortgangsrapportage](#)) wordt geïnformeerd over het programma. Daarin wordt separaat stilgestaan bij de voortgang en mijlpalen van Smart Mobility projecten. Daarnaast zijn uw Staten in de themabijeenkomst Smart Mobility van 5 oktober 2018 geïnformeerd over een aantal van deze projecten en hebt u aanvullend hierop een [Memo Gedeputeerde](#) ontvangen.

De doelstelling en beoogde resultaten van Smart Mobility projecten verschillen per project. Daarvoor wordt een innovatie-ontwikkelcurve gebruikt. Projecten in een vroeg stadium van de curve, zoals Mobility Lab, hebben tot doel om innovatie aan te jagen. Startups krijgen de kans hun idee te testen en onder de aandacht te brengen van investeerders. Projecten in de uitrolfase, zoals Mobility Market, hebben tot doel om gedragsverandering op straat te bereiken en dit wordt bijvoorbeeld rondom de A2 en N279 in prestatiecontracten met marktpartijen vastgelegd en gemonitord. Verdere toelichting over de aanpak en projecten in de ontwikkelcurve is opgenomen in de [Statenmededeling 'Smart Mobility SmartwayZ.NL - koers, aanpak en projecten'](#).

Vraag 106

P94: Wat is Mobility Market?

Antwoord 106

Zie antwoord vraag 105.

Vraag 107

De knelpunten op de N-wegen zijn bekend bij de provincie; welke knelpunten zijn er? Wanneer worden deze aangepakt? Welke mogelijkheden zijn er om versneld deze knelpunten op de N- wegen op te pakken.

Antwoord 107

Knelpunten op N-wegen zijn niet te vatten in het woord 'de'. Deze kunnen verschillende oorzaken hebben. We kennen technische knelpunten (technische staat), verkeerskundige knelpunten (gebruik), verkeersveiligheidsknelpunten (inrichting), leefbaarheidsknelpunten (geluid, lucht). Het uitgangspunt (KOPI) is zo veel als mogelijk werk met werk maken. Door reconstructie van provinciale wegen (of wegvakken) te combineren met geplande onderhoudswerkzaamheden voorkomen we desinvesteringen. Welke grote knelpunten in de regio moeten worden opgelost doen we ook steeds meer in samenhang met de omgeving via de ontwikkeldagen. Het oplossen van verkeersonveilige situaties heeftn onze prioriteit en wordt versneld opgepakt.

Enkele voorbeelden van knelpunten zijn: N284 Reusel - Bergeijk (bereikbaarheid), N639 Chaam (leefbaarheid), N615 Nuenen (leefbaarheid) en N264 Uden - Haps (bereikbaarheid en leefbaarheid).

Vraag 108

Is er onderzoek gedaan naar welke ideeën uit de Brabantse spooragenda 2013 uitgevoerd kunnen worden?

Antwoord 108

Ja. Na het vaststellen van de Brabantse Spooragenda 2030 hebben we, onder andere bij het vaststellen van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten uit 2015 en recent het Toekomstbeeld OV 2040 deze ideeën gedegen en uitgebreid bekeken. Op basis van de contourennota Toekomstbeeld 2040 zijn we inmiddels volop bezig vanuit Brabantstad en in overleg met de Brabantse gemeenten, het Regionale OV netwerk uit te werken. Dit netwerk is het spoor en Bravo-directnetwerk, de ruggengraat van ons systeem van gedeelde mobiliteit.

Vraag 109

Heeft de provincie een overzicht waar er truckparkings worden aangelegd? Wat is de rol van de provincie in de verschillende locaties?

Antwoord 109

De eerste locaties die worden verkend zijn Asten, Moerdijk en Bergen op Zoom / Steenbergen. De provincie faciliteert en ondersteunt het proces in Noord-Brabant en brengt partijen bij elkaar. We streven naar een dekkend netwerk van Truckparkings op de corridor Rotterdam - Venlo.

Vraag 110

Hoe hoog is het aantal verkeersslachtoffers in 2019? Zet de trend van 2018 zich door? Zo ja, welke maatregelen zijn of worden genomen?

Antwoord 110

Tot nu toe (augustus 2019) zijn er op basis van de beschikbare gegevens 69 verkeersdoden gevallen in Brabant. Op basis van dezelfde gegevens zijn in 2018 in de periode t/m augustus 87 verkeersdoden gevallen in Brabant. Wij zetten met onze integrale aanpak in op verbetering van de verkeersveiligheid. Momenteel werken wij samen met onze partners aan een nieuw Brabants Verkeersveiligheidsplan voor de periode 2020-2024.

Vraag 111

In de Burap wordt melding gemaakt van een aantal Bravoflex-initiatieven. Welke resultaten zijn hier tot nog toe over te melden?

Antwoord 111

Binnenkort wordt u geïnformeerd over de trendrapportage OV 2012-2018 waarin alle informatie over het OV is opgenomen inclusief Bravoflex. Experimenten als Bravoflex zijn onderdeel van de adaptieve agenda 'gedeelde mobiliteit' die uitvoering geeft aan de visie 'gedeelde mobiliteit is maatwerk'. Hierover wordt PS tweejaarlijks geïnformeerd via een voortgangsrapportage. Daarnaast is PS hierbij betrokken middels een statenwerkgroep.

Vraag 112

Er wordt ook melding gemaakt van het verbeteren van de treinverbindingen tussen Dordrecht-Breda en Eindhoven-Düsseldorf. Is de provincie met gemeenten en andere belanghebbenden (inwoners) in gesprek over verkeersmaatregelen, overlast, etc.?

Antwoord 112

Ja. Wanneer sprake is van verkeersmaatregelen, overlast of iets dergelijks, is de provincie altijd in goed overleg met de belanghebbenden, of worden we betrokken in dit overleg.

Algemeen financieel beleid

Vraag 113

P115: Het doelvermogen van de investeringsagenda heeft de grens "van 1 miljard overtroffen". De reserve investeringsagenda staat ultimo 2018 op 473,7 mln. (bron: jaarrekening 2018). Hoe verhouden beide bedragen zich tot elkaar?

Antwoord 113

Het totaal beschikbare bedrag is € 1 miljard. Hiervan is ultimo 2018 nog € 473,7 miljoen niet daadwerkelijk van uitgegeven, maar wel verplicht of gealloceerd.

Voor een goed overzicht, wat geactualiseerd wordt bij de begroting 2020, verwijzen wij u naar bladzijde 158 en 159 van de begroting 2019. Als de maximale bedragen bij elkaar geteld (€ 232,94 mln + € 519,7 mln + € 293 mln) kom je uit op totaal € 1.045,64 miljoen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het positieve resultaat van € 25,7 miljoen van het Innovatiefond Brabant en de € 20 miljoen revolverende inzet van de economische structuurversterking. Als we die elimineren dan is er € 1 miljard beschikbaar.

Vraag 114

P121: De totale baten en lasten van onderdeel II van de jaren 2019-2023. Hoe worden deze gefinancierd? Niet alleen uit de Vrij Begrotings Ruimte? Want bedragen uit tabel "Vrije begrotingsruimte" op p.5 van Statenvoorstel 42/19A zijn niet gelijk aan de bedragen op blz 121 van de BURAP. Geldt ook voor de onderdelen I, III en IV.

Antwoord 114

Het overzicht op pagina 121 e.v. van de burap heeft betrekking op de specificatie van de financiële mutaties binnen het onderdeel Algemeen financieel beleid. Deze mutaties zijn niet alleen t.l.v. de vrije begrotingsruimte geboekt. Als voorbeeld kunnen we mutaties noemen die t.l.v. de bestemmingsreserves worden verwerkt.

Het overzicht "Vrije begrotingsruimte" uit het statenvoorstel is daarentegen beperkt tot mutaties die t.l.v. vrije begrotingsruimte worden verwerkt.

Beide overzichten geven inzicht in verschillende mutaties en daarom sluiten ze niet op elkaar.

Overige

Vraag 115

In verschillende rapportage tabellen wordt bij "voortgang" gesteld: conform planning, ook indien geen streefwaarde is vermeld. Kunt u in de gevallen waar "conform planning" staat onder voortgang aangeven wat de planning is/was? En welk resultaat er gehaald is?

Antwoord 115

In de bestuursrapportage rapporteren we wat de verwachte realisatie is aan het einde van het jaar. Indien deze verwachting afwijkt van wat we met u in de begroting hebben afgesproken, stellen we bij. Deze bijstelling kan zowel financieel als in de termen van prestaties zijn uitgedrukt. Bij het opstellen van de bestuursrapportage hanteren wij begroting altijd als uitgangspunt.

In de prestatietabellen per productgroep worden de kolommen voor prestaties niet altijd gevuld. Dat gebeurt indien de omschrijving van wat we willen bereiken (eerste kolom van de prestatietabel, onder kopje "Beleidsnota") zodanig is geformuleerd dat er vanuit de omschrijving duidelijk is wat we in 2019 gaan realiseren. Op het verzoek van uw Staten hebben wij de toelichting op de voortgang beperkt en geüniformeerd.

Vraag 116

Daar waar wel een meetbare indicator is opgenomen: Kunt u aangeven wat de streefwaarde is waar mee gewerkt wordt?

Antwoord 116

Zie toelichting systematiek prestatietabellen in antwoord 115.

Bijlage 6: Aangepast instellingsbesluit reserve Europese Programma's

Vraag 117

Bijlage 6: Aangepast instellingsbesluit. Wat is/zijn de belangrijkste aanpassing(en)?

Antwoord 117

De belangrijkste (en enige) aanpassing betreft het toestaan dat uitgaven i.h.k.v. overige Europese projecten die vallen onder Efro (bv.UAI) ook uit de reserve cofinanciering Europese Programma's gedekt worden. Dit geheel in lijn met de doelstelling van de reserve. Bij de instelling van de reserve is heel expliciet benoemd dat de uitgaven betrekking hebben op 1. OP Zuid, 2. POP3 en 3. Interreg uit de reserve gedekt mogen worden. Daar wordt nu dus een vierde categorie aan toegevoegd.

Economie

Vraag 118

Er wordt 2,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de regiodeal Midden en West Brabant voor de totstandkoming van de Regio Deal Midden en West Brabant, voorwaarde is dat Tilburg en Breda gezamenlijk ook 2,5 miljoen inbrengen.

- a. Wat houdt Regiodeal in? En waaraan worden deze middelen besteed?
- b. Welke 7 beleidsmatige prioritaire projecten worden gerealiseerd?
- c. Wat brengt het bedrijfsleven in?
- d. Waarom staat het bedrijfsleven ook niet garant voor 2,5 miljoen, net als de twee andere partners?

Antwoord 118

A. Wat houdt Regiodeal in? En waaraan worden deze middelen besteed?

Het rijk heeft het instrument Regio Deals in het leven geroepen om de regionale opgave op het gebied van brede welvaart, leefbaarheid en economische kracht te bevorderen. De regionale opgave vergt een integrale aanpak waarin samengewerkt wordt tussen vakdepartementen, decentrale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Er is sprake van een gebied overstijgende impact waarvoor inzet op rijksniveau nodig is maar die ook zorgt voor een vliegwieleffect. Deze integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende afspraken over de financiering is het onderscheidende karakter van de Regio Deals ten opzichte van reguliere beleidsinstrumenten.

Waaraan worden deze middelen besteed?

De centrale doelstelling van de Regio Deal Midden- en West-Brabant, genaamd Makes & Moves, is het regionale MKB in de maakindustrie, onderhouds- en logistieke sector te helpen verslimmen, verduurzamen en circulair te werken. De Regio Deal richt zich hiertoe met concrete projecten op vier schakels in de value and supply chain: Grow, Make, Move en Maintain, aangevuld met learn. Binnen deze vijf thema's worden 17 projecten gerealiseerd.

B. Welke 7 beleidsmatige prioritaire projecten worden gerealiseerd?

Met de € 2,5 miljoen additionele co-financiering van de provincie worden ondersteund:

- Green Protein Excellence Center: €300.000
- Side Stream Innovation Valley: €300.000
- Plant Based Lab Zuidwestelijke Delta: €400.000
- Experience excellence center Treeport: €300.000

- Shared facility polymerisatie: €500.000
- Maker Space Brabant: €500.000
- Nieuwe Techniekcoalitie: €200.000

Het project Nieuwe Techniekcoalitie sluit aan bij het programma Arbeidsmarktbeleid, de andere projecten bij de provinciale beleidsdoelen en projecten op het gebied van Circulaire economie en Biobased economy en Agrofood.

C. Wat brengt het bedrijfsleven in?

In totaal brengt het bedrijfsleven ca €32 mln in. Kennis- en onderwijsinstellingen nog eens circa € 27 miljoen. Alle projecten kennen een triple helix financiering.

Bij de € 10 mln rijksmiddelen voor de Regio Deal wordt €120 mln regionale cofinanciering gevoegd (multiplier 1:12). Met de €2,5 mln extra provincie middelen worden specifiek zeven projecten met een totaalvolume van ruim €42 mln gerealiseerd (hier is de multiplier dus zelfs 1: 16).

D. Waarom staat het bedrijfsleven ook niet garant voor 2,5 miljoen, net als de twee andere partners?

Het bedrijfsleven brengt in totaal € 32 miljoen in. Daarmee financiert het ruim 25% van de regionale co-financiering (€ 120 miljoen). De bedrijven vertegenwoordigd in de Regio Deal West- en Midden-Brabant zijn MKB bedrijven. Hun financiële armslag is doorgaans gering.

Aanvullende technische vragen van de fractie PvdD

Ruimte

Vraag 119

p. 20 Ruimtelijke ontwikkeling:

"Samen met subregio's worden tal van acties uitgevoerd gericht op het versnellen van de woningbouw"

Hoe verhoudt zich het versnellen van de woningbouw zich tot de PAS-uitspraak en de noodzakelijke aanscherping van de stikstofregels?

Wordt er vooral ingezet op meer bouwen in bestaand bebouwd gebied of in niet-gevoelige regio's?

Antwoord 119

- Het is voor ons op dit moment nog onduidelijk wat de precieze gevolgen zijn van de PAS-uitspraak voor de woningbouw in onze provincie. Welke plannen als gevolg van de PAS-uitspraak (voorlopig) niet verder kunnen is nog niet te zeggen. Daartoe ontbreken nog (nieuwe) afwegingscriteria, bijvoorbeeld met betrekking tot de omvang van het plan, de afstand tot stikstofgevoelige gebieden, de benodigde compenserende maatregelen etc. Verwacht mag evenwel worden dat de uitspraak en de (procedurele) onzekerheden die hiermee samenhangen gevolgen zal hebben voor het bouwtempo.
- In onze provincie zijn er de eerstkomende 10-15 jaar nog zo'n 120.000 woningen te bouwen. De verdeling van deze woningen over de verschillende (sub)regio's is gebaseerd op de verwachte regiospecifieke huishoudensgroei en de hiermee samenhangende woningbehoefte. Ruimtelijke herverdeling van het woningbouwprogramma richting 'niet- of minder-gevoelige regio's of gebieden' zal – voor zover dit gaat spelen – dan ook eerder binnen dan tussen de regionale woningmarktgebieden aan de orde zijn. Zoals we hebben aangegeven in ons [bestuursakkoord 'Kiezen voor Kwaliteit'](#) is onze inzet er ook de komende jaren op gericht om optimaal in te zetten op (toekomstige) binnenstedelijke locaties en op het herbestemmen van leegstaand vastgoed. Wat het bouwen in bestaand bebouwd gebied betreft, zien we dat het planaanbod voor woningbouw op locaties binnen onze steden en dorpen de laatste jaren duidelijk is toegenomen. Zo is van het planaanbod voor woningbouw in de eerstkomende vijf jaren (ruim 80.000 woningen) zo'n 70% voorzien op een inbreidingslocaties. Wat de PAS-uitspraak gaat betekenen voor binnenstedelijke woningbouw (anders dan op uitbreidingslocaties) is evenmin duidelijk.

Vraag 120

"De voucherregeling VABIMPULS wordt vaker ingezet dan gepland."

Komt er extra geld voor beschikbaar of wordt bestaand budget sneller uitgegeven?

Liggen de criteria voor deelnemende/aanvragende agrariërs vast, of zijn deze flexibel c.q. wordt er soepeler omgegaan met de toekenning?

Antwoord 120

De criteria voor de voucherregeling VAB's, die wordt uitgevoerd in een samenwerking van Stimulus en BrabantAdvies, zijn door GS vastgesteld. De criteria liggen dus vast en worden door Stimulus in de uitvoering consequent gehanteerd. Het beroep op de regeling is groot. Dit jaar geldt dat in het bijzonder voor aanvragen van stoppende en omschakelende boeren. GS behandelt in september een voorstel om het subsidieplafond voor deze twee categorieën voor het jaar 2019 te verhogen – een en ander binnen de door PS reeds beschikbaar gestelde budgetten.

Vraag 121

Agrofood: "Naast de geplande werkzaamheden hebben wij aandacht voor de preventie van de Afrikaanse Varkenspest"

Welke criteria gelden er bij de preventie?

Is er getoetst of deze voorgestelde maatregelen ook inderdaad effectief zijn?

Wat wordt er gedaan om de introductie van de AVP door mensen te voorkomen? Is er extra controle op veetransporten uit risicogebieden?

Antwoord 121

Met GS zijn de volgende doelen afgesproken van de aanpak AVP:

- Samen met de verantwoordelijke partijen het maximale doen om een uitbraak van AVP in Noord-Brabant te voorkomen
- Ervoor zorgen dat we als PNB vanuit onze rol goed zijn voorbereid op een evt. uitbraak in Noord-Brabant
- Rekening houden met alle emoties rond dit onderwerp en er continu voor zorgen dat alle betrokken goed zijn geïnformeerd over de handelwijze van de provincie.

Zowel voor preventie als voor uitvoering van de acties liggen de bevoegdheden bij de Rijksoverheid. De provincie neemt deel aan de landelijke ambtelijke werkgroep i.h.k.v. het faunabeheer. Begin dit jaar heeft de FBE, op verzoek van de provincie, een eindadvies uitgebracht over de aanpak ter preventie van AVP. Hierover bent u geïnformeerd met een [Statenmededeling](#). Inmiddels zijn de meeste acties opgepakt.

Begin dit jaar heeft de FBE een advies hierover uitgebracht. Inmiddels zijn de meeste acties opgepakt.

Daarnaast is samen met het Rijk voorlichting naar alle partijen gegeven, zijn er langs provinciale wegen borden geplaatst en zijn alle betrokken partijen geïnformeerd. Voor meer informatie:

<https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/platteland/afrikaanse-varkenspest>. Hier staan ook de verwijzingen naar de websites van Rijk en NVWA.

Vraag 122

p. 22 Werklocaties:

“In alle Brabantse regio's worden regionale agenda's voor werken gemaakt, inclusief bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.”

Nieuwe werklocaties leiden tot extra arbeidsplaatsen, terwijl er een spanning op de arbeidsmarkt is. Er is een tekort aan gekwalificeerd personeel.

Wordt in dit kader (impliciet) rekening gehouden met arbeidsimmigratie?

Wordt er voorzien in huisvesting voor arbeidsmigranten, in combinatie met het realiseren van werklocaties?

Wordt er vooral ingezet op meer bouwen in bestaand bebouwd gebied of in niet-gevoelige regio's?

Hoe verhoudt zich deze tendens tot de PAS-uitspraak en de noodzakelijke aanscherping van de stikstofregels?

Antwoord 122

Op de inhoud van de nieuwe regionale afspraken bedrijventerreinen kunnen wij niet vooruitlopen. Wel hebben wij in ons verzoek aan de gemeenten om de afspraken te actualiseren aangegeven dat wij graag zien dat de regio's in de regionale afspraken met een aantal zaken rekening houden (C2235797/4442361, 11-12-2018). Onder meer is gevraagd een verbinding te leggen met de arbeidsmarkt en het onderwijs: de opgaven die voortvloeien uit de komst van arbeidsmigranten en expats en de opgave om onderwijs beter te laten aansluiten op het regionale bedrijfsleven. Ook het prioriteren en faseren en het aanpassen van terreinprofielen om de stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden te verminderen is een aandachtspunt in deze brief. Daarnaast geldt voor ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied een uitgebreide motiveringsplicht vanuit de Ladder voor duurzame verstedelijking. Als de ontwikkeling van een bedrijventerrein buiten bestaand stedelijk gebied is gepland, zal altijd moeten worden gemotiveerd waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien. De nieuwe afspraken worden op zijn vroegst voorzien aan het einde van het jaar.

Natuur, Water en Milieu

Vraag 123

p. 38 “€ 12,5 miljoen voor maatregelen die bijdragen aan een systeemaanpassing Volkerak-Zoommeer”

Houdt dit inzet op verzilten in? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot het reeds eerder gereserveerde bedrag voor mogelijke verzilting?

Antwoord 123

Ja, dit houdt inzet in op terugkeer van zout en getij op Volkerak-Zoommeer. Zie tevens Statenmededeling 4486958 "Inzet Zuidwestelijke Delta" van 26 februari 2019.

Eerder gereserveerde bedragen voor dossier Volkerak-Zoommeer waren:

€ 10 mln directe bijdrage aan zout maken Volkerak-Zoommeer en € 15 mln bijdrage aan zoetwatermaatregelen.

Dit is omgezet naar € 12,5 mln voor bijdrage aan systeemverandering en € 7,5 mln bijdrage aan zoetwatermaatregelen.

€ 9 mln rentederving in verband met voorfinanciering. Deze zijn komen te vervallen omdat er geen zicht is op inzet van deze middelen.

€ 7 mln ecologische structuurversterking. Deze zijn teruggevallen aan programma Uitnodigend Groen als onderdeel van een totaalpakket ecologische structuurversterking met een omvang van € 51 mln.

Effectief betekent dit dat het gereserveerde bedrag voor zoutwatermaatregelen is teruggebracht naar € 12,5 mln. Bovendien is de toegezegde bijdrage aan de benodigde alternatieve zoetwatermaatregelen teruggebracht van € 15 mln naar € 7,5 mln.

Vraag 124

Het Rijk geeft geen prioriteit aan het verzilten van Volkerak-Zoommeer.

Is hier verandering van beleid geconstateerd of is dit zuiver een initiatief van de provincie Noord-Brabant?

Antwoord 124

Besluitvorming over het Volkerak-Zoommeer is een rijksverantwoordelijkheid. Oktober 2018 heeft de minister aangegeven aan GS dat zij geen besluit zou gaan nemen over het Volkerak-Zoommeer zolang zij geen zicht op aanvullende financiële middelen heeft. Op 8 juli 2019 heeft de minister van IenW aan de Tweede Kamer laten weten dat zij een extra bedrag van € 248 mln uittrekt voor maatregelen in de Programmatische Aanpak Grote Wateren tot 2032. Het Volkerak-Zoommeer staat op een lijst van 14 projecten die in aanmerking komen voor dit geld. Het totale financiële beslag van de 14 projecten is naar schatting € 580 mln, een verdere prioritering door het rijk zal dus nodig zijn. Het rijk heeft alle regio's in Nederland uitgenodigd om in gesprek te gaan om tot verdere prioritering te komen.

Vraag 125

Omgevingsdiensten:

"Door de huidige krappe arbeidsmarkt is het voor de omgevingsdiensten moeilijk om aan voldoende personeel te komen. Middels wervingsacties, zijinstromers en inhuis-opleiding worden door de diensten inspanningen geleverd om aan voldoende capaciteit te komen. Dit kan leiden tot een lagere uitvoering dan in het Werkprogramma 2019 is opgedragen."

Wie bepaalt welke activiteiten wel en welke niet worden uitgevoerd? Kan de provincie prioriteiten aangeven of wordt dit door de directie van de omgevingsdiensten bepaald?

Antwoord 125

Waar de krapte aan arbeidscapaciteit aanwezig is, is bepalend welke werkzaamheden wel of niet kunnen worden uitgevoerd. Bij de diensten werken veel specialisten, die niet vanzelfsprekend op elkaars taken kunnen worden ingezet. Daarnaast prioriteren wij in overleg met de diensten in taken. Dit doen we in de managementgesprekken, die 3 keer per jaar plaatsvinden met elke dienst. Bij grote aanpassingen wordt dit voorgelegd aan GS.

Vraag 126

p. 42 Oppervlaktewater en ondiep grondwater voldoen vrijwel nergens aan de kwaliteitsnormen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). De doelrealisatie in 2027 staat onder druk. Toch staat er dat de voortgang “conform planning” is.

Betekent dit dat er wel enige verbetering van de waterkwaliteit meetbaar is, maar dat de normen nog nergens echt worden gehaald?

Hoe past de planning in het niet-realiseren van de doelen in 2027?

Antwoord 126

Conform planning betekent dat we samen met partners (ZLTO, individuele agrarische ondernemers, waterschappen, rijk en anderen) de inspanningen verrichten zoals die voor deze uitvoeringsperiode 2016-2021 zijn gepland, als onderdeel van een tranchewijze aanpak in de achtereenvolgende uitvoeringsperiodes 2009-2015, 2016-2021 en 2022-2027.

Door het ‘one-out all-out’ principe van de KRW (de algemene toestand is niet goed totdat de allerlaatste parameter op orde is) voldoet het water in Brabant vrijwel nergens aan de algemene eis van de goede toestand. Op onderdelen (bepaalde stoffen, bepaalde biologische soortgroepen) is wel al de goede toestand bereikt of zijn er verbeteringen zichtbaar, met name door de inrichtingsmaatregelen die de waterschappen treffen. Op <https://www.brabantinzicht.nl> wordt inzicht gegeven in de toestand op de verschillende kwaliteitsparameters.

Door de EU is aangegeven dat in 2027 alle maatregelen moeten zijn uitgevoerd om de KRW-doelen voor chemie en ecologie te behalen. Met de Delta-aanpak Waterkwaliteit is landelijk een traject van versnelling en intensivering in gang gezet om dit daadwerkelijk te realiseren. Momenteel voert het Planbureau voor de Leefomgeving een nationale analyse uit naar de haalbaarheid van deze doelstelling, uitgaande van (nog niet bestuurlijk vastgestelde) maatregelenprogramma’s die de waterbeheerders voorstellen voor de resterende uitvoeringsperiode.

Vraag 127

p. 43 Grondwateronttrekkingsbeleid:

“Uitvoeren grondwateronttrekkingsbeleid: herziene afspraken met drinkwaterbedrijven en industriële onttrekkers”

Het aantal overeenkomsten is teruggebracht van 8 naar 5.

Gaat dit over de 5 grootste gebruikers?

Over hoeveel m3 grondwater gaat het? Hoeveel procent van de totale onttrekking is dit?

Antwoord 127

Nee, het gaat niet over de 5 grootste gebruikers. De drinkwaterbedrijven zijn de onttrekkers met de grootste vergunningen, namelijk Brabant Water 236 miljoen m3/jaar vergund en Evides 20 miljoen m3/jaar. Alle bedrijven (industriële onttrekkers) hebben samen een vergunningsruimte voor 40 miljoen m3/jaar.

We hebben als eerste met Brabant Water een bestuursovereenkomst gesloten. Op basis van die ervaring starten we met Evides dit najaar het gesprek en inmiddels hebben wij hierover contact met meerdere bedrijven. Wij verwachten een doorlooptijd van enkele jaren om met alle bedrijven tot herziene afspraken te komen, waarbij voor de industriële onttrekkers geen specifieke volgorde is beoogd.

Vraag 128

p. 44 Vitale bodem:

“De uitvoering van de bestuursopdracht Vitale bodem ligt op koers. 2019 is hiervan het laatste jaar.”

Wat houdt dit programma in en wat is de relatie met het programma “vitale bodem” waarbij de agrarische sector wordt gestimuleerd om de bodemkwaliteit te verbeteren, o.a. door het verhogen van de hoeveelheid organisch materiaal in de bodem? Dit project is toch nog niet afgelopen?

Antwoord 128

Het programma Vitale Bodem is de uitwerking van de bestuursopdracht 'Sturingsmogelijkheden vitale bodem' en is door GS vastgesteld op 25 september 2017. Uw staten zijn per statenmededeling (kenmerk 4258414) geïnformeerd over de uitwerking van de Bestuursopdracht en het Uitvoeringsplan Vitale Bodem. Het voornemen is om het Uitvoeringsplan in de nieuwe bestuursperiode voort te zetten. Het Uitvoeringsplan draagt in belangrijke mate bij aan de provinciale opgave voor water (kwaliteit, berging), klimaat, kringlooplandbouw, natuur en biodiversiteit.

Vraag 129

p. 45 Schaliegaswinning:

"Tegen de wijzigingsvergunningen voor de gaswinningen Sprang en Waalwijk zijn zienswijzen ingediend. De vergunning voor Sprang is inmiddels verleend waarbij onze zienswijze weerlegd."

Komt hiermee het verzet tegen (schalie)gaswinning in de hele provincie in gevaar?

Antwoord 129

Nee. De provincie blijft zich verzetten tegen (schalie)gaswinning en zal daarvoor de mogelijkheden die er zijn benutten. Voor het winningsplan Sprang is inmiddels een bezwaar ingediend.

Vraag 130

p. 49 Samenhangend en robuust natuurnetwerk:

Doelstelling is het realiseren van een robuust en samenhangend netwerk van natuurgebieden, maar in de toelichting wordt alleen gesproken over herstelmaatregelen van de PAS-gebieden. "Robuust en samenhangend" zou ons inziens moeten gaan over meer ha natuur van voldoende kwaliteit, dus ook / juist buiten de PAS-gebieden.

Hoe is de realisatie van meer natuur gevorderd?

Antwoord 130

Het klopt dat het overgrote deel van het Natuurnetwerk buiten de PAS gebieden wordt gerealiseerd. De realisatie van het totale Natuurnetwerk (inclusief de PAS-gebieden) vordert gestaag, zie het antwoord op vraag 88.

Vraag 131

p. 53 Groen Ontwikkelfonds Brabant:

De totale te realiseren doelstelling wordt genoemd, als ook de hoeveel ha die nu wordt aangekocht en ingericht.

Hoeveel ha c.q. hoeveel procent van de totale doelstelling is inmiddels door GOB gerealiseerd?

Hoeveel geld c.q. procent van het totaal beschikbare bedrag is uitgegeven?

Hoe gaat GOB de totale opgave realiseren in de resterende tijd en binnen het resterende budget?

Antwoord 131

a) Het Natuurnetwerk wordt grotendeels via het GOB gerealiseerd maar deels ook via pré GOB- en PAS-projecten via de Provincie. In het navolgende antwoord zijn deze deelopgaven gecombineerd. Van de verwervingsopgave NNB is ca. 40% gerealiseerd en van de inrichtingsopgave NNB is ca. 35% gerealiseerd. Zie ook vraag 88.

b) Van het beschikbare bedrag is ca. 25% uitgegeven. Naast geld is er ook grond beschikbaar om de opgave te realiseren.

c) Om de totale opgave in de resterende tijd te realiseren is versnelling nodig. De provincie, GOB en de Manifestpartners, doen veel om die versnelling te realiseren:

- Het GOB is in staat gesteld (ruil)gronden, soms met gebouwen, te kopen.
- Er loopt een pilot waarbij provinciale gronden langjarig verpacht worden.
- Het instrument Kavelruil kan worden ingezet.

- We gaan, onder randvoorwaarden, flexibel om met de begrenzing van en met de natuurbeheertypen binnen het NNB.
- Er zijn meerjarenafspraken met 6 manifestpartners gemaakt, op basis van biedingen t/m 2027, waarbij de manifestpartners in gebiedsprocessen als trekker van een substantieel deel van de nog resterende NNB opgave gaan optreden.
- Er is (extra) capaciteit beschikbaar gesteld aan manifestpartners; 6 manifestpartners zetten een vergelijkbare hoeveelheid (extra) capaciteit in.
- We zijn actief op zoek naar andere trekkers dan de manifestpartners.

Op basis van de huidige inzichten verwachten wij dat de NNB doelstellingen binnen het resterende budget gerealiseerd kunnen worden. De financiële planning voor het Natuurnetwerk Brabant bevat over een lange periode (tot en met 2027) logischerwijs echter de nodige onzekerheden en risico's, waarbij een eventuele stijging van de grondprijzen één van de grootste is. Medio 2021 zal hiervan een tussentijdse analyse gemaakt worden.

Vraag 132

p. 57 "De uitvoeringskosten van de bestekken van Life+ Groote Peel en Weerijs Zuid zijn lager geworden. De betalingen voor de restantopgave van de Hilver zijn lager geworden, omdat deze deels via het PAS budget lopen."

Klopt het dat er geld overblijft van wat oorspronkelijk was gereserveerd? Zo ja, waar blijven deze middelen?

Antwoord 132

In 2019 zijn er minder uitgaven dan voorzien doordat de kosten van de bestekken lager zijn geworden. In 2020 zullen de genoemde projecten financieel helemaal afgerond worden. Voor Weerijs-Zuid wordt gewerkt aan de definitieve afrekening met de belanghebbende van dit wettelijke inrichtingsproject. Als deze afrekening heeft plaats gevonden wordt duidelijk of en hoeveel geld over blijft. Deze middelen zitten in de reserve natuurbeheer en ontwikkeling.

Economie

Vraag 133

p. 62 Generiek Economisch beleid:

"Steeds meer (MKB) bedrijven geven aan moeite te hebben met het invullen van vacatures."

Is in dit kader onderscheid te maken tussen verschillende sectoren en/of type bedrijven? Zijn er bepaalde sectoren waar de spanning op de arbeidsmarkt extra groot of juist beduidend lager is dan gemiddeld?

Antwoord 133

In Brabant zijn de meeste vacatures in het tweede kwartaal van 2019 te vinden in de handel: 9.300, gevolgd door gezondheidszorg 5.600 en industrie 5.500.

Meer details zijn te verkrijgen op <https://arbeidsmarktinzicht.nl/>

Vraag 134

p. 76 Energie:

"In de Brabantse samenleving van 2050 zijn er geen fossiele brandstoffen meer."

Afgezien van of het wenselijk is: Is het mogelijk stappen te ondernemen om dit te vervroegen naar 2030, n.a.v. wetenschappelijk onderzoek dat aangeeft dat het doel van 2050 te laat is? Zo nee, wat belemmert het vervroegen van het halen van dit doel?

Antwoord 134

Nee op dit moment is het ondernemen van stappen voor het vervroegen van het toekomstbeeld voor 2050 naar 2030 niet mogelijk. Ten eerste omdat politiek mandaat en middelen hiervoor ontbreken. Daarnaast is het –

gezien de beperkte invloed van de provincie op snelheid en verloop van de energietransitie – geen versnelling die de provincie kan bewerkstelligen.

Vraag 135

“Op de weg rijden alleen nog maar 100% schone voertuigen.”

Wat wordt precies verstaan onder ‘100% schone voertuigen’? Gaat het hierbij om het gebruik én de productie van de voertuigen?

Antwoord 135

Hierbij gaat het om het gebruik van 100% schone energie (duurzaam opgewekt/hernieuwbaar).

Mobiliteit

Vraag 136

p. 85 “De pilot TT-projects (verkeerseducatie op MBO's) loopt op schema; volgend schooljaar verwachten we op 15 MBO-scholen te kunnen starten.”

Waarom is er gekozen voor verkeerseducatie exclusief op MBO-scholen?

Antwoord 136

De verkeerseducatie is oorspronkelijk gericht op het basisonderwijs via het Brabants Verkeersveiligheidslabel (BVL) en het voortgezet onderwijs via Totally Traffic (TT). Met de pilot TT-projects breiden we TT uit naar MBO-scholen. Jonge bestuurders zijn een kwetsbare risicogroep i.h.k.v. verkeersveiligheid.

Cultuur en Samenleving

Vraag 137

p. 106 Het Brabant Outcomes Fund (BOF)

“Met de BOF wordt op basis van maatschappelijk in plaats van financieel rendement gefinancierd. (...) Zij worden intensief begeleid om toe te werken naar resultaatcontracten om uiteindelijk hun impact te vergroten en op te kunnen schalen. Dit is voor 4 van de 5 geselecteerde ondernemers gelukt en naar verwachting worden de met hen af te sluiten resultaatcontracten nog vóór het zomerreces ondertekend.”

Hoe wordt het maatschappelijk rendement gemeten?

Antwoord 137

In het Brabant Outcomes Fund (BOF) zijn per resultaatcontract afspraken gemaakt over maatschappelijke impact en rendement. De beoogde objectieve impact (zoals duurzaam aan het werk) en de subjectieve impact (zoals toegenomen zelfredzaamheid) is beschreven aan de hand van data uit wetenschappelijk onderzoek en stakeholderanalyses. In meetplannen is vastgelegd hoe de beoogde impact wordt gemeten gedurende de uitvoering. Metingen worden verricht met behulp van de eigen administratie van ondernemers, vragenlijsten, interviews en gevalideerde instrumenten zoals de zelfredzaamheidsmatrix. De impactmetingen worden begeleid door twee onafhankelijke impactonderzoeksbureaus.

Technische vragen van de fractie Groenlinks

Ruimte

Vraag 138

Kunnen de Staten de bedrijventerreinenafspraken krijgen zodra deze vastgesteld zijn? Hoe concreet zijn daarin, wat betreft GS, de afspraken op het gebied van duurzaamheid (energietransitie, zon op dak, energiebesparing, circulariteit/kringlopen) en natuur (compensatie, ontwikkeling, beheer)? (dus SMART/met kpi's, of eerder gezamenlijke uitgangspunten en ambities?)

Antwoord 138

Ja, de bedrijventerreinafspraken zijn openbaar en zullen t.z.t. via de website te vinden zijn onder vergaderstukken RRO <https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/ruimtelijke-ordering/samenwerking-ruimtelijke-ontwikkeling/regionaal-ruimtelijk-overleg>

Op de inhoud van de nieuwe regionale afspraken bedrijventerreinen kunnen wij niet vooruitlopen. Wel hebben we in ons verzoek aan de gemeenten om de afspraken te actualiseren gevraagd de verbinding te leggen met een aantal grote maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie en het terugdringen van de stikstofdepositie op natuurgebieden (C2235797/4442361, 11-12-2018). Onder meer is gevraagd aan te geven hoe de bedrijventerreinen een rol kunnen spelen in de Regionale Energie Strategieën (RES), die in dezelfde periode moeten worden opgesteld. Ook het prioriteren en faseren van de ontwikkeling van bedrijventerreinen en het aanpassen van terreinprofielen om de stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden te verminderen zijn aandachtspunt in deze brief.

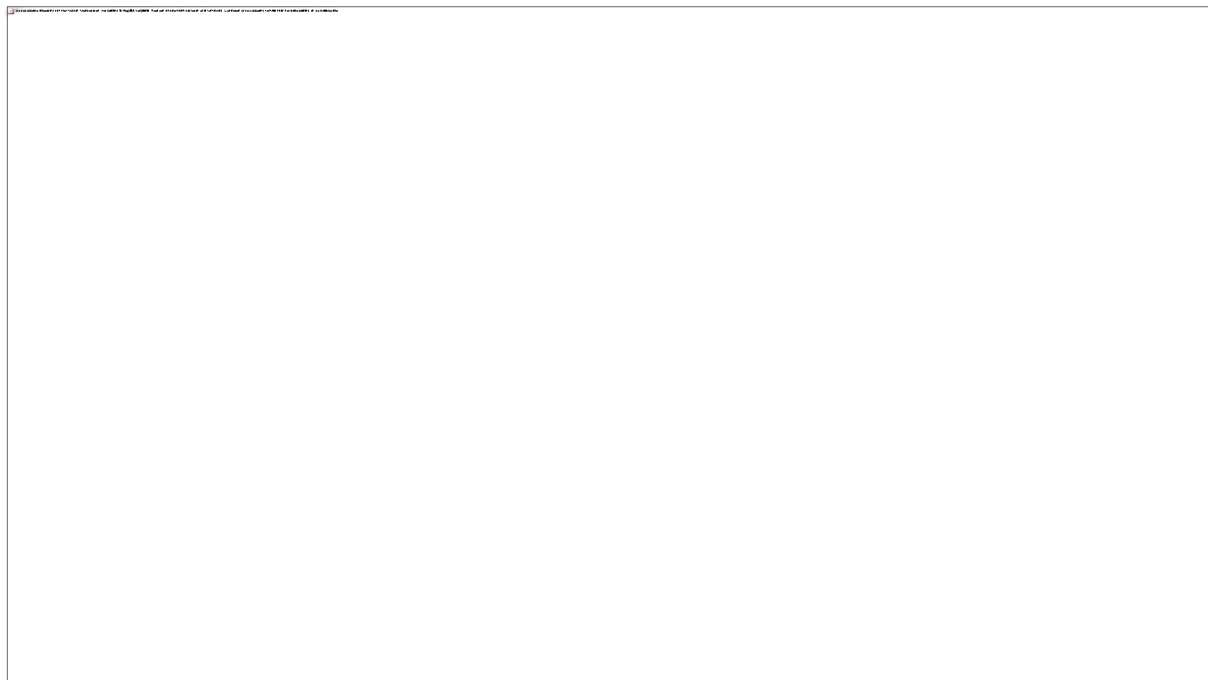
Natuur, water en milieu

Vraag 139

Hoeveel PAS-herstelmaatregelen moet Brabant nog uitvoeren? Kan er een overzicht worden gegeven van de (globale) planning van deze PAS-herstelmaatregelen (besluitvorming en uitvoering)?

Antwoord 139

In de periode 2015-2021 worden 221 PAS-herstelmaatregelen uitgevoerd, waarover we jaarlijks rapporteren naar het rijk. (We voeren ruim 400 N2000-maatregelen uit, waarvan 296 PAS-herstelmaatregelen zijn, waarvan een deel een uitsplitsing is van de maatregelen, die we rapporteren.) Voor de periode 2021-2027 zijn er wederom PAS/N2000-herstelmaatregelen uit te voeren. In de voortgangsrapportage 2018 is het volgende gemeld:

Bij maatregelen waarbij sprake is van 'complexe inrichting' is grondverwerving en planvorming noodzakelijk. In Leegveld is het Provinciaal Inpassings Plan en het inrichtingsplan vastgesteld en de onteigeningsprocedure gestart. In Westelijke Langstraat hebben de plannen ter inzage gelegen en zullen PS de plannen eind 2019 vaststellen en de onteigeningsprocedure starten. In Kempenland-West, Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux en Ulvenhoutse Bos is de planvorming en voorbereiding van de uitvoering in volle gang en zullen de plannen in 2020 aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd. De landelijke voortgangsrapportage PAS-herstelmaatregelen 2019 wordt over enkele weken verwacht.

Vraag 140

Kan een overzicht worden gegeven in welke gebieden (grondwater- en oppervlaktewaterlichamen) in Brabant nog niet wordt voldaan aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW)? Kan worden aangegeven welke acties er lopen om in 2027 de gebieden in Brabant aan deze (Europese) richtlijn te laten voldoen? Is er al een inschatting wat de kosten van deze (meerjarige) acties zullen zijn?

Antwoord 140

Ja. In de provincie Noord-Brabant voldoet momenteel geen enkel grond- of oppervlaktewaterlichaam aan alle eisen van een goede toestand. Het gaat daarbij om 101 oppervlaktewaterlichamen en 5 grondwaterlichamen (waarvan 2 zeer omvangrijke, te weten Zand Maas en Slenk-diep Maas). Zie hiervoor ook Brabant InZicht.nl. Met de Delta-aanpak waterkwaliteit worden bestaande maatregelen (2016-2021) versneld en een maatregelenpakket 2022-2027 opgesteld. Met als doel dat het tijdig nemen van maatregelen (uiterlijk in 2027) zorgt voor het bereiken van de goede toestand. Conform afspraken tussen lidstaten en de EU is het daadwerkelijk behalen van de goede toestand na 2027 toegestaan.

De kosten zitten met name in inrichtingsmaatregelen in het watersysteem ten behoeve van waterkwaliteit (waarover provincie en waterschappen prestatieafspraken maken), kosten voor vermindering van emissie van meststoffen en andere stoffen door landbouw (met name stimuleringsmaatregelen die via subsidieregelingen en met zoveel mogelijk gebruikmaking van Europese middelen worden ondersteund) en de kosten om de waterhuishouding in en rond verdroogde natuurgebieden (eveneens een KRW doel) grootschalig te verbeteren. Een exacte schatting van de kosten is nog niet gemaakt, maar gezien de benodigde versnelling en intensivering in deze ultieme uitvoeringsperiode zal sprake zijn van fors hogere kosten ten opzichte van de periode 2016-2021.

Vraag 141

Kan een uitgebreidere toelichting worden gegeven dat de afspraken met waterbedrijven en industriële onttrekkers over grondwater achter lopen op schema? Waarom is niet gelijktijdig met Brabant Water gesprekken met industriële onttrekkers gestart? Hoeveel ambtelijke capaciteit is er voor uitvoering van deze doelstelling?

Antwoord 141

Het is niet zo dat er sprake is van achterstand bij het sluiten van de overeenkomsten met de bedrijven en de actualisatie van de grondwateronttrekkingsvergunningen. Voor het hele proces is een tijdsperiode van 3 jaar afgesproken, startend vanaf augustus 2018. Met vrijwel alle bedrijven zijn de gesprekken over de actualisatie van de vergunning en voor zover van toepassing de te sluiten overeenkomst over het benutten van de vergunningsruimte gestart. Binnen de afgesproken termijn van 3 jaar wordt het proces volledig doorlopen, er is voldoende ambtelijke capaciteit.

Economie

Vraag 142

Het batterijprogramma, blz 63, stagneert waarbij de uitleg zit in financiële problematiek. Speelt er alleen financiële problematiek of zijn er meer redenen voor de stagnatie?

Antwoord 142

Er zijn geen andere redenen voor de stagnatie, het gaat om het vinden van een passende financiering voor het project.

Technische vraag van de fractie 50+

Vraag 143

Lezen we het correct dat de begrote lasten van 69 miljoen met 44 miljoen worden verlaagd naar 25 miljoen?

Zo ja, waar in de Burap vinden we uitleg hierover?

En wat gebeurt er met die 44 miljoen? Blijft dat bedrag gereserveerd voor OV of gaat het (deels) naar algemene middelen?

Antwoord 143

De onderbouwing is te vinden op pagina 97 en 98 van de bestuursrapportage (bijlage 1). Het betreft het doorschuiven van op begroting 2019 geraamde middelen naar 2020 op basis van de voortgang. De middelen zijn en blijven gekoppeld aan de uitvoering van de projecten Maaslijn (inclusief aanvullende middelen) en Wilhelminakanaal. De toegezegde provinciale bijdrage aan deze projecten zal in 2020 worden geformaliseerd.

Werkt voor provincies

Interprovinciaal Overleg

Programmabegroting Interprovinciaal Overleg 2019

(15 oktober 2018)

1.	Inleiding	5
2.	IPO: van, vóór en door provincies; financiële uitgangspunten en totaaloverzicht....	7
	<i>Financiële uitgangspunten.....</i>	<i>7</i>
	<i>Financiële uitgangssituatie.....</i>	<i>8</i>
	<i>Indexering.....</i>	<i>9</i>
	<i>Tussenstand ongewijzigd beleid.....</i>	<i>9</i>
	<i>Structurele doorwerking beleid uit 2018.....</i>	<i>9</i>
	<i>Ontwikkeling personele lasten.....</i>	<i>11</i>
	<i>Totaalbeeld.....</i>	<i>11</i>
	<i>BIJ12.....</i>	<i>13</i>
3.	Vlaggenschepen en kerntaken	16
	<i>Verbindende Speerpunten: Vlaggenschepen 2018 – 2019.....</i>	<i>16</i>
	<i>Interbestuurlijk Programma (IBP).....</i>	<i>17</i>
	<i>Energietransitie/Klimaatakkoord.....</i>	<i>17</i>
4.	Kerntaak 1. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer	19
	<i>Ambities 2019.....</i>	<i>19</i>
	<i>Wat willen we bereiken?.....</i>	<i>20</i>
	<i>Wat gaan we ervoor doen?.....</i>	<i>21</i>
	<i>Wat gaat het kosten?.....</i>	<i>23</i>
5.	Kerntaak 2. Milieu, Energie en Klimaat	24
	<i>Ambities 2019 Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).....</i>	<i>24</i>
	<i>Ambities Energie en Klimaat 2019.....</i>	<i>25</i>
	<i>Wat willen we bereiken VTH?.....</i>	<i>26</i>
	<i>Wat gaan we ervoor doen VTH?.....</i>	<i>27</i>
	<i>Wat willen we bereiken Energie en Klimaat?.....</i>	<i>28</i>
	<i>Wat gaan we ervoor doen Energie en Klimaat?.....</i>	<i>29</i>
	<i>Wat is daarvoor nodig?.....</i>	<i>31</i>
6.	Kerntaak 3. Vitaal Platteland	32
	<i>Ambities 2019.....</i>	<i>32</i>
	<i>Wat willen we bereiken?.....</i>	<i>33</i>
	<i>Wat gaan we ervoor doen?.....</i>	<i>34</i>
	<i>Wat is daarvoor nodig?.....</i>	<i>37</i>
7.	Kerntaak 4. Mobiliteit.....	38
	<i>Ambities 2019.....</i>	<i>38</i>

	<i>Wat willen we bereiken?</i>	39
	<i>Wat gaan we ervoor doen?</i>	40
	<i>Wat is daarvoor nodig?</i>	42
8.	Kerntaak 5. Regionale Economie	43
	<i>Ambities 2019</i>	43
	<i>Wat willen we bereiken?</i>	44
	<i>Wat gaan we ervoor doen?</i>	44
	<i>Wat is daarvoor nodig?</i>	46
9.	Kerntaak 6. Culturele Infrastructuur en Monumentenzorg	47
	<i>Ambities 2019</i>	47
	<i>Wat willen we bereiken?</i>	47
	<i>Wat gaan we ervoor doen?</i>	48
	<i>Wat is daarvoor nodig?</i>	49
10.	Kerntaak 7: Kwaliteit van het Openbaar Bestuur	50
	<i>Ambities 2019</i>	50
	<i>Wat willen we bereiken?</i>	53
	<i>Wat gaan we ervoor doen?</i>	53
	<i>Wat is daarvoor nodig?</i>	54
	Werkgeverszaken	55
	<i>Ambities 2019</i>	55
	<i>Wat willen we bereiken?</i>	56
	<i>Wat gaan we ervoor doen?</i>	56
	<i>Wat is daarvoor nodig?</i>	58
	Bedrijfsvoering IPO	59
11.	Meerjarenraming BIJ12	61

1. Inleiding

Op 15 maart 2019 vinden de Provinciale Statenverkiezingen plaats. Dientengevolge zal voor de zomer van 2019 een nieuwe Algemene Ledenvergadering (AV) worden samengesteld uit provinciale statenleden van elke provincie. Tegelijkertijd zal, met uitzondering van de voorzitter, de heer drs. Th.J.F.M. Bovens, gouverneur van Limburg, die tot medio 2023 is gekozen, een nieuw bestuur aantreden. Ook zullen de AAC's en BAC's opnieuw worden samengesteld. Hiermee verschuiven mogelijk ook de politiek-bestuurlijke accenten, ontstaan nieuwe ambities, en worden de urgentie en realisatie van de urgente maatschappelijke opgaven herijkt. Tegen deze (verkiezings-)achtergrond wordt de Programmabegroting 2019 van de gezamenlijke provincies gepresenteerd. De Begroting 2019 staat, behalve in het licht van de effecten van de PS-verkiezingen, ook in het licht van het verbeterproces van de Planning en Control-cyclus (P&C-cyclus).

De AV en het IPO-bestuur hebben in de zittingsperiode 2015-2019 gewerkt aan de verbeterde P&C-cyclus van de gezamenlijke provincies. Doelstellingen van deze verbetering zijn:

1. meer transparantie in de gezamenlijke begroting;
2. eigenaarschap bij en sturing door de gezamenlijke provincies;
3. een betere aansluiting bij de begrotingssystematiek van de provincies.

De Programmabegroting is daar het resultaat van. Hoewel belangrijke vorderingen zijn gemaakt ten opzichte van de Begroting 2018, blijft sprake van "work in progress". De Begroting vormt een levend document dat zich jaar na jaar moet blijven aanpassen aan de provinciale wensen. Bovenstaande uitgangspunten hebben daarbij een permanente betekenis, maar de invulling zal van periode tot periode veranderen.

In de Programmabegroting 2018 wordt voor het eerst aangegeven welke doelstellingen de gezamenlijke provincies wensen te realiseren, en welke middelen dit vergt.

In 2017 is deze eerste Programma-begroting 2018 van de gezamenlijke provincies – na bespreking in alle ambtelijke én alle bestuurlijke adviescommissies - door het IPO-bestuur vastgesteld en door de AV goedgekeurd. Daarbij heeft de AV aangegeven de jaarschijf 2019 van de Meerjarenraming 2018-2021, als taakstellend kader (afgerond € 15.000.000) te willen beschouwen voor de Programmabegroting 2019. De onderhavige Programmabegroting 2019 geeft grotendeels gehoor aan deze opdracht.

In 2019 zal verder gewerkt worden aan de optimalisatie van de planning en control functie. Daarbij zullen de wensen van de nieuwe AV en het nieuwe bestuur leidend zijn.

De Programmabegroting 2019 is (financieel) ingericht langs de lijnen van de kerntaken en de inrichting in (een aantal) provincies. Corresponderend met de bestuurlijke wens is de Begroting verder zo veel mogelijk opgebouwd langs de gedeelde en gezamenlijke (maatschappelijke) opgaven.

De begroting 2019 wordt voor het eerst geïntegreerd gepresenteerd met de begroting van BIJ12. Hiervoor is de P&C-cyclus van BIJ12 aangepast, zodat beide begrotingen tegelijkertijd en in samenhang kunnen worden behandeld. De begroting van BIJ12 is opgebouwd rond de uitvoeringstaken die zijn afgesproken met de provincies.

2. IPO: van, vóór en door provincies; financiële uitgangspunten en totaaloverzicht

Financiële uitgangspunten.....

Het IPO hanteert voor de Begroting in relatie tot de Meerjarenraming een systeem, waarbij uitgaven (indien juridisch mogelijk en politiek geaccordeerd) zoveel mogelijk incidenteel in de Begroting worden opgenomen. Hierdoor lopen de uitgaven in de meerjarenramingen autonoom terug en wordt het bestuur maximaal in de gelegenheid gesteld van jaar tot jaar integrale afwegingen te maken met betrekking tot de ter hand te nemen opgaves.

In de Begroting wordt een voorstel gedaan voor het eerstkomende jaar. Hierbij is het in het bestuur besprokene ten aanzien van de Kadernota uitgangspunt geweest. De Begroting bevat uitgaven ter zake van:

- structureel geraamde taken;
- incidenteel geraamde taken waarvan voortzetting in het volgend dienstjaar wenselijk wordt geacht;
- nieuwe beleidsvoorstellen voor het aankomend dienstjaar (incidenteel of structureel).

Het totaalbedrag van de Begroting mag niet uitstijgen boven het door de AV vastgestelde maximum van afgerond € 15.000.000. Boven dit maximum zullen uitgaven voor nieuw beleid separaat (met adequate motivering) moeten worden voorgelegd. Voorstellen hiervoor ziet u terug in deze begroting.

In de Begroting staat derhalve een mix van posten voor bestaand beleid (structureel of incidenteel) en nieuw beleid (incidenteel of structureel). De voorstellen hiervoor zijn tot stand gekomen door in de aanloop naar de Kadernota bij alle betrokken partijen in dit proces (AAC, BAC, IPO-bestuur, AV) te verkennen, welke beleidsambities er zijn die leiden tot verhoging van de uitgaven. Dit proces leverde wensen op ter grootte van 1,9 miljoen euro. Alvorens dit in besluitvorming te brengen, zijn de portefeuillehouders in

het IPO-bestuur primair gevraagd, binnen hun portefeuille te prioriteren. Dit heeft dit bedrag doen afnemen tot 1,3 miljoen euro.

Ambtelijk is daarnaast, in aansluiting op het besprokene tijdens de bestuursvergadering van juni 2018, gekeken naar zaken als onderuitputting (totale opbrengst € 245.000 uit diverse posten) en is een technische correctie doorgevoerd ten aanzien van de PAS-begroting (budgettaire-neutrale overheveling van IPO-begroting naar BIJ12-begroting van € 229.000). Het prioriteringsproces heeft daarmee uiteindelijk geleid tot het onderhavige begrotingsvoorstel dat eindigt met een uitgaventotaal van 15,8 miljoen euro (exclusief indexering).

Daarmee overschrijdt het voorstel het door de AV gestelde maximum met € 846.000 (exclusief indexering).

In de tabel op pagina 10 treft u de voorgestelde posten voor nieuw beleid aan. Inhoudelijk zijn de voorstellen toegelicht bij de kerntaken. Deze bedragen zijn nog niet geïndexeerd, om de herkenbaarheid vanuit de Kadernota te bevorderen.

Voor de jaren vanaf 2018 ziet u in het meerjarenbeeld dat de budgetten, ten gevolge van het voornoemde beleid, opnieuw autonoom teruglopen (tenzij het evident structurele posten betreft). Hiermee behouden de AV en het bestuur maximale financiële afwegingsruimte in ieder dienstjaar. Verplichtingen worden, indien mogelijk, dus telkens slechts op jaarbasis aangegaan (te vergelijken met de systematiek van zerobase budgetting).

De oorspronkelijke Meerjarenraming loopt hierdoor terug van € 17.268.262 in 2018 naar € 12.114.148 in 2022 (excl. indexering). Gesteld zij, dat vanaf 2020 nog geen rekening is gehouden met

personele lasten gemoeid met de inzet vanuit de provincies.

De budgetten die benodigd zijn voor nieuw beleid hebben in het algemeen betrekking op externe uitgaven voor zowel de 'out of pocket expenses' als de benodigde formatie voor deze taken vanuit de flexibele schil. De voor het nieuwe beleid benodigde formatie vertaalt zich dus niet in een verhoging van de vaste formatie, maar wordt aangetrokken voor de duur van de opgave.

De totale vaste formatie van het IPO is door de gekozen nieuwe werkwijze met een vaste kern en een flexibele schil, altijd kleiner dan de voor het totale takenpakket benodigde formatieve inzet (zie verder onder ontwikkeling personele lasten).

De huidige verdeling van de uitgaven over de provincies wordt gecontinueerd. Hierbij wordt opgemerkt dat vanaf 2019 per provincie één percentage gehanteerd wordt. Dit percentage is gebaseerd op de verdeling vanuit het provinciefonds voorafgaand aan het begrotingsjaar.

	Verdeling provinciefonds 2018	Prijspeil 2019
Groningen	7,16%	1.163.339
Fryslân	7,76%	1.260.826
Drenthe	6,67%	1.083.725
Overijssel	8,09%	1.314.443
Gelderland	9,99%	1.623.151
Utrecht	8,63%	1.402.181
Noord-Holland	9,63%	1.564.659
Zuid-Holland	11,09%	1.801.876
Zeeland	6,18%	1.004.111
Noord-Brabant	10,60%	1.722.587
Limburg	7,97%	1.294.946
Flevoland	6,23%	1.012.235
Totaal	100,00%	16.247.755

Financiële uitgangssituatie.....

Het financiële startpunt van de Begroting is, zoals hierboven aangegeven, het meerjarenperspectief, zoals dat op 19 december 2017 door de AV is goedgekeurd bij de behandeling van de Programmabegroting 2018.

Voor de programmakosten is een inschatting gemaakt voor de komende vier jaar. Dit voor zover juridisch verplicht of onvermijdelijk. In alle

andere gevallen worden bedragen slechts voor de aankomende Begroting opgenomen.

De integrale kostprijs is op hoofdlijnen per kerntaak in kaart gebracht. De personele lasten en ook de materiële kosten (huisvesting, ICT, etc.) zijn via een percentage op basis van de direct in te zetten IPO-formatie per kerntaak toegerekend (voorcalculatorisch). Zie hiertoe de tabel op pagina 12.

Indexering.....

De indexering vloeit voort uit de autonome ontwikkeling van de prijzen en kan voor 2019 en verder als volgt worden ingeschat:

- met betrekking tot de personele budgetten starten vanaf de zomer 2018 de cao-onderhandelingen. De verwachting is, dat de personeelsbudgetten met 1% tot 3,5% worden bijgesteld en in verband hiermee wordt vooralsnog een percentage van 2,2% voorgesteld ten aanzien van de personeelsbudgetten.

- ten aanzien van de overige kosten is gebruik gemaakt van de publicaties van het Centraal Planbureau (CPB). De meest actuele in dit verband is de CPB-publicatie 2018/06, waarin voor 2019 de prijsontwikkeling wordt ingeschat op 2,3% (pag. 10). De verwachting is, dat ook provincies deze indexering zullen toepassen. Mocht tijdens het opmaken van de Begroting van het IPO en BIJ12 blijken, dat deze indexering te hoog of te laag is, dan zal de Begroting hierop worden aangepast.

Tussenstand ongewijzigd beleid.....

Exclusief de indexering komt het meerjarenbeleid, wanneer alle in de

Meerjarenraming 2018-2021 opgenomen uitgaven onverkort worden voortgezet, er als volgt uit te zien:

	Lopende begroting 2018	Door AV vastgestelde kader2019	Meerjarenraming 2020	Meerjarenraming 2021	Meerjarenraming 2022
TOTAAL IPO (excl. Index)	17.268.262	15.043.228	12.614.148	12.114.148	12.114.148

Structurele doorwerking beleid uit 2018.....

Door het bestuur is besloten dat voor die programmakosten waarvoor geen verplichting na 2018 is aangegaan, de raming vooralsnog op nul euro wordt gezet. Op deze wijze kunnen het bestuur en de AV een nieuwe, integrale afweging maken. De terugloop betreft voor 2019, inclusief indexering, bijna twee miljoen euro. Een aantal opgaves uit 2018 wordt wel voorgedragen voor continuering en is in de lijst voor nieuw beleid opgenomen.

Voor 2019 wordt daarnaast een aantal kerntaakoverstijgende opgaven ("Vlaggenschepen") als ambities voorgesteld. Vlaggenschepen zijn niet alleen kerntaakoverstijgend, maar ook grote thema's waar we als gezamenlijke provincies, het IPO, het verschil willen maken. Tijdens de voorbereiding van deze Begroting zijn meer thema's aangereikt dan in de Begroting opgenomen, maar met het oog op de beperkte capaciteit wordt voorgesteld hier focus in aan te brengen. De

budgetten benodigd voor de vlaggenschepen zijn verwerkt binnen de kerntaken.

Zoals is verwoord bij de financiële uitgangspunten, wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de continuering van bestaand beleid, waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan, en anderzijds voorstellen voor inhoudelijk nieuw beleid. Dit leidt tot een aantal voorstellen waarvoor extra budget ten opzichte van de Meerjarenraming 2019 benodigd is. Zowel de voorstellen ter continuering van bestaand incidenteel beleid als de voorstellen voor nieuw beleid zijn in deze Begroting opgenomen binnen de kerntaken en worden daar toegelicht. In de bestuursvergadering van juni 2018 heeft de bespreking van de IPO-Kadernota plaatsgevonden met betrekking tot deze voorstellen. In sommige gevallen werden claims toegewezen, in andere gevallen werden claims afgewezen en weer in andere

gevallen is na het bestuur nog gezocht naar een bezuiniging elders in de Begroting om de claims te kunnen dekken (zie de procesbeschrijving bij de Financiële Uitgangspunten). Dit proces

leidt tot het volgende overzicht, waarbij onderscheid is gemaakt tussen continuering bestaand beleid en nieuw beleid. Bij de kerntakenteksten zijn de afzonderlijke posten toegelicht:

	2019		2020	2021	2022
Kadernota claims na bestuurlijke herprioritering	Continuering	Nieuw beleid			
Verkenning, Afval en grondstoffen		25.000			
Verkenning, Veiligheid en gezondheid		25.000			
Energieakk.		220.000	220.000	220.000	220.000
Bezuiniging werkbudget		-20.000			
Bezuiniging Mate it work progress		-30.000			
PAS	112.000		112.000		
Mobiliteit	520.000		100.000	40.000	40.000
Kwaliteit openbaar bestuur Financiën		100.000	100.000	100.000	100.000
Bezuiniging dialogocafé en platform 31		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Proeftuinen	50.000		50.000	50.000	50.000
Formatie kennishub		115.000	115.000	115.000	115.000
Kennishub		20.000	20.000	20.000	20.000
Werkgeverszaken CAO	163.000		163.000	163.000	163.000
Werkgeverszaken Wnra	20.000		20.000	20.000	20.000
Werkgeverszaken Quotumheffing	5.000		5.000	5.000	5.000
Werkgeverszaken ABP/Pensioen	10.000		10.000	10.000	10.000
	880.000	440.000			
Totaal voorstellen nieuw beleid		1.320.000	900.000	728.000	728.000
Ontwikkeling personele lasten					
TOTAAL IPO Projecten en programma's		1.320.000	900.000	728.000	728.000

Ontwikkeling personele lasten.....

In het najaar van 2017 heeft het IPO-bestuur de directie de opdracht gegeven om – in nauwe samenwerking met de Kring van Provinciesecretarissen (KPS) - de omslag naar een opgave gestuurde netwerkorganisatie in een hoger tempo te realiseren.

In plaats van een organische (door)ontwikkeling is opdracht gegeven tot een reorganisatie.

Het doel is de nieuwe organisatie gerealiseerd te hebben voor het aanbreken van de nieuwe Statenperiode in 2019. In de Programmabegroting is in lijn met de afspraken met het bestuur en de provinciesecretarissen - geen extra formatie opgenomen voor de nieuwe netwerkorganisatie.

In het meerjarige beeld is voor 2019 de formatie van het IPO (nieuwe organisatie 46 fte, inclusief management en sluit aan bij het O&F-plan) opgenomen en is rekening gehouden met de benodigde flexibele inzet gerelateerd aan het takenpakket. Dit geldt echter tot de Meerjarenraming 2020. Uitgaande van eenzelfde omvang van het takenpakket,

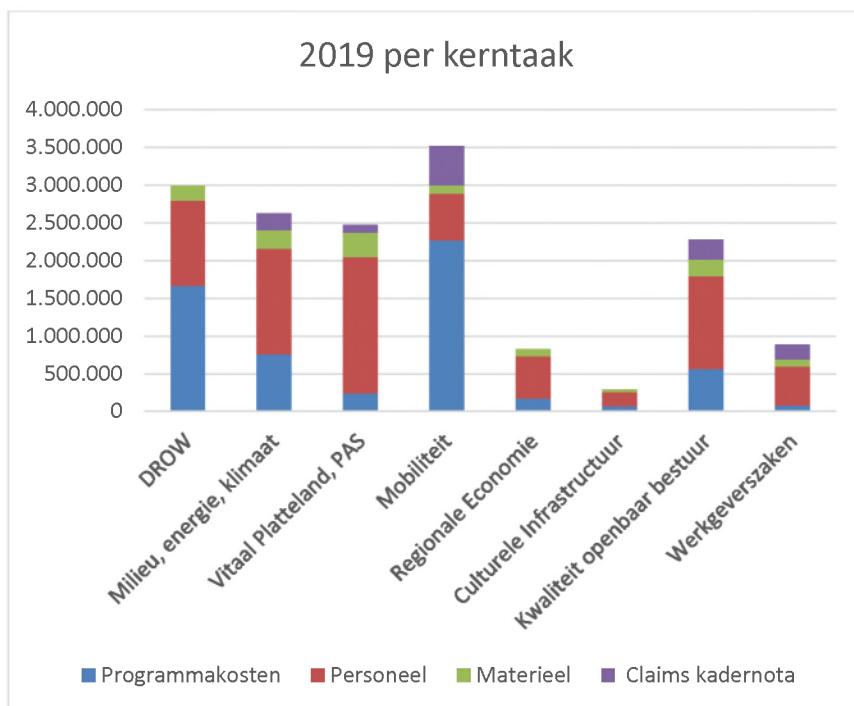
wordt het budget voor de vaste formatie van 2019 doorgetrokken naar de jaren 2020 en verder. Het budget voor de flexibele inzet (onder meer de inzet vanuit de provincies) is echter niet geraamd en zal jaarlijks bij het aanbieden van de begroting onderbouwd moeten worden. De totale vaste formatie wordt dus vastgesteld op een niveau dat naar verwachting altijd ligt onder het aantal feitelijk vereiste formatieplaatsen voor het uitvoeren van de Begroting. Hierdoor wordt zowel recht gedaan aan het uitgangspunt te willen werken in een netwerkorganisatie met een flexibele schil, als aan de wens een harde kern voor langere tijd aan het IPO verbonden professionals beschikbaar te houden. Indien de omvang van het werk in 2020 een grotere of kleinere personele inzet van deze flexibele schil vraagt (bestuurlijk beïnvloedbaar), dan werkt dit uiteraard door in de omvang van de totale personele lasten. Het onderstaande bedrag bestaat uit de loonkosten en de overige personeel gerelateerde kosten (reiskosten etc.).

	2018	2019	2020	2021
Totaal oorspronkelijke meerjarenraming vaste formatie	7.691.008	7.454.724	6.186.644	6.186.644

Totaalbeeld.....

Het totaalbeeld van de voorgestelde uitgaven kan dan als volgt worden weergegeven:

	2019	2020	2021	2022
Oorspronkelijke meerjarenraming	15.043.228	12.614.148	12.114.148	12.114.148
Meerjarenraming gecor. voor PAS	14.814.228	12.385.148	11.885.148	11.885.148
Claims kadernota	1.320.000	900.000	728.000	728.000
Aflopend ten opzichte van meerjarenraming	-245.000	-120.001	-210.001	-360.001
Subtotaal	15.889.228	13.165.147	12.403.147	12.253.147
Uitzetting ten opzichte van oorspronkelijke meerjarenraming	846.000	550.999	288.999	138.999
Indexering	358.527	297.141	279.615	276.165
Totaal	16.247.755	13.462.289	12.682.763	12.529.313

	Samenvatting alle kerntaken plus Werkgeverszaken (Prijspeil 2018)	Programmakosten	Personeel	Materieel	Claims kadernota	Totaal
KT1.0	Duurzame Ruimelijke Ontwikkeling Waterbeheer	1.662.500	1.132.624	199.736	-	2.994.860
KT2.0	Milieu, energie, klimaat	758.000	1.400.335	246.946	220.000	2.625.281
KT3.0	Vitaal Platteland, PAS	236.000	1.812.198	319.578	112.000	2.479.776
KT4.0	Mobiliteit	2.270.000	617.795	108.947	520.000	3.516.742
KT5.0	Regionale Economie	170.000	556.015	98.052	-	824.068
KT6.0	Culturele Infrastructuur	70.000	185.338	32.684	-	288.023
KT7.0	Kwaliteit openbaar bestuur	555.878	1.235.590	217.894	270.000	2.279.361
WG.0	Werkgeverszaken	77.500	514.829	90.789	198.000	881.118
	TOTAAL IPO Projecten en programma's	5.799.878	7.454.724	1.314.626	1.320.000	15.889.228

BIJ12.....

Sinds 1 januari 2014 is BIJ12 operationeel als onderdeel van het IPO. Bij BIJ12 zijn uitvoeringsactiviteiten ondergebracht die de provincies gezamenlijk doen. De provincies bepalen de beleidskaders; de werkzaamheden van BIJ12 zijn beleidsarm. Het gaat om concrete uitvoeringstaken en taken ter ondersteuning daarvan:

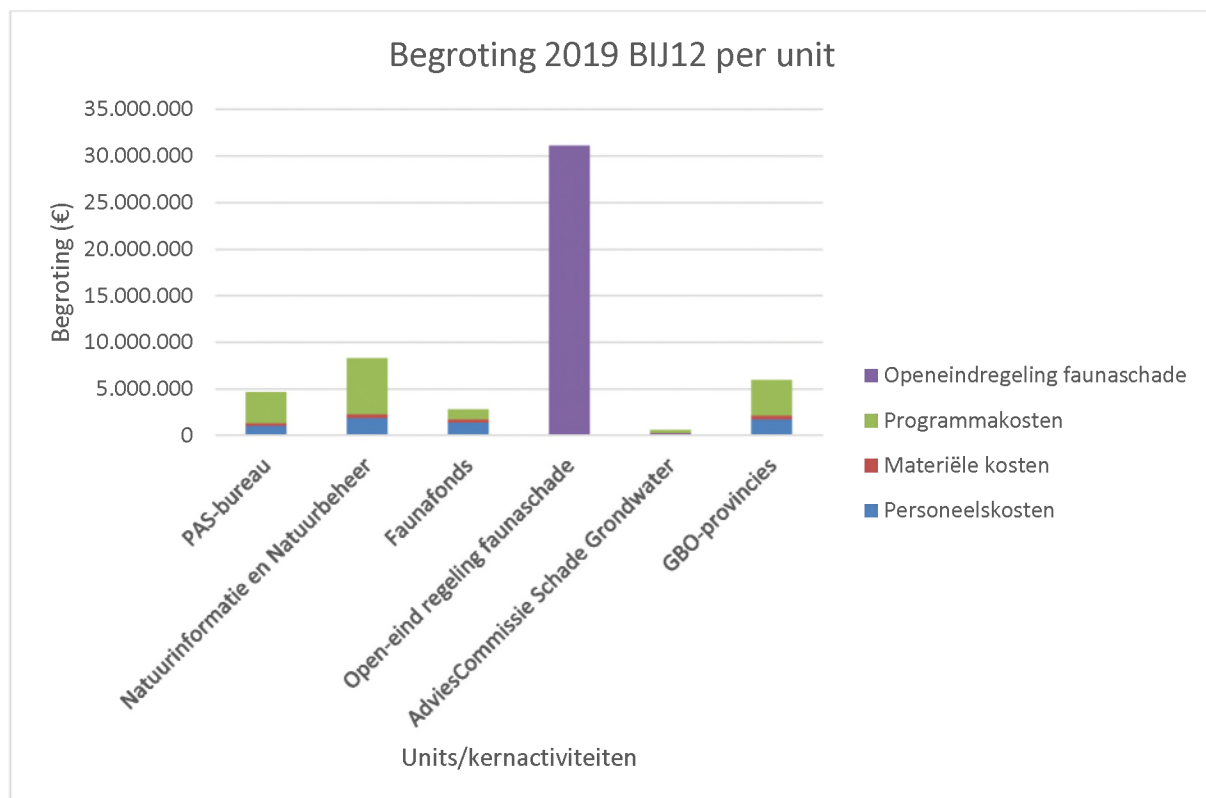
1. De coördinatie van de uitvoering van het subsidiestelsel Natuur en Landschap;
2. Het beheer van gemeenschappelijke informatiesystemen;
3. Het afhandelen van aanvragen faunaschades (tegemoetkomingsaanvragen faunaschade, dassenovereenkomsten en de ganzenregeling) veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende dieren én het adviseren over het voorkomen en bestrijden van deze schades;
4. Secretariële ondersteuning van de onafhankelijke AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) en het opstellen van adviezen over schade door grondwateronttrekkingen en –winningen;
5. De (proces)coördinatie van monitoring, dataopslag, informatie, analyse en rapportages van natuurgegevens, met name voor de verantwoording richting Rijk en EU; en
6. De ondersteuning van de ontwikkeling en uitvoering van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in opdracht van de Regiegroep Natura 2000/PAS (12 provincies en 3 ministeries) door ondersteuning van het programmamanagement, gebruikersondersteuning en rapportages.

Sinds 2014 ontwikkelde BIJ12 zich tot een organisatie die de provincies ondersteunt met gemeenschappelijke werkprocessen: rapporteren, adviseren, ondersteunen van processen en projecten, ontwikkelen en beheren van applicaties. De units worden hierbij ondersteund door het team Bedrijfsvoering die onder meer verantwoordelijk is voor inkoop, de financiële administratie en communicatie en deze processen verder professionaliseert.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkzaamheden van BIJ12 zijn:

- Wijzigingen in het Gemeenschappelijk LandbouwBeleid vanaf 2021 hebben gevolgen voor de subsidies op het gebied van agrarisch natuurbeheer. In 2019 wordt de implementatie van de gevolgen voor regelingen en informatievoorzieningen zo veel mogelijk voorbereid.
- In opdracht van het Consortium NDFF (provincies, ministerie LNV en TerreinBeherende Organisaties) is een verandertraject voor de NDFF gestart dat in 2018 leidde tot een bestuurlijke beslissing voor een duurzame borging van de organisatie en financiering van de NDFF. In 2019 wordt deze beslissing geïmplementeerd.
- In het IBP (Interbestuurlijk programma) werken overheden samen aan gebiedsgerichte opgaven. Mogelijk zal BIJ12 hierbij provincies ondersteunen, met name op het thema landelijk gebied.
- De Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade biedt de 12 Gedeputeerden Staten eind 2018 en begin 2019 zijn eerste drie adviezen aan. Deze adviezen kunnen, in combinatie met de uitkomsten van het AAC VP-project "herijking beleidsregels", leiden tot een nieuw faunaschadebeleid en de daaruit volgende Beleidsregels tegemoetkoming faunaschade. BIJ12 is gemandateerd tot het uitvoeren van deze beleidsregels.
- De tussenevaluatie van de PAS, juridische procedures rond uitvoeringsbesluiten in het kader van de PAS en een herziening van het PAS-programmamanagement, leiden in 2019 tot de implementatie van een verbreed werkpakket van het PAS-bureau ter ondersteuning van provincies en rijk bij ontwikkeling en uitvoering van het programma.
- Met de Omgevingswet wordt in 2019 een basis-ICT-infrastructuur verder ontwikkeld. BIJ12 draagt bij aan de ontwikkeling van informatieproducten op het gebied van natuur.
- In 2018 werkte BIJ12 aan de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en aan de implementatie van een Document Management Systeem (DMS) om aan archiefwettelijke verplichtingen te voldoen. Beide projecten hebben naar verwachting invloed op de werkzaamheden van BIJ12 in 2019.

- In 2018 is voor de applicaties die BIJ12 beheert, een onderzoek gedaan naar (*) de knelpunten tussen de transitie van ontwikkelde software naar beheer en (*) een verbeterde uitbestedingsmethodiek (sourcing strategie). In 2019 worden de consequenties van beide onderzoeken in overleg met en na goedkeuring van de provincies, geïmplementeerd.
- Op het gebied van informatiebeveiliging wordt een start gemaakt om de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) te implementeren.
- Aan de in 2018 gestarte samenwerkingsagenda IPO/BIJ12 wordt in 2019 verder invulling gegeven. De samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering heeft invloed op de werkzaamheden van BIJ12.

De grafiek toont de begroting van BIJ12 voor 2019 onderverdeeld naar de uitvoerende units die de opdrachten van de provincies uitvoeren. De kosten voor interne organisatie zijn doorverdeeld naar de units op basis van het aandeel in de personeelskosten. Deze interne kosten worden apart bevoorschot volgens een gewogen percentage op basis van de afgesproken verdeelsleutels van de Commissie Jansen en de IPO-verdeelsleutel.

De openeindregeling tegemoetkomingen faunaschade is apart gepresenteerd omdat BIJ12 niet kan sturen op dit bedrag. De unit Faunafonds voert de afhandeling van de aanvragen voor tegemoetkomingen faunaschade uit op basis van het provinciale faunaschadebeleid. De kosten zijn o.a. afhankelijk van het faunaschadebeleid, het aantal aanvragen, het aantal schadeveroorzakende dieren, de hoogte van de schade en de gewasprijs.

De begroting van BIJ12 laat (exclusief het faunafonds) een stabiel en consistent beeld zien van de uitgaven voor de afgesproken uitvoeringstaken. Voor de detailbegroting en de meerjarenraming wordt verwezen naar

de bijlage Jaarplan/begroting 2019 BIJ12 waarin de activiteiten - voor de samen met de provincies afgesproken doelstellingen - van de verschillende units zijn benoemd.

3. Vlaggenschepen en kerntaken

Verbindende Speerpunten: Vlaggenschepen 2018 – 2019.....

In de Programmabegroting 2018 was een viertal 'verbindende speerpunten' voor de gezamenlijke ambities opgenomen:

1. Duurzaamheid - "Naar een Duurzaam Nederland";
2. Energietransitie - "Naar Energie-neutrale provincies";
3. Leefomgeving - "Groen, Concurrerend en Innovatief";
4. Governance - "Preach what we Practice".

In 2018, en vooruitkijkend naar de eerste maanden van 2019, draaien de gedeelde programma's en projecten eveneens om deze speerpunten. Ook de in de Kadernota 2019 opgebrachte nieuwe ambities raken voor een deel aan deze speerpunten. De langere looptijd van deze programma's en projecten, gecombineerd met de verkiezingen in 2019 pleiten voor continuering van deze verbindende speerpunten in de Programmabegroting 2019. Aldus.

Twee cruciale opgaven (in de begrotingsterminologie 2018 "vlaggenschepen" genoemd) van de twaalf provincies zijn de opgave van:

1. het Interbestuurlijk Programma (IBP);
2. Energietransitie/Klimaatakkoord.

Het IBP bergt alle vier de verbindende speerpunten in zich met een ambitieuze samenwerkingsagenda van rijk en decentrale overheden rond maatschappelijke opgaven. De Energietransitie/Klimaatakkoord is een opgave die resoneert als onderdeel van het IBP, op hoofdlijnen en doelstellingen de gezamenlijkheid van de twaalf

provincies benoemt, en in de afzonderlijke provincies vraagt om maatwerk. Het zijn twee opgaven ("vlaggenschepen") die gehandhaafd worden, en prioriteit genieten, in de Programmabegroting 2019. Het unieke karakter van deze twee opgaven verplicht tevens een integrale werkwijze tussen beleidsterreinen, programma's en tussen actoren.

Bij de voorbereiding van de Kadernota is de "verduurzaming landelijk gebied" meerdere malen genoemd door de provincies als mogelijk vlaggenschip. Vanwege de verwevenheid met IBP, het Klimaatakkoord en de reguliere agenda is dit niet apart meegenomen.

Onderdeel van het speerpunt Governance is het experimenteren met een nieuwe werkwijze voor strategische trajecten. Een werkwijze waarbij een bestuurlijke kopgroep gevormd vanuit het IPO-bestuur, opdracht geeft aan een provinciesecretaris en IPO-directeur om samen met een interprovinciaal (ad hoc) team een programma (lees: gezamenlijke opdracht) te realiseren. In de Programmabegroting 2018 is op deze aanpak uitgebreider ingegaan. De opgave van het IBP is in de periode najaar 2017 – eerste helft 2018 expliciet op deze wijze gerealiseerd. Deze werkwijze, hoofdzakelijk gericht op het snel en effectief kunnen handelen op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau, heeft bij de provinciebestuurders, bij de partners op rijksniveau en bij de decentrale overheden tot veel positieve reacties geleid. Desgewenst zal deze werkwijze dan ook vaker en gericht ingezet (kunnen) worden, inclusief het bestuurlijk opdrachtnemerschap bij de provinciesecretarissen.

Interbestuurlijk Programma (IBP¹).....

Op 14 februari 2018 hebben rijk en de decentrale overheden een handtekening gezet onder een ambitieuze samenwerkingsagenda voor de komende jaren, "samen meer bereiken dan één overheid". Voor de decentrale overheden is met het IBP een vervolg gekomen op de gezamenlijke Investeringsagenda die in 2017 aan het rijk was aangeboden. De opgaven in het IBP worden gekenmerkt door in ieder geval de noodzaak van grensoverschrijdende samenwerking (beleidsmatig, maar ook geografisch): maatschappelijke uitdagingen die geen overheidslaag alleen kan aanpakken of oplossen. Met het zetten van de handtekening is het programma 'slechts' begonnen. Op alle aangedragen opgaven wordt onder regie van één (of twee) van de betrokken partijen gewerkt aan het aanpakken/oplossen van de opgave. Voorbeelden zijn de samenwerkingsafspraken vitaal platteland, het Klimaatakkoord, de

samenwerkingsagenda 'toezicht van de toekomst', de regionale economie als versneller, en natuurlijk de overkoepelende thema's als goed openbaar bestuur en financiën. In het IBP staan geen 'harde' doelstellingen of vereisten. Het IBP is het instrument voor de versterkte samenwerking tussen en met alle overheidslagen.

De betrokkenheid en bijdragen van de gezamenlijke provincies in het IBP is een combinatie van gerichte inzet in de regionale praktijk (zie bijvoorbeeld de gebiedsgerichte aanpak bij vitaal platteland) en afstemming en beleid maken in Den Haag. In de Programmabegroting 2019 zijn de verscheidene programma's, projecten en activiteiten van het IBP ondergebracht bij de verschillende kerntaken. Overkoepelend blijft de bestuurlijke inzet op een succesvol (samenwerken onder de paraplu van het) IBP van kracht.

Energietransitie/Klimaatakkoord.....

"Samen aan de slag voor het klimaat", dat is de doelstelling in het IBP. Duurzaamheid, een gedragen energietransitie, en klimaatadaptatie, het waren de pijlers onder de gezamenlijke Investeringsagenda 2017 van de decentrale overheden. Veel programma's en projecten zijn gericht op, of raken aan het bewerkstelligen van de Energietransitie. Voor de gezamenlijke provincies het Klimaatakkoord, de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), de Regionale Energiestrategieën (RES'sen), en nog andere projecten ondergebracht bij de verschillende kerntaken. De Energietransitie loopt daarbij als rode draad door de activiteiten van de (gezamenlijke) provincies op alle kerntaken en hangt nauw samen met de gezamenlijke inzet vanuit provincies voor ook de andere programma's, zoals

de NOVI, het Grondstoffenakkoord en de samenwerking vitaal platteland.

De gezamenlijke provincies hebben de behoefte uitgesproken aan een betere kennis- en informatiedeling rond het Klimaatakkoord en de RES'sen. De bundeling van de krachten hierop is in de Programmabegroting 2019 één van de speerpunten. Een tweede focus zal liggen op het samenwerken tussen de programma's en projecten. Het minder sectoraal benaderen levert effectiviteit en efficiency op, zeker ook voor het behartigen van de belangen van de twaalf provincies in politiek Den Haag. Vanuit de regionale kracht van provincies wordt - samen met de overheden, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven - een nationale programmatische aanpak voor de energietransitie neergezet.

¹ <http://www.ipo.nl/publicaties/overheden-starten-interbestuurlijk-programma-extra-geld-naar-maatschappelijke-opgaven>; <http://www.ipo.nl/publicaties/het-interbestuurlijk-programma-15-minuut>

Een verbetering ten opzichte van de Programmabegroting 2018 is dat de middelen die de gezamenlijke provincies wensen in te zetten voor de energietransitie gebundeld zijn onder één kerntaak. Net als bij het IBP

wordt hoofdzakelijk ten behoeve van de parallel met de Programmabegroting 2018 – vastgehouden aan het opnemen van de verschillende activiteiten die bijdragen aan deze opgave bij de afzonderlijke kerntaken.

4. Kerntaak 1. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer

Ambities 2019.....

In 2019 zal de NOVI behandeld worden in het parlement. De gezamenlijke provincies hebben met hun "aanbod" voor de NOVI "Samen bouwen aan de toekomst van Nederland" aangegeven dat provincies bereid zijn hun aandeel te leveren bij het mooier en sterker maken van Nederland. In dit aanbod laten de provincies zien op welke wijze zij hun kerntaken willen inzetten om de Energietransitie in de regio gestalte te geven, steden en regio's aantrekkelijk te houden en de internationale samenwerking te versterken. In 2018 is dit aanbod vertaald in een actieve inbreng bij de productie van de NOVI veelal in nauwe samenwerking met de VNG. Op welke manier de samenwerking tussen overheden in het kader van de NOVI de komende tijd verder vorm zal krijgen, is nog onduidelijk. Veel zal afhangen van de keuzes die door het Kabinet zullen worden gemaakt. Wel is duidelijk dat de NOVI een duidelijke relatie heeft met andere velden, zoals ruimte, mobiliteit, etc., zoals tevens tijdens de regionale inloopsessies van de begrotingsvoorbereiding is aangegeven.

In de geest van de nieuwe Omgevingswet pleiten provincies ervoor ook bij de verdere uitwerking van opgaven en het ontwikkelen van beleidsalternatieven de decentrale overheden nauw te betrekken. Regionale en lokale kennis is immers onontbeerlijk om tot goede afwegingen en keuzes te komen. Naar verwachting zal in 2019 de Omgevingswet verder gestalte krijgen (inclusief het digitaal stelsel).

Zo zullen enkele aanvullingswetten en de Invoeringswet in 2019 in het parlement behandeld worden.

In 2019 zullen verder de bestuurlijke afspraken waterbeheer vermoedelijk worden afgerond.

Leegstand zal ook in 2019 een opgave binnen de gezamenlijke provincies zijn. Niet alleen voor de Retailagenda, maar ook in het kader van de vrijkomende agrarische bedrijven. De in 2018 gerealiseerde kennisuitwisseling en het Leegstandcongres zal een gedeelde aanpak verder framen.

In het kader van klimaatadaptatie wordt de Regionaal Adaptatie Strategie dit jaar verder bestuurlijk afgestemd. In 2019 zal samen met de partners en in overeenstemming met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptie verder gewerkt worden aan een strategie, een uitvoerings- en een investeringsprogramma. Deze activiteiten zullen tevens worden opgenomen in het IBP. Hoewel elke provincie hiermee aan de slag gaat, zal het IPO inzicht bieden in de diverse pilots en in de mogelijke knelpunten, zodat provincies in staat worden gesteld van elkaar te leren en elkaar kunnen aanvullen in de kennisontwikkeling en uitvoering.

Komende jaren vraagt dit vanuit het IPO stevige inzet op het bouwen van dit nationale klimaatprogramma en via belangenbehartiging het organiseren van de randvoorwaarden.

Wat willen we bereiken?.....

NOVI

De nieuwe Omgevingswet verplicht het rijk tot het opstellen van een integrale Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Voor de provincies wordt dit een belangrijk document, omdat daarin het langetermijnbeleid voor de fysieke leefomgeving wordt vastgelegd.

Via de IPO-inzet:

- zorgen dat de belangen van de gezamenlijke provincies worden verankerd in de (ontwerp-)NOVI en dat de keuzes en richtinggevende uitspraken in de NOVI bijdragen aan de provinciale aanpak van maatschappelijke opgaven;
- investeren in samenwerking en coalitievorming met het rijk, gemeenten en waterschappen uitmondend in een NOVI Bestuursakkoord;
- Op de drie prioritaire sporen uit het provinciale NOVI-aanbod, energie en ruimte, verstedelijking, groei en krimp, internationalisering en het toegevoegde spoor 'toekomstbestendige ontwikkeling landelijk gebied' aan het rijk agenda zettende bouwstenen aanleveren voor de NOVI en het Bestuursakkoord.
- Zorgdragen voor integrale inbreng vanuit Vitaal Platteland, Mobiliteit en Economie vanuit de adagiums uit het NOVI-Manifest van het IPO, de VNG en UvW: "Laat transitie elkaar versterken" en werk als één overheid.

Omgevingswet

In het voorjaar van 2015 heeft de KPS besloten om de Omgevingswet gezamenlijk te implementeren. Daartoe is door de KPS een programmadirecteur aangesteld, een team bestaande uit gedetacheerde provincied medewerkers samengesteld en voor vier jaar een bedrag van 726.000 euro per jaar beschikbaar gesteld. Op basis van het Plan van Aanpak 2015-2018, vastgesteld door de KPS in december 2015.

Oorspronkelijk zou de Omgevingswet op 1 januari 2018 in werking treden, maar

door vertraging in de wetgeving is dit nu 1 januari 2021 geworden.

Vernieuwing Omgevingswet

De vernieuwing van het Omgevingsrecht via de Omgevingswet is een belangrijk dossier, dat de provincies in de uitoefening van al haar kerntaken raakt. Naast de rol en het bijbehorende instrumentarium van provincies in hun verantwoordelijkheid, is ook een gedrags- en cultuurverandering vereist van provinciale organisaties. Om dat te bereiken is een meerjarig implementatieprogramma Omgevingswet vastgesteld met een daarvoor verantwoordelijke interprovinciale programmaorganisatie. Dit alles gericht op een succesvolle implementatie van de Omgevingswet door de provincies in 2019.

In dit project wordt:

1. op landelijk niveau samengewerkt in de Programmaraad met de VNG en het rijk;
2. ondersteuning geboden aan de provincies voor de implementatie van de Wet in de provincies; en
3. samen met de provincies bijeenkomsten georganiseerd ter bevordering van het goede implementatieproces. Tevens wordt meegewerkt aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en wordt de besluitvorming voorbereid voor de twee aan de provincies toegewezen informatiehuizen (natuur en externe veiligheid).

De Wet is nog niet afgerond: diverse aanvullingswetten, AMvB's en een Invoeringswet komen momenteel tot stand. Provincies willen via het IPO bereiken, dat in het nieuwe stelsel de provincies in staat worden gesteld hun wettelijke taken en bevoegdheden in de fysieke leefomgeving optimaal te kunnen vervullen. Sturing kunnen geven via de activiteiten waarvoor provincies bevoegd gezag zijn, en sturing kunnen geven op de taak- en bevoegdheidsuitoefening van gemeenten en waterschappen.

Energietransitie en ruimtelijke vraagstukken

Er komt een nationaal Klimaatakkoord, waarbij voor het behalen van de nationale opgave een ruimtelijke regionaal maatwerk in ruimtelijk beleid en inzet van wettelijke bevoegdheden nodig is. Dit geldt aldus voor de ruimtelijke consequenties van alle maatregelen in het Klimaatakkoord, maar in het bijzonder voor de ruimtelijke inpassing van hernieuwbare opwek en de infrastructuur voor warmte en energie.

Vanuit dit Akkoord zullen provincies op basis van de uitkomsten van de dertig RES's hun verantwoordelijkheid nemen (bestuursbesluit) om de ruimtelijke consequenties van opwek, opslag en transport van energie (elektriciteit en warmte) en op te nemen in het afzonderlijke provinciale omgevings-beleid.

Waterbeheer

Bestuurlijke afspraken voor het waterbeheer

We willen bereiken dat de ruimtelijke inrichting van Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is. Op die manier kan een ingeschatte schade van 71 miljard euro in 2050, vanwege wateroverlast, droogte, hittestress en bodemdaling, worden voorkomen. We willen hiertoe in het Bestuursakkoord Water 2.0 bestuurlijke afspraken maken

met de ministeries van I&M, EZ, en VWS en UvW, VNG, VEWIN en andere maatschappelijke partijen.

Die afspraken moeten wat ons betreft gaan over de gezamenlijke aanpak van diverse wateropgaven die het gevolg zijn van klimaatverandering.

We willen de afspraken niet alleen over de inhoud maken (ruimtelijk of technisch, collectief of individueel), maar ook over de financiering. Streven daarbij is waterbewust gedrag van alle grondgebruikers en tegelijk het genereren van voldoende financiële middelen om de opgave te bekostigen.

Drinkwatervoorraden

Vanwege onze verantwoordelijkheid voor het grondwaterbeheer willen we bereiken dat we samen met de drinkwaterbedrijven een verkenning uitvoeren naar de benodigde aanvullende strategische drinkwatervoorraden.

Waterkwaliteit

We willen bereiken dat de gezamenlijke inzet van de provincies in het verbeteren van de waterkwaliteit in Nederland effect heeft. Dit krijgt onder meer uitwerking via de plattelandsontwikkelingsprojecten, het Deltaplan agrarisch waterbeheer en door grondwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening ruimtelijk te beschermen. In 2016 is afgesproken in de Intentieverklaring Delta-aanpak tot een gezamenlijk kennisprogramma te komen. Voor provincies is vooral grondwater van belang vanwege hun wettelijke taakuitoefening.

Wat gaan we ervoor doen?.....

NOVI

NOVI: de huidige rijksplanning is gericht op afronding van de Ontwerp-NOVI voor de PS-verkiezingen in maart 2019. In combinatie met een bijbehorend bestuursakkoord tussen de betrokken overheden, zal, afhankelijk van de realisatie van de beoogde plannings:

- een besluit genomen worden tussen provincies en rijk over de prioriteiten en keuzes in de (Ontwerp-)NOVI en het voorgenomen Bestuursakkoord; dit betekent een optimale processing

met de colleges van Gedeputeerde Staten en het IPO-bestuur om het standpunt van de provincies in dit alles positie te geven;

- via daartoe te nemen besluiten aanleveren van bouwstenen door provincies in relatie tot de gevraagde bijdragen vanuit het rijk met betrekking tot rijksinvesteringen, wet- en regelgeving en financiële bijdragen aan uitvoering van omgevingsagenda's, programma's en perspectiefgebieden.

- continue aandacht voor beïnvloeden en belangenbehartiging over ontschotting van beleid, bevoegdheden en instrumenten en (extra) financiële middelen (Transformatiefonds, Mobiliteitsfonds).

Voorts zal conform de provinciale standpunten inzet worden geleverd aan het Intensiveringsprogramma binnenstedelijke transformatie.

Omgevingswet

In het najaar 2018 zal door de KPS op basis van een advies van de algemeen directeur van het IPO en de huidige programma-directeur, een besluit genomen worden over het wel of niet verlengen van het PvA tot en met 2021 of 2022. Op basis van het besluit van de KPS zal de PM in de begroting 2020 en 2021 nader ingevuld worden (zie bijlage 2). Voorlopig is voor 2019 al een bedrag begroot van 726.000 euro. En omdat in 2015 is besloten dat die via de “kassiersbegroting” zou lopen en het IPO alleen een administratieve rol zou hebben, is dit in deze Programmabegroting een beetje vreemde eend in de bijt. Het betreft derhalve een overblijfsel uit het verleden.

Vernieuwing Omgevingsrecht

De activiteiten van het IPO bestaan voor deze unieke opgave vooral uit lobby en beleidsbeïnvloeding (onder andere via de consultaties) en onderhandelen. Dit speelt zich steeds af rond de Invoeringswet, diverse aanvullingswetten en AMvB's (besluiten).

In 2019 wordt een bestuursbesluit genomen over de consultatiereactie op de aanvullingsbesluiten geluid, natuur en grondeigendom. En wordt binnen het vastgestelde bestuurlijke mandaat (op grond van consultatiereactie) waar nodig een lobby gestart inzake Invoeringswet en Aanvullingswetten Geluid, Natuur en Grondeigendom en Invoeringsbesluit om de provinciale bevoegdheden en taken te borgen.

Verder geven we uitvoering aan het programmaplan Implementatie Omgevingswet, met onder andere de informatiehuizen. Met betrekking tot het meerjarig Implementatieprogramma zal uitvoering worden gegeven aan de jaarschijf 2019.

In het kader van de Omgevingswet zijn de provincies een belangrijk afnemer van de ICT-producten van de Basisregistratie Ondergrond, waarvoor de provincies via het IPO gezamenlijk een coördinator financieren.

Energietransitie en ruimtelijke vraagstukken

Het ondersteunen van het totstandkomingsproces van de RES via de kernopgave Energietransitie en binnen de RES-aanpak monitoren en rapporteren over de mate waarin de provincies de ruimtelijke consequenties van opwek, opslag en transport van energie (elektriciteit en warmte) feitelijk (kunnen) opnemen/realiseren in het provinciale omgevingsbeleid. Vanwege de nauwe samenhang met het Programma Energietransitie zijn in tegenstelling tot 2018 de hiermee samenhangende budgetten in 2019 meegenomen bij kerntaak 2.

Waterbeheer

Bestuurlijke afspraken waterbeheer

In 2019 bereiden we ons voor met behulp van een position paper op een te sluiten bestuursakkoord klimaat-adaptatie in 2020 door:

- het voeren van oriënterende gesprekken met maatschappelijke partners voor commitment aan bestuurlijke afspraken;
- het ondersteunen met inhoudelijke gezamenlijke vastgestelde standpunten van de twee versnellingstafels waterkwaliteit;
- de voorstellen van de Commissie aanpassing Belastingstelsel Waterschappen (CAB) benutten om te komen tot afspraken over financieringsarrangementen als integraal onderdeel van te maken bestuurlijke afspraken.

Drinkwatervoorraden

Uitvoeren van een verkenning samen met de VEWIN als uitvloeisel van gemaakte afspraken in het kader van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG).

Waterkwaliteit

In 2019 komen we tot aanvullende bestuurlijke afspraken over waterkwaliteit inzake opkomende stoffen, gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten.

Daarnaast nemen we actief deel aan het kennisprogramma met name voor de kennisontwikkeling inzake grondwater en dragen daaraan middelen bij.

Noot: deze bijdrage (250.000 euro jaarlijks gedurende vier jaar) dient nog aan het bestuur te worden voorgelegd.

Diverse bijdragen m.b.t. waterbeheer

Vanuit de algehele doelrealisatie op het terrein van water heeft het IPO meerjarige afspraken voor een financiële bijdrage met externe partners gemaakt. Het IPO draagt jaarlijks bij aan het Informatiehuis Water (IHW) en Delta-programma. Dit faciliteert de provincies met de uitvoering van de wettelijke taken inzake grondwater en om te

voldoen aan de Grondwaterrichtlijn en KRW-gegevens collectief in gestandaardiseerd beheer te hebben bij het IHW. Deze afspraken zijn in lijn met het Bestuursakkoord Water 2011.

Het IPO draagt jaarlijks bij aan het Regionale keringen ontwikkelprogramma, omdat provincies de normen stellen voor de regionale keringen waarvoor kennis over de staat van de regionale keringen van belang is.

Het IPO draagt jaarlijks bij aan de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) en dat draagt op deze manier bij aan de kennisontwikkeling op het gebied van regionaal waterbeheer.

Het IPO draagt jaarlijks bij aan de Schildhuisstichting met het oog op de waterstaatkundige kennisontwikkeling.

De provincies zijn wettelijk verplicht om in het kader van implementatie van de Richtlijn Overstromingsrisico's op een gecoördineerde wijze overstromingsrisicokaarten te maken, waarvoor de provincies gezamenlijk een coördinator financieren.

Wat gaat het kosten?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 1. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer						
	DROW	936.500				
	Omgevingswet	726.000				
	Kerntaak 1	1.662.500	0	1.132.624	199.736	2.994.860

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak geen claim in de kadernota opgevoerd. Wel wordt opgemerkt dat € 75.000 NOVI-energie administratief is verschoven naar kerntaak 2: Energie. Afhankelijk van de update van het programmaplan NOVI en de

besluitvorming hierover wordt mogelijk de financiële consequentie verwerkt in een volgende begrotingswijziging. In de onderhavige begroting is de personele inzet voor de NOVI vanuit het IPO opgenomen.

5. Kerntaak 2. Milieu, Energie en Klimaat

Ambities 2019 Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).....

Provincies zijn bevoegd gezag voor de meer complexe bedrijven en de bedrijven die onder de Europese regeling voor Bijzondere Risico's Zware Ongevallen (BRZO) vallen. Vanuit die hoedanigheid werken zij ook in 2019 in IPO-verband verder aan een veilige en gezonde leefomgeving en aan de bescherming van het milieu. Daarbij ligt het accent op de voortdurende verbetering van de kwaliteit van de uitvoering van de taken VTH en de noodzaak voor een gelijk speelveld met de bedrijven.

Wat betreft wetgeving en regelgeving werkt het IPO door aan het verkrijgen van adequate wetgeving voor de uitvoering en voor het op pad kunnen met een goed gevulde instrumentenkoffer. In 2019 zetten de provincies de lobby voor introductie van lik-op-stuk beleid met de eigen keuzevrijheid voor gebruik van de bestuurlijke boete en de strafbeschikking voort, en streven zij met het rijk in IPO-verband naar de ontwikkeling van nieuwe simpelere en effectievere wet- en regelgeving. Daartoe is ook in 2019 extra inzet nodig van juridische deskundigheid bij de provincies voor (milieu)wet- en regelgeving en de Omgevingswetregelgeving.

In 2019 gaat het IPO door met de inzet om vooraan in het beleidsproces via wettelijk te verankeren maatregelen te zorgen dat er geen afval of grondstoffen uit de keten in het milieu verdwijnen. Daartoe gaan provincies samen verder met het ontwikkelen van voorstellen voor specifiek de aanpak van malafide handel in afval en financiële zekerheidsstelling bij bedrijven met meer risico's voor het milieu en met risico's op hoge kosten voor het saneren door de overheid.

Het IPO gaat in 2019 door met de doorontwikkeling en versterking van de

coördinatie van de VTH-uitvoering en de samenwerking en afstemming. Dat geldt ook voor de versterking van de samenwerking op BRZO, en de verder doorontwikkeling van het programmatisch werken op de BRZO-gebied. In dat kader zal het gezamenlijke beleid gericht op het excelleren in de verantwoordelijkheid voor het BRZO, conform het gedeelde uitvoeringsprogramma, verder worden uitgerold.

De samenwerking op groene handhaving is verbreed naar vergunningverlening en wordt voortgezet. Naast prioriteiten voor BRZO en specifiek gericht beleid voor bedrijven die uit de risicoanalyses komen, blijft ook in 2019 de inzet op energiebesparing bij bedrijven hoog. Naast het toetsen van energiebesparingsplannen is er noodzaak voor het met het rijk verder verbeteren van wet- en regelgeving, en extra inzet op deskundigheidsontwikkeling, communicatie en samenwerking met gemeenten en rijk.

In de nieuwe collegeperiode blijft nog aandacht nodig voor goed opdrachtgeverschap en het versterken van de omgevingsdiensten en het werken met indicatoren die in 2018 gereed moeten komen.

Wat betreft de regulier lopende zaken blijft de Risicokaart onderdeel van de VTH-portefeuille, in afstemming met de Kring van commissarissen van de Koning (cdK's). Dat geldt ook voor een aantal andere onderwerpen. Zo doen de provincies in IPO-verband ook in 2019 mee aan Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL), de internationale VTH-organisatie van overheden om kennis te delen en verder te ontwikkelen om een internationaal level playing field te bewerkstelligen.

Ten slotte wordt in 2019 mogelijk verder invulling gegeven aan de wens om het thema gezondheid en milieu als maatschappelijk vraagstuk te

concretiseren als mogelijk nieuw beleidsonderwerp. Dit thema kan wellicht vanaf 2020 een vlaggenschip worden.

Ambities Energie en Klimaat 2019.....

Tijdens de inloopsessies die het IPO ten behoeve van de Kadernota heeft georganiseerd is aangegeven, dat de Energietransitie één van de belangrijkste dossiers voor de provincies wordt vanaf 2019, naast het IBP. Iedere provincie ontwikkelt beleid op het gebied van duurzaamheid. Het gaat dan om energie, klimaat, biodiversiteit en circulaire economie. Elke provincie is echter op zichzelf te klein om de besluitvorming op rijksniveau adequaat te regisseren. Hier zal het IPO een zeer actieve rol dienen te spelen.

Hoewel vooralsnog dit dossier is ondergebracht bij de desbetreffende kerntaak, rechtvaardigt de impact en de inhoudelijke reikwijdte (ruimtelijke ordening, regionale economie, VTH, mobiliteit en vitaal platteland) van de Energietransitie een kwalificatie als kerntaak overstijgende opgave.

Na ons aanbod in 2017 (Investeringsagenda) en de borging hiervan in het IBP en Klimaatakkoord in 2018 wordt 2019 een jaar waarin we onze inzet zullen waarmaken. Concreet betekent dit dat we vanuit het IPO de opstelling en realisatie van RES'sen ondersteunen door kennisdeling, gezamenlijke monitoring en belangenbehartiging ten behoeve van het wegnemen van knelpunten. We zullen in 2019 ook op verschillende momenten hierover extern communiceren waarbij we de kracht van maatwerk in de provincie laten zien.

Het interprovinciale samenwerkingsprogramma zal nauw verbonden zijn met de nationale programmatische werkstructuur onder het Klimaatakkoord. Zo delen we als provincies onderling kennis, maar delen we die kennis in de nationale

werkstructuur ook met medeoverheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Vanuit het IPO zorgen we ervoor dat de afspraken in het Klimaatakkoord en de bijbehorende organisatie eind 2018 goed aansluiten bij de wensen van de gezamenlijke provincies. In 2019 zullen we in de werkstructuur van het Klimaatakkoord vanuit het IPO namens de provincies actief deelnemen zodat we monitoren, kennisdelen en de provinciale belangen behartigen. Interprovinciaal leggen we de focus op de volgende inhoudelijke programmalijnen waarvan 5 en 6 doorsnijdend zijn:

1. Nationale Aanpak RES'sen;
2. Nationale Aanpak Verduurzaming mobiliteit;
3. Nationale Aanpak Verduurzaming landbouw en landgebruik (NB valt onder Vitaal Platteland);
4. Aanpak verduurzaming industrie (VTH);
5. Energie en Ruimte;
6. Lobby en communicatie.

Een programmatische opgave, zoals de Energietransitie vraagt een werkwijze waarin we zowel in schaalniveaus (provincie, regio en nationaal) als in thematiek (energie, mobiliteit, landbouw en landgebruik, ruimtelijke ordening, water, regionale economie) snel kunnen schakelen. Zo kunnen we onze lobby op het gebied van wetgeving, fiscaliteit en financiële prikkels beter toespitsen op de behoefte in de provincie en zorgen we dat onze inzet in samenhang is met inzet op andere thema's. IPO-medewerkers binnen het programma Energietransitie zullen om die reden zowel in de provincie als in Den Haag te vinden zijn. Het team zal ook deels gevormd worden door vaste IPO-medewerkers en gedetacheerde medewerkers vanuit de provincie. Zo ondersteunen we als IPO met gevoel voor de praktijk in de provincie én het Haagse en Brusselse

krachtenveld de standpuntbepaling en zetten hier vanuit lobby en

communicatie bij ministeries, Tweede Kamer en Europa stevig op in.

Wat willen we bereiken VTH?.....

Doorontwikkeling VTH

Binnen deze kernopgave werken we in IPO-verband naar een blijvende (optimale) kwaliteit in de uitvoering en doorontwikkeling van het VTH-beleid en uitvoering, alsmede provinciale inzet op 'veiligheid en gezondheid'. Daarbij richten wij ons op actuele zaken, uitvoeringsgerichte werkzaamheden en kennisuitwisseling en -deling die nodig zijn deze doelstelling te realiseren.

De focus in de beleidsontwikkeling 2019 ligt op de volgende opgaves:

1. *gezamenlijk landelijk speelveld als bevoegd gezag:*
we willen als bestuurslaag excelleren in de VTH-verantwoordelijkheden voor bedrijven die vallen onder de BRZO-2015 en de Richtlijn Industriële Emissies (RIE-4);
2. *ontwikkeling provinciale coördinatiefunctie:*
we streven naar een heldere invulling van de coördinatie rol Wet milieubeheer als middenbestuur zowel vanuit het oogpunt van level playing field als een optimale inzet van bestuurs- en strafrecht met de handhavings- en toezichtspartners;
3. *inspelen op nieuwe wet- en regelgeving:*
door uitbreiding van het handhavingsinstrumentarium (goed gevulde instrumentenkoffer), financiële zekerstelling en een gezamenlijk provinciaal beeld over de toekomst van het VTH-stelsel;
4. *energiebesparing:*
we willen in 2020 kunnen voldoen aan de Europese doelstelling van 20% energiebesparing, via onze provinciale rol als bevoegd gezag;
5. *groene wetten:*
we voeren alle groene VTH-taken adequaat uit, onderdeel hiervan is

een goede coördinatie met het rijk en overige partners;

6. *een schone, veilige en gezonde leefomgeving voor de provinciale inwoners*
is wat provincies de inwoners willen bieden. Tegelijkertijd is de samenleving complex en wordt complexer. Provincies willen breder dan de VTH-verantwoordelijkheid deze uitdaging waarmaken. Het weren van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in de leefomgeving, maar ook gezondheid en luchtkwaliteit via de aanpak Modernisering Milieubeleid zullen de basis zijn voor een mogelijke verdieping in de interprovinciale samenwerking middels lobby, projecten en kennisdeling;
7. *Afval en grondstoffen:*
de transitie van afval naar grondstof en innovatie in die aanpak creëert nieuwe vraagstukken waar provincies als bevoegd gezag, maar ook als initiator verantwoordelijkheid willen nemen. Dit raakt onder andere de VTH-uitvoeringspraktijk, inclusief ketenaanpak, in combinatie met de betekenis Circulaire Economie en de agenda Energietransitie.

Verder richten de provincies zich in IPO-verband op de volgende 'reguliere' opgaves:

1. beheer en doorontwikkeling van de Risicokaart;
2. uitvoeren van een pilot voor het vereenvoudigen van Europese milieuregelgeving ('Make it work in progress');
3. kennisdeling/informatie uitwisseling op het terrein van Europese VTH opgaves (IMPEL); en
4. opdrachtgever voor de Milieu-verkenner aan Europa Decentraal (beheerder).

Wat gaan we ervoor doen VTH?.....

VTH-coördinatietaak

Vaststellen van een plan van aanpak over de nader invulling van de eind 2018 vastgestelde visie over de taakopvatting coördinatie VTH (wettelijke rol Gedeputeerde Staten).

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zijn de programmakosten reëel geraamd en is onderdeel van de bezuiniging op het werkbudget € 20.000 (nieuw beleid).

VTH-Bevoegd gezag BRZO

Vaststellen van het interprovinciale BRZO-uitvoeringsprogramma 2020. Het betreft enerzijds de voortgang van de in IPO-verband vastgesteld Meerjarenagenda en tegelijkertijd de afspraken over de activiteiten 2020. Dit alles wordt tweemaal per jaar besproken tijdens het afstemmingsoverleg tussen de BRZO-directeuren en de BAC VTH.

VTH-wet & regelgeving

Inbreng interprovinciale reacties op de consultaties regelingen Omgevingswet ; en lobby-inzet bij het AO Handhaving (IenW) en Bestuursrecht (JenV) in de Tweede Kamer (twee maal per jaar). Reageren op (belangenbehartiging) en initiëren van verbetering (beïnvloeden) van wet- en regelgeving, VTH gerelateerd, via gecoördineerde inzet.

Professioneel opdrachtgeverschap naar omgevingsdiensten

Op basis van de vastgestelde afspraken 'invulling professioneel opdrachtgeverschap', monitoren van ervaringen en zo nodig verder ontwikkelen van instrumentarium/ handelwijzen opdrachtgeverschap.

VTH-energiebesparing

Harmonisatie in de aanpak en regelgeving als bevoegd gezag. Tevens invulling en uitwerking geven aan het Klimaat- en Energieakkoord (KEA) gelieerd aan de "industrietafel".

Groene Wetten (VTH)

Vaststellen Jaarprogramma 2020 Groene Wetten in combinatie met de ontwikkeling en evaluatie van het uitvoeringsbeleid.

Veiligheid en gezondheid (waaronder luchtkwaliteit)

Op basis van de afspraken over actieve kennisuitwisseling via een verdiepende verkenning vaststellen of, en zo ja welke, opgaven toegevoegde waarden hebben voor een interprovinciale aanpak. Aspecten die daarbij een rol spelen zijn opgaves als ZZS, maar ook gezondheid en luchtkwaliteit via de aanpak Modernisering Milieubeleid. Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden (€ 25.000) en is onderdeel van de Kadernotaclaim van (nieuw beleid).

VTH-afval en grondstof

Eerste verkenning naar een gedeelde beleidsopgave in relatie tot de transitie van afvalstof naar grondstof bezien vanuit de VTH-wetgeving , inclusief ketenaanpak, betekenis Circulaire Economie en Energietransitie. Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden (€ 25.000) en is onderdeel van de Kadernotaclaim (nieuw beleid).

Risicokaart

Via het beheer, onderhoud en doorontwikkeling geven we invulling aan de wettelijke plicht rondom 'de Risicokaart'. Vanuit de doorontwikkeling zal een nieuwe versie opgeleverd worden.

Make it work in progress

Op basis van een uitgevoerd praktijkonderzoek gericht op vereenvoudiging Europese wet- en regelgeving zal een evaluatieonderzoek

worden opgeleverd. Dit onderzoek wordt vertaald in een programma 2020 en volgende jaren.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zijn de programmakosten reëel geraamd en is onderdeel van de bezuiniging van € 30.000 (nieuw beleid).

IMPEL

Vaststellen van de eindrapportage 2019 in combinatie met bijeenkomsten /congres georganiseerd, waaronder een congres, in samenwerking met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en het ministerie van IenW en EU-partners.

Wat willen we bereiken Energie en Klimaat?.....

Gecoördineerde inzet op Klimaat in de Governance van het Klimaatakkoord en de NOVI

Een verbeterslag ten opzichte van de Programmabegroting 2018 is dat de middelen die de gezamenlijke provincies wensen in te zetten voor de Energietransitie gebundeld zijn onder één kerntaak. Net als bij het IBP zijn hoofdzakelijk ten behoeve van de parallel met de Programmabegroting 2018 – inhoudelijke programmalijnen opgenomen die bijdragen aan deze opgave en is de uitwerking verbonden met de afzonderlijke kerntaken. Deze verbinding vraagt programma coördinatie aangestuurd vanuit de BAC Energie (en AAC Energie). Hier leggen we de verbinding naar de andere commissies en het IPO-bestuur. We nemen tevens deel aan de Governance van het Klimaatakkoord.

Nationale Programmatistische aanpak RES

Nationale Programmatistische aanpak RES waarbinnen eind 2019 alle RES'sen opgeteld de doelstellingen voor hernieuwbare opwekking op land (energie en warmte), inclusief keuzes voor infrastructuur en opslag voor 2030 ruimtelijk mogelijk maken. Hierbinnen:

- dataset, monitoringssystematiek en rekensystematiek, zodat de RES'sen optelbaar en vergelijkbaar zijn.
- een verdeelsystematiek om de opgave onderling te verdelen wanneer na de zomer 2019 de RES'sen onvoldoende blijken.

Vanuit het IPO bouwen we samen met partners in het Klimaatakkoord de

Governance voor het Klimaatakkoord, waarin we een stevige positie opnemen voor de ondersteuningsstructuur, kennisprogramma en monitoringsprogramma voor de RES. Deze aanpak wordt vastgelegd in het Klimaatakkoord, de NOVI en het IBP. Via deze werkstructuur ondersteunen we vanuit het IPO de realisatie van de RES in de provincies.

Nationale aanpak verduurzaming mobiliteit

- Programmatische uitvoering Zero-emissie bus;
- Programmatische uitvoering GWW;
- Kennisdeling via Community of practice en gezamenlijk onderzoek.

Aanpak verduurzaming Industrie

Aanpak verduurzaming Industrie wordt in samenwerking met de commissie VTH vormgegeven:

- kennisdeling toezicht en handhaving verduurzaming industrie;
- harmonisatie wet- en regelgeving verduurzaming industrie (koppeling lobby);
- inzet op waterstof.

Energie en Ruimte

Provincies verwerken in 2020, conform afspraken in het Klimaatakkoord, de ruimtelijke consequenties van de RES'sen en verduurzaming van mobiliteit, landbouw en industrie te verwerken in de provinciale omgevingsvisies, -programma's en eventueel -verordeningen. Om deze vertaling in alle provincies goed te laten

verlopen delen we in IPO-verband kennis en ontwikkelen we waar efficiënt en effectief gezamenlijk beleid. Omgevingsbeleid en energiebeleid komen samen in deze programmalijn. Vanuit deze programmalijn zorgen we voor inhoudelijke inbreng voor zowel de NOVI als het Klimaatakkoord. We brengen tevens knelpunten en kansen in beeld die via wetgeving (Omgevingswet of energiewetgeving) opgelost kunnen worden en zijn daarmee input voor de lobby.

Effectieve Lobby en Communicatie

In 2019 start de realisatie van ons gezamenlijke aanbod voor de kabinetsformatie: RES'sen. Gekoppeld aan de verkiezingen in 2019 zullen we hierover in gezamenlijkheid communiceren.

De lobbyinzet bouwen we op vanuit de provinciale praktijk bij de uitvoering van de RES en verduurzaming mobiliteit, industrie en landbouw. We benutten het Klimaatakkoord en de aangekondigde wetgevingsagenda van het rijk.

Wat gaan we ervoor doen Energie en Klimaat?.....

Gecoördineerde inzet Klimaatakkoord en NOVI

Deelname aan de Governance van het Klimaatakkoord (Klimaatberaad) en de te vormen Governance NOVI op het gebied Energie. Organisatie van AAC's en BAC's ter voorbereiding.

Nationale Programmatistische aanpak RES

- Deelname aan de nationale werkstructuur Klimaatakkoord voor de RES, met in het bijzonder aandacht voor data-ontwikkeling, rekenmethodiek RES, monitoring RES, verdeelsystematiek RES;
- Kennisontwikkeling via communities of practice organiseren en deelname aan het te ontwikkelen nationale expertisecentrum warmte, zodat provinciale en nationale kennisontwikkeling samen oplopen;
- onderzoek ten behoeve van beleidsontwikkeling te bepalen in de praktijk.

De werkwijze met communities of practice en werkstructuren, zoals BLOW-overleg (BLOW=Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie) voor wind op land is als positief ervaren en past goed bij het karakter van de opgave. Om die reden zetten we dit voort en breiden we dit uit. Waar functioneel trekken we samen op in Klimaatakkoordverband.

We nemen vanuit het IPO actief deel aan de werkstructuren en kennisstructuren die in de Governance van het Klimaatakkoord worden ontwikkeld. Geïdentificeerde kennisthema's waarover in de BAC Energie een besluit genomen zal worden:

- wind op land;
- zonneweiden;
- opties voor tenderen aan de hand van de RES;
- participatie zowel in strategievorming als in projecten;
- energiesysteem en effect van flexibilisering en opslag etc.;
- Governance warmte, inclusief rol provincies.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden (€ 320.000) en is onderdeel van de Kadernotaclaim van € 220.000 (nieuw beleid).

Nationale Aanpak Mobiliteit

Mobiliteit in de brede betekenis is een kernthema binnen opgaves in de fysieke leefomgeving, dus ook in beleidsdoelen gerelateerd aan de duurzame samenleving. Vanuit die invalshoek zorgen provincies ervoor dat zij primair binnen hun eigen invloedssfeer (onder andere wegbeheerder, OV-concessieverlener, ondersteunen van laadinfrastructuur elektrisch rijden) bijdragen via de inzet van duurzame mobiliteit. Door in al deze rollen in te zetten op zero-emissie, dragen

provincies bij aan het behalen van klimaatdoelen voor 2030. Om het volledige mobiliteitssysteem richting 2050 zero-emissie te maken, zetten we in op een grootschalige mobiliteitstransitie, waar mensen meer gebruik kunnen én willen maken van ruimte-efficiënte vervoersmiddelen als deauto's, fiets en OV. In het bouwen van de benodigde systemen en infrastructuur hebben provincies een cruciale rol. De doorlooptijd van het bewerkstelligen van systemen en infrastructuur creëert een noodzaak om de grootschalige Mobiliteitstransitie op korte termijn in te zetten. Het rijk stelt hiervoor de kaders.

Nationale Aanpak verduurzaming industrie

Standpuntbepaling harmonisatie wet- en regelgeving verduurzaming industrie voor verbetering uitvoerbaarheid en doelrealisatie.

Kennisdeling over toezicht en handhaving op verduurzaming industrie en verbinding met regionale energie strategieën.

Samen met het ministerie van EZK en de VNG nemen we het voortouw in 2019 de wet- en regelgeving en de convenanten aanpak voor de verduurzaming van de industrie te verbeteren zodat harmonisatie plaatsvindt en de impact en efficiëntie van toezicht verbetert. We organiseren kennisdeling tussen provincies om het toezicht te verbeteren én de verbinding met de RES-aanpak te ontwikkelen, zodat restwarmte en andere grondstoffen uit de industrie beter worden benut.

Energie en Ruimte

Community of practice waarin gezamenlijke kennisdeling en beleidsontwikkeling plaatsvinden. Hiermee faciliteren we vanuit het IPO de borging van de ruimtelijke consequenties in het provinciale omgevingsbeleid. Tevens inventariseren we knelpunten waarmee we de lobby richting NOVI, Klimaatakkoord en relevante wetgeving zoals Omgevingswet en energiewetgeving voeden.

Inventarisatie van knelpunten wordt in nauw overleg met de provinciale lobbyisten vormgegeven en resulteert in een lobbyagenda.

Effectieve Lobby en Communicatie

Over het Klimaatakkoord en de uitwerking hiervan zullen we zowel via de AAC's en BAC's als via drie brede bijeenkomsten in 2019 actief communiceren naar de leden. Het gaat om bijeenkomsten in januari 2019 over het in december 2018 te sluiten Klimaatakkoord, september 2019 over de doorrekening van de RES's en eind 2019 over de opgetelde RES's die in 2020 in het omgevingsbeleid moeten landen. Tijdens deze bijeenkomsten gaan we in op de praktijk in de provincies en resultaten van de lobby inzet op nationale wet- en regelgeving en het Klimaatakkoord. Zo verbinden we de ontwikkelingen in de provincie aan de ontwikkelingen in Den Haag en de Europese Unie. Deze communicatie organiseren we via een detachering en de organisatie van bijeenkomsten en ondersteunend materiaal.

Lobby

We formuleren in de AAC's en BAC's standpunten op de wetgevingsagenda van EZK:

- Klimaatwet;
- Energiewet 1.0;
- Warmtewet 2.0 (grote kans pas in 2020);
- Europees Winterpakket;
- Mijnbouwwet (geothermie).

In aanvulling op deze punten werken we aan de harmonisatie van wet- en regelgeving voor energiebesparing en verduurzaming in de industrie. Deze harmonisatie koppelen we op korte termijn aan de Wet milieubeheer en op langere termijn aan de Omgevingswet. Dit gebeurt in samenwerking met de adviescommissies VTH en Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling en Waterbeheer (DROW). De lobby organiseren we met de provinciale lobbyisten en ondersteunend materiaal, zoals position papers.

Eind 2018 wordt in de BAC Energie besloten over een communicatie- en lobbystrategie waarmee uitwerking

gegeven wordt aan de in de Programmabegroting opgenomen hoofdlijn.

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 2. Milieu, energie en klimaat						
	VTH	310.000				
	Verkenning Afval en grondstoffen		25.000			
	Verkenning Veiligheid en Gezondheid		25.000			
	Bezuiniging werkbudget		-20.000			
	Make it work progress		-30.000			
	Energie	448.000	220.000			
	Milieu, energie, klimaat	758.000	220.000	1.400.335	199.736	2.625.281

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak bij het onderdeel VTH sprake van een herprioritering. Het werkbudget is afgeraamd en het benodigde budget van "Make it progress" is reëel geraamd. Daarnaast wordt voorgesteld om twee verkenningen uit te voeren die moeten worden beschouwd als nieuw beleid. Per saldo is dat voor het onderdeel VTH budgetneutraal.

Daarnaast is een claim bij de Kadernota opgevoerd van € 220.000 (nieuw beleid) als onderdeel van de nationale aanpak RES met betrekking tot het onderdeel kennisontwikkeling via communities of practice en deelname aan het te ontwikkelen nationale expertisecentrum warmte, zodat provinciale en nationale kennisontwikkeling samen oplopen.

6. Kerntaak 3. Vitaal Platteland

Ambities 2019.....

In het landelijke gebied komen veel transitie bij elkaar, op het gebied van bijvoorbeeld verduurzaming van de landbouw, voedselzekerheid, biodiversiteit en de klimaatopgave. Veel van deze opgaven vallen binnen, of sluiten aan op, de provinciale kerntaken.

Vanuit de kerntaak Vitaal Platteland zal in 2019 in belangrijke mate bijgedragen worden aan de opgaven die zijn benoemd in het IBP, het Klimaat- en Energieakkoord (KEA) en de verduurzaming van het landelijk gebied. Daarnaast wordt inbreng geleverd voor de NOVI en de aanvullingswetten van de Omgevingswet (zie kerntaak 1). Tijdens de inloopsessies is in dit verband gewezen op de reikwijdte van deze kerntaak, welke ook onderwerpen als water- en bodemkwaliteit, biodiversiteit en recreatie omvat, alsmede de toekomst van de landbouw en de verduurzaming. Hierbij werd tevens de relatie gelegd met regionale economie.

In het KEA worden voor het transitiepad "Landbouw en Landgebruik" afspraken gemaakt tussen overheden, agrarische en natuursector over de vermindering van uitstoot van broeikasgassen. Met de inzet op onder meer verduurzaming van de landbouw, een klimaat inclusief natuurbeleid, vermindering van uitstoot van broeikasgassen in het veenweidegebied en een energietransitie in de glastuinbouw zullen provincies met maatschappelijke actoren en mede-overheden ook in het landelijk gebied bijdragen aan het Klimaatakkoord.

In het IBP hebben rijk en provincies afgesproken gezamenlijk te werken aan verdere verduurzaming van de landbouw, in samenhang met de opgaven voor klimaat, natuur en een goede omgevingskwaliteit.

De verduurzaming van de landbouw is een forse opgave, die vraagt om een intensievere samenwerking tussen het ministerie van LNV en de provincies. Extra aandacht zal hierbij nodig zijn voor het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) dat op 1 januari 2021 in werking treedt, waarvoor opgaven, doelstellingen en aansturing nader uitgewerkt moeten worden. Het IPO zal een coördinerende rol op zich nemen bij deze processen.

Het natuurbeleid is een provinciale kerntaak. In de driejaarlijkse evaluatie van het Natuurpact heeft het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) begin 2017 aanbevelingen gedaan gericht op versterking van het doelbereik. In 2018 en 2019 werken provincies samen met het rijk en maatschappelijke partijen aan de ontwikkeling van handelingsperspectieven. Hierbij wordt ook aangehaakt bij initiatieven die maatschappelijke partijen hebben genomen gericht op een biodiversiteitsstrategie. Het PBL bereidt in opdracht van het IPO en het ministerie van LNV de tweede evaluatie voor, die eind 2019 gereed zal zijn.

Bestaande instrumenten als het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer, in samenhang met het GLB, krijgen in 2019 een verdere uitwerking. Effectieve en doelgerichte monitoring van natuurontwikkeling krijgt meer aandacht in 2019, zodat de gegevens voor de natuurrapportages, waarover afspraken zijn gemaakt in het Natuurpact, kunnen worden aangeleverd. Gezamenlijk bezien de provincies, op basis van de adviezen van de Maatschappelijke Raad Faunabeheer, op welke wijze het faunabeleid verbeterd kan worden, waarbij ook meer inzet wordt geleverd op het thema preventie.

Ten slotte zal in 2019 de derde provinciale Natuurtop, in samenwerking met de maatschappelijke partners,

worden georganiseerd; ditmaal in de provincie Groningen.

Wat willen we bereiken?.....

IBP

Het programma 'IBP Vitaal Platteland' wordt samen met de VNG, Unie van Waterschappen en het ministerie LNV ontwikkeld en de uitvoering ervan wordt gestart. We werken in dit programma interbestuurlijk samen en zorgen ervoor dat de gemeenschappelijke agenda van de grond komt. Basis voor dit programma is een gebiedsgerichte aanpak, gericht op vijftien gebieden. Daarmee brengen we de ambitie een economisch vitaal, leefbaar en ecologisch duurzaam platteland te behouden en te versterken een stap dichterbij.

Verduurzaming Landbouw

Provincies werken aan een duurzamere landbouw door invulling en uitvoering te geven aan diverse maatschappelijke opgaven, zoals vastgelegd in de Sustainable Development Goals. Dat betreft een landbouw met aandacht voor onder andere voedselzekerheid, gezondheid, klimaat, circulaire productie- en consumptieketens, duurzame innovaties, natuurinclusief. Met het ministerie van LNV zullen we bezien op welke manier invulling kan worden gegeven aan beleidsvoornemens die zijn opgenomen in de rijksvisie, Bodemstrategie en Klimaatakkoord. Dat zal ook betekenen dat de verduurzamingsambities ook worden meegenomen in andere trajecten als NOVI, Omgevingswet, GLB en PAS.

Klimaatakkoord landbouw-landgebruik

Eind 2018/begin 2019 wordt naar verwachting het Klimaatakkoord ondertekend, inclusief een hoofdstuk over landbouw en landgebruik. Het is van belang dat provincies de afspraken, die voor hen van belang zijn, met

partners invulling geven. De gemaakte afspraken moeten leiden tot uitvoeringsarrangementen en monitoring van de gemaakte afspraken, waarbij provincies een belangrijke regierol hebben bij de regionale uitvoering van gemaakte afspraken. De opgaven zijn nieuw of vragen om een intensivering van bestaande inzet. Hiervoor is het ook nodig dat gezamenlijk wordt gewerkt aan kennis- en beleidsontwikkeling.

PAS

Minder stikstof, sterkere natuur en economische ontwikkeling zijn de doelen van het PAS. Al jaren is in veel Natura 2000-gebieden een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstofoxide). Dit is schadelijk voor de natuur. Het belemmert ook vergunningverlening voor economische activiteiten. In het PAS werken rijk, provincies, natuurorganisaties en ondernemers samen om een goede balans tussen economie en ecologie te realiseren. De doelen van het PAS kunnen niet los gezien worden van de opgaven binnen het IBP, het Klimaatakkoord, het natuurbeleid en de verduurzaming van de landbouw. Effectieve en doelgerichte monitoring van de natuur- en herstelmaatregelen krijgen in 2019 meer aandacht, zodat noodzakelijk geachte maatregelen doelgerichter aangepakt kunnen worden.

In de uitvoering streven we naar een minder complex programma, een stabiel proces van de jaarlijkse partiële herziening, het tijdig realiseren van de herstelmaatregelen door de provincies, en een PAS-bureau dat zich verder ontwikkeld naar een taakvolwassen programmamanagementorganisatie. Daarnaast willen we in IPO-verband in 2019 een standpunt hebben op welke wijze initiatiefnemers aan de voorkant geprikkeld kunnen worden hun stikstofuitstoot te verminderen.

Daarmee moet worden voorkomen dat meer ontwikkelruimte wordt aangevraagd dan strikt noodzakelijk is. Een dergelijke aanpak zal samen met de provincies worden uitgewerkt om zo de houdbaarheid van het PAS te kunnen blijven garanderen.

GLB

Provincies willen dat het toekomstig GLB bijdraagt aan de verduurzaming van het landelijk gebied en de (maatschappelijke) opgaven waar (mede)overheden, sector en maatschappelijke partijen voor staan en onder andere zijn/worden vastgelegd in het Klimaatakkoord, de uitwerking van het IBP Vitaal Platteland en de NOVI. Meer in het bijzonder moet het GLB bijdragen aan een duurzame, toekomstbestendige en concurrentiekrachtige landbouw én aan behoud en verbetering van natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit en leefbaarheid van het platteland.

Als regioregisseur en cofinancierder van het plattelandontwikkelingsprogramma, willen provincies nauw betrokken zijn bij de opstelling van het door de Europese Commissie gevraagde nationaal strategisch programma én de regierol bij het opstellen van regionale visies, uiteindelijk uitmondend in een vereenvoudigd en meer rendement opleverend GLB, onder andere ook door een betere samenhang tussen de verschillende Europese Structuur- en Investeringsfondsen.

Natuurbeleid

Het natuurbeleid is een provinciale kerntaak. In de driejaarlijkse evaluatie van het Natuurpact heeft het PBL begin 2017 aanbevelingen gedaan gericht op versterking van het doelbereik. In navolging van 2018 werken provincies ook in 2019 samen met het rijk en maatschappelijke partijen aan de ontwikkeling van handelingsperspectieven. Deze handelingsperspectieven zijn gericht op het realiseren van meekoppelkansen en met name gericht op vermaatschappelijking en verbinden van natuur en economie. We signaleren gezamenlijk nieuwe ontwikkelingen (zoals de versterkte aandacht voor biodiversiteit in het agrarisch gebied en voor de relatie met recreatie en de ontwikkelingen op het EU-biodiversiteitsdossier) die van belang zijn voor de ontwikkeling van het provinciale natuurbeleid.

Natuurwetgeving

Bij de decentralisatie van het natuurbeleid, en de verankering hiervan in de Wet Natuurbescherming, is afgesproken dat deze Wet beleidsneutraal wordt omgezet naar de Omgevingswet. We leveren inbreng in het proces van de Aanvullingswet Natuur om deze omzetting op en goede wijze te laten gebeuren.

We werken gezamenlijk aan voorstellen om het faunabeleid, met name ten aanzien van preventie van schade, te versterken.

Wat gaan we ervoor doen?.....

IBP

De 15 kansrijke gebieden interbestuurlijk faciliteren om tot gebiedsafspraken te komen. Dit leidt tot een dynamische meerjarige gebiedsagenda. Overkoepelende thema's interbestuurlijk uitwerken, te weten:

- Inzet van middelen (geld, capaciteit, procesvaardigheden) en instrumenten;
- Onderzoek, uitwisseling kennis en innovatie;
- Beleid, verbeteren regelgeving en experimenteerruimte;
- Faciliteren van gezamenlijk leren;
- Communicatie;

- Crossovers, zoals Klimaatakkoord, NOVI, GLB en verduurzaming landbouw actief volgen en kansen oppakken.

Verduurzaming Landbouw

Over de uitwerking van het doel zullen de gezamenlijke provincies zich uitspreken en is gerelateerd aan en vooral volgend op de ontwikkelingen die plaatsvinden in het kader van het Klimaatakkoord en de uitwerking IBP Vitaal Platteland. Het IPO zal hiervoor een voorstel opstellen.

We leveren vanuit deze uitwerking input in lopende processen als NOVI, Klimaatakkoord, de te ontwikkelen landbouwwetgeving en de doorontwikkeling van het rijksbeleid, dat in landbouwvisie en bodemstrategie wordt uitgewerkt. Waar nodig zetten we hierbij onze communicatie- en lobby-instrumenten in.

Er wordt een verkenning opgesteld samen met het rijk en de sector naar de door het ministerie van LNV voorgenomen gezamenlijke bodemstrategie.

Klimaatakkoord landbouw-landgebruik

Afronden bestuurlijke afspraken ministeries (voor zover nog niet vervat in het Klimaatakkoord). Verwachting is dat het Klimaatakkoord voor thema's als landbouw, veenweide en natuur nog sterk op hoofdlijnen zal zijn en dat in 2019 aanvullende afspraken moeten worden voorbereid over regelgeving, instrumenten, middelen

Opzetten gezamenlijk programma 'klimaatinclusief natuurbeleid'. Inzet is dat dit regionaal wordt vormgegeven, en dat gezamenlijk gezien wordt welke afspraken met partners op landelijk niveau noodzakelijk zijn en welke gezamenlijke instrumenten/regelingen/e.a. ontwikkeld moeten worden
Opzetten gezamenlijke governance (met DROW) aanpak veenweide.

PAS

De resultaten vanuit de tussenevaluatie 2018 zullen worden getoetst aan het bestaande beleid en daar waar nodig brengt het IPO bestuurlijke keuzes in beeld en legt deze ter besluitvorming voor. Ook de verwachte uitspraak van het Europees Hof naar aanleiding van de prejudiciële vragen van de Raad van State leidt naar alle waarschijnlijkheid tot een aantal juridische en beleidsmatige analyses. Het IPO werkt in gezamenlijkheid met de provincies aan de uitwerking van een nog te formuleren opdracht om initiatiefnemers aan de voorkant te prikkelen om stikstofuitstoot te verminderen. Ook de VTH-lijn zal hierbij goed betrokken worden. In samenwerking met de transitie-manager zal het PAS-bureau 2.0 verder worden vormgegeven en bewaakt het IPO samen met de andere PAS-partners de te realiseren doelen van het programma. Het IPO vertaalt dit naar een handelingsperspectief voor provincies.

In 2019 zal mede door inzet van de provinciale inhoudelijke expertise een bijdrage geleverd worden aan het programmeren en uitvoeren van de natuurdoelen van het PAS door provincies. Dit gebeurt in de vorm van concrete projectopdrachten. Daarnaast wordt expertise ingehuurd voor maatregelen reservepakket en landbouw PAS.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten (€ 112.000) vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

GLB

Voor het onderwerp GLB is vanuit het IPO een medewerker gestationeerd bij het ministerie van LNV. Daarnaast vindt regulier ambtelijk overleg plaats tussen het ministerie en het IPO en wordt onder andere ingestoken op het mede-invullen door provincies van het nationale programma. Er zijn bestuurlijke overleggen GLB voorzien, zowel met de minister van LNV als met de sector.

Op basis van positionpaper GLB 2.0 en nader inzicht in de effectiviteit van het huidige systeem bepalen de gezamenlijke provincies de provinciale inzet en positie ten aanzien van het nationale en regionale programma, de financiële structuur en verdeelsleutels (cofinanciering), te stellen randvoorwaarden en uitvoeringsstructuur. Het IPO maakt een voorstel voor het benodigde lobby-traject voor 2019 zowel op kaderstellend niveau via Brussel, als beleids- en uitvoerend niveau via Nederland.

Natuurbeleid

Tweede evaluatie PBL

In het Natuurpact is afgesproken dat het gedecentraliseerde natuurbeleid om de drie jaar wordt geëvalueerd middels een zogenoemde lerende evaluatie. Eind 2019 wordt het resultaat van de tweede lerende evaluatie opgeleverd. De veranderde bestuurlijke context, de grote opgave voor de Vogel- en Habitat Richtlijn en de Kader Richtlijn Water (KRW) én de verbrede ambitie – niet alleen biodiversiteit, maar het vergroten van maatschappelijke betrokkenheid en het versterken van de verbinding tussen natuur en economie zijn doelen waarnaar natuurbeleid streeft - zijn grote veranderingen waarbij nog veel te leren valt op welke manier hier goed invulling aan te geven. Vanwege deze transitie hebben de provincies samen met de rijksoverheid besloten geen reguliere impactevaluatie uit te voeren, maar een lerende evaluatie. In de tweede lerende evaluatie ligt de focus op de bijdrage van de beleidsstrategieën van de provincies en het rijk aan de hoofdambitie uit het natuurbeleid, in welke mate leren de betrokken partijen van ervaringen in het natuurbeleid en welke handelingsperspectieven zijn er waarmee het natuurbeleid van het rijk en de provincies versterkt kan worden.

Voortgangsrapportage Natuur

Eind 2019 wordt de vijfde voortgangsrapportage Natuur opgeleverd. Dit betreft een jaarlijkse rapportage voor de Provinciale Staten over de voortgang van de afspraken die in het Natuurpact zijn gemaakt.

Het IPO stuurt deze rapportage namens de provincies aan het ministerie van LNV. Zij informeren met deze rapportage de Tweede Kamer.

Natuurtop 2019

In de nazomer van 2019 wordt voor de derde keer een Natuurtop door de provincies georganiseerd. Ditmaal is Groningen gastprovincie. Met ondersteuning van het IPO-bureau wordt een bestuurlijk interessante top voorbereid waarbij tevens externe organisaties worden betrokken. Doel van de Natuurtop is een interactieve bijeenkomst waar op bestuurlijk niveau mijlpalen worden gemarkeerd danwel nieuwe ambities worden omarmd, waar spannende vraagstukken aan de kaak worden gesteld, verbindingen worden gelegd tussen bestuurders en beleidsmedewerkers van maatschappelijke (natuur)organisaties, bedrijfsleven, provincies en andere overheden en waar kennis wordt gedeeld.

EU-biodiversiteit

Bestuurlijk is afgesproken dat de provincies invulling geven aan hun rol als gelijkwaardig partner van het rijk in de Europese besluitvorming op het dossier EU-biodiversiteitsstrategie 2020. Concreet wordt ingezet op de streefdoelen (targets) die van provinciaal belang zijn:

- invulling geven aan het actieplan Vogel- en Habitatrichtlijn;
- ecosystemen en ecosysteemdiensten handhaven en herstellen;
- bijdrage van de landbouw verhogen aan de biodiversiteit via agrarisch natuurbeheer en het GLB,
- inzet op het bestrijden van invasieve exoten; en
- komen tot een biodiversiteitsstrategie na 2020.

Bij het IPO is het aanspreekpunt voor provincies georganiseerd voor provincies HNP en LNV.

Natuurwetgeving

Vanuit Vitaal Platteland wordt inbreng geleverd voor de NOVI en de Aanvullingswet Natuur en bijbehorende AMvB's van de omgevingswet (zie

kerntaak 1), waarvan parlementaire behandeling voorzien is in 2019.

Faunabeheer

In het najaar van 2018 zijn beleidskeuzes voorzien ten aanzien van het faunabeheer teneinde de stijgende lijn van (het uitkeren van) faunaschade

te keren. De te maken keuzes zullen in 2019 geïmplementeerd worden. Bijzondere aandacht zal naar verwachting blijven uitgaan naar het toenemend aantal meldingen van wolven, mogelijk leidend tot permanente vestiging van de wolf in Nederland.

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 3. Vitaal platteland, natuurbeheer & ontwikkeling natuurgebieden						
	Vitaal Platteland	160.000				
	PAS	76.000	112.000			
KT3.0	Vitaal Platteland, PAS	236.000	112.000	1.812.198	319.578	2.479.776

De structurele verhoging van het PAS-budget van 2,1 miljoen euro is bij de BIJ12-begroting opgevoerd en betreft de meerkosten voor Aeries en het programmamanagement PAS en is vooral gericht op de uitvoering van het PAS-programma met de andere PAS-partners.

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak bij het onderdeel PAS een claim bij de Kadernota opgevoerd van € 112.000 (continuering bestaand beleid).

Voorgesteld wordt om het voorziene maar niet eerder verplichte budget voor Vitaal Platteland PAS te continueren, gelet op de activiteiten die van het IPO verlangd worden met betrekking tot het PAS. Omdat hier in de Meerjarenraming 2019 nog geen rekening mee is gehouden, betekent dit een extra € 112.000. De verwachting is, dat dit bedrag zowel voor 2019 als voor 2020 benodigd is. Het betreft hier activiteiten van het IPO-bureau in Den Haag en niet van het PAS-bureau, zoals dat is ondergebracht bij BIJ12.

7. Kerntaak 4. Mobiliteit

Ambities 2019.....

Een goede bereikbaarheid is basisvoorwaarde voor vitale regio's. Goede bereikbaarheid is niet alleen essentieel voor een bloeiende economie en verdere economische ontwikkeling, maar brengt mensen ook letterlijk in beweging en in verbinding met elkaar. Provincies zetten zich in om Nederland bereikbaar te houden en de kwaliteit van de leefomgeving en het klimaat te verbeteren. Dat geldt zowel voor stedelijke regio's als het landelijk gebied. Ontwikkelingen als de Energietransitie, Smart Mobility, maar ook toenemende filedruk en verkeerstoename en doorgaande verstedelijking zullen de mobiliteit de komende jaren sterk beïnvloeden. Op het platteland staan we voor de uitdaging de mobiliteit überhaupt te waarborgen, zonder de kosten verder te laten oplopen. Dit doen provincies als opdrachtgever voor duurzaam regionaal openbaar vervoer, als regisseur voor het inzetten op duurzame, planologische mobiliteitsoplossingen en als wegbeheerder voor het inzetten op het verduurzamen en duurzaam beheren van onze infrastructuur.

In de Meerjarenagenda Mobiliteit 2016-2019 zijn vijf beleidsopgaves benoemd en ook in 2019 staat de realisatie van de bijbehorende doelen en ambities centraal.

De noodzaak om het mobiliteitsbeleid ingrijpend te wijzigen en het belang van slim investeren groeit. Deze noodzaak creëert gelijktijdig een ontwikkeling met grote impact en kansen. Zo kunnen zelfrijdende auto's en andere vormen van Smart Mobility het verkeer efficiënter en veiliger maken. Wij werken aan verduurzaming van mobiliteit waarbij hoogwaardig en schoon openbaar vervoer als backbone dient en de fiets op korte afstanden als belangrijke en efficiënte schakel in de keten fungeert. De verkeersveilige

afwikkeling van het verkeer is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Vanuit de kerntaak Regionale Bereikbaarheid en Regionaal Openbaar Vervoer zal in 2019 in belangrijke mate bijgedragen worden aan de opgaven die zijn benoemd in het IBP en het KEA. Daarnaast wordt inbreng geleverd voor de NOVI en de aanvullingswetten van de Omgevingswet (zie kerntaak 1). Ook tijdens de inloopsessies wordt veelvuldig gewezen op de inhoudelijke samenhang tussen de NOVI en deze kerntaak. Daarnaast zien provincies een zeer duidelijke relatie met de beleidsopgaves uit de kerntaak Regionale Economie, waar goede bereikbaarheid een randvoorwaarde is.

In het KEA worden voor het transitiepad Mobiliteit afspraken gemaakt tussen overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties over de vermindering van uitstoot van broeikasgassen. Provincies zorgen ervoor dat de CO₂ die zij veroorzaken (bijvoorbeeld met aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur, eigen gebouwen, verkeersregelinstallaties en OV-concessies) zoveel mogelijk gereduceerd wordt. Provincies streven er bovendien naar de benodigde energie voor deze activiteiten duurzaam op te wekken. De benodigde CO₂-reductie van verkeer en vervoer in Nederland behoeft grootschalige gedragsverandering. Provincies kunnen die grootschalige gedragsverandering niet eenzijdig bewerkstelligen, daarvoor is nodig dat het rijk zorgt voor een level playing field tussen modaliteiten, herprioritering van investeringen, en een duidelijke regierol op zich neemt. Dat stelt provincies in staat om alternatieve vervoerskeuzes van mensen op te vangen met een goed functionerend regionaal mobiliteitssysteem met goede fietsvoorzieningen en makkelijk te gebruiken, betaalbaar collectief vervoer

en ketenvoorzieningen. Provincies hebben een belangrijke regierol bij de regionale uitvoering van gemaakte afspraken.

De samenwerkende provincies coördineren in IPO-verband de realisatie van de doelen en ambities van de Meerjarenagenda. Dat gebeurt deels door belangenbehartiging in het "Haagse", bijvoorbeeld door de nodige aanpassing van wetgeving en fiscale kaders om nieuwe vormen van mobiliteit en een duurzame ketenreis mogelijk te maken en te faciliteren. En voor een

groot deel door interprovinciale samenwerking in programma's en projecten per beleidsopgave en in samenwerking met bijbehorende partners tussen de provincies en partners.

Op basis van opdrachtgeverschap zal voor kennis- en innovatie de aansturing van het Kennisplatform Verkeer en Vervoer (KpVV) in 2019 worden verbeterd in die zin dat het Kennisprogramma 2019 en 2020 beter aansluiting zal krijgen bij de kennisvragen die in IPO-verband zijn geformuleerd.

Wat willen we bereiken?.....

Toekomst van het Openbaar Vervoer (OV)

Reizigers kiezen hun eigen weg van deur-tot-deur. Door drukke, groeiende stedelijke gebieden, in prachtige landelijke buitengebieden en langs levendige, eeuwenoude dorpen. Steeds meer reizigers maken als onderdeel van hun reis van deur-tot-deur gebruik van het regionaal OV.

Het regionaal OV is onmisbaar voor 2,4 miljoen reizigers per dag. Interprovinciaal is bestuurlijk afgesproken om op het gebied van regionaal OV meer proactief te handelen en het eigenaarschap sterker te beleggen.

Er is een agenda met de titel 'De Sprong' met het toekomstbeeld voor krachtig, duurzaam en toekomstbestendig regionaal OV.

Deze agenda kent een uitwerking van de acht vertrekpunten uit het Toekomstbeeld OV en geeft invulling aan de zes handelingsperspectieven uit een onderzoek naar de betaalbaarheid en financierbaarheid van het regionaal OV. De veertien decentrale opdrachtgevers van het regionaal vervoer zien vanuit hun eigen rol volop kansen om de agenda te verzilveren en die alle de ketenreiziger ten goede komen. Op basis van nadere besluitvorming zal in 2019 invulling worden gegeven aan deze agenda.

Fiets

De fiets verdient een volwaardige plaats op de agenda's van overheden, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Dit vanwege de positieve invloed op maatschappelijke vraagstukken als Energietransitie, gezondheid en vitale regio's. Samen met 22 organisaties heeft het IPO, namens de gezamenlijke provincies, zich ten doel gesteld tussen 2017 en 2027 het aantal fietskilometers te verhogen met 20%. Dit is uitgewerkt in de Agenda Fiets 2017-2020 van de Tour de Force. Vanuit deze Agenda hebben de provincies hun bijdrage aan de realisatie van dit doel gegarandeerd en via het IPO worden de bijbehorende provinciale activiteiten geregistreerd en coördineert het IPO de provinciale bijdragen binnen de samenwerkingsorganisatie Agenda Fiets.

Verkeersveiligheid

Provincies willen dat iedere verkeersdeelnemer veilig thuis komt. Daartoe is de morele doelstelling van nul slachtoffers geformuleerd. Afgeleid van deze doelstelling wordt op een negental relevante subdoelen onderliggende ambities geformuleerd. Zoals 'wegen zijn veilig ingericht', 'veilige snelheden zijn de norm', 'het aantal verkeersovertreders is verminderd' en Smart Mobility wordt 'veilig benut'. Invalshoek is een risicogerichte aanpak. Doelrealisatie is alleen mogelijk door een

samenwerkingsagenda met gedeeld eigenaarschap van rijk, provincies, gemeenten en vervoerregio's. Tegelijkertijd vraagt deze agenda de absolute support van een breed palet aan maatschappelijke organisaties. Dit alles heeft een plek gekregen in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV 2030). Los van de rol als verantwoordelijke voor de eigen infrastructuur zullen provincies de regio's mobiliseren om de doelen op regionale schaal waar te maken. De Governance van het SPV 2030 is op een mix van landelijke resultaten/maatregelen en regionale resultaten/maatregelen geënt.

Verkeersmanagement en Intelligente Transportsystemen (ITS)

Smart Mobility, zoals ITS en verkeersmanagement, biedt enorme kansen het verkeer efficiënter en effectiever te organiseren en daarmee te zorgen voor betere bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid. Smart Mobility biedt ook enorme (impuls)kansen voor de economie. Door een actieve samenwerking tussen marktpartijen/wetenschap en andere overheden kan aan innovatieve oplossingen worden gewerkt. De samenwerkende provincies hebben in 2018 het initiatief genomen met het aanbod van een Coalition Paper Smart Mobility (Coalition of the willing). Afhankelijk van de mate waarin dit aanbod wordt omarmd zal in 2019 in

IPO-verband de Coalition Paper worden omgezet in een Coalitie Agenda met onderliggende doelen, resultaten en maatregelen en een bijbehorende vorm van een samenwerkingsorganisatie.

Energie en Verduurzaming

Mobiliteit in de brede betekenis is een kernthema binnen opgaves in de fysieke leefomgeving, dus ook in beleidsdoelen gerelateerd aan de duurzame samenleving. Vanuit die invalshoek zorgen provincies ervoor dat zij primair binnen hun eigen invloedssfeer (onder andere wegbeheerder, OV-concessieverlener, ondersteunen van laadinfrastructuur elektrisch rijden) bijdragen via de inzet van duurzame mobiliteit. Door in al deze rollen in te zetten op zero-emissie, dragen provincies bij aan het behalen van klimaatdoelen voor 2030.

Om het volledige mobiliteitssysteem richting 2050 zero-emissie te maken, zetten we in op een grootschalige mobiliteitstransitie, waar mensen meer gebruik kunnen én willen maken van ruimte-efficiënte vervoersmiddelen als deelauto's, fiets en OV. In het bouwen van de benodigde systemen en infrastructuur hebben provincies een cruciale rol. De doorlooptijd van het bewerkstelligen van systemen en infrastructuur creëert een noodzaak de grootschalige mobiliteitstransitie op korte termijn in te zetten. Het rijk stelt hiervoor de kaders.

Wat gaan we ervoor doen?.....

Toekomst van het OV

Afhankelijk van de besluitvorming in 2018 op de agenda 'De Sprong' met het toekomstbeeld voor krachtig, duurzaam en toekomstbestendig regionaal OV zal door de betrokken OV-partners invulling worden gegeven aan deze actieagenda.

Voor de provincies gaat het, afhankelijk van het genomen besluit, primair om de invulling en realisatie van vier speerpunten, te weten:

1. doorontwikkelen van herkenbare knooppunten voor reizigers;
2. snellere verbindingen door differentiatie in bereikbaarheidskwaliteit;
3. gedurfde keuzes maken voor bereikbare stedelijke regio's;
4. zorgeloos reizen mogelijk maken.

Vervolgens zal in relatie tot deze agenda:

- ten dienste van de tussentijdse evaluatie van de Hoofdrailconcessie door het rijk een standpuntbepaling door de provincies worden voorbereid; daartoe zal een verkenning provinciale aandachtspunten/standpunten voor bestuurlijke besluitvorming worden gerealiseerd;
- de regie op en coördinatie van pilots voor alternatieve vormen van financiering en bekostiging toekomst OV worden gerealiseerd.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Fiets

Met de Agenda Fiets 2017-2020 van de Tour de Force hebben de provincies hun bijdrage aan de realisatie van het doel van deze Agenda gegarandeerd. De provincies zijn verantwoordelijk voor het trekkerschap doel 3 'Regionale Routes'. Dit wordt ingevuld door in IPO-verband te zorgen voor proces/projectbegeleiding van de uitvoeringsagenda 'regionale routes' door provincies en monitoring/voortgangsbewaking en tussentijdse bestuursrapportages.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Verkeersveiligheid

Afhankelijk van de inhoudelijke vorm (Bestuursakkoord) van besluitvorming tussen rijk en decentrale overheden, dient in 2019 het SPV 2030 tot uitvoering te worden gebracht.

1. Begeleiden van de implementatie van het SPV in de regio's en waar nodig signaleren en agenderen van probleempunten richting rijk c.q. gemeenten.

2. Op basis van de pilots 2018 verder doorontwikkelen van de risicogestuurde aanpak binnen de negen thema's en dertig resultaatafspraken op inhoud en uitvoering zowel landelijk als binnen de regio's.
3. Realisatie van de monitoring en rapportage over voortgang en advisering door sturingsteam aan het bestuurlijk overleg (BO-)SPV 2030.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Verkeersmanagement en ITS

Afhankelijk van de mate (smal of breed) waarin het aanbod 'coalition of the willing' in 2018 is omarmd zal in IPO-verband de Coalition Paper worden omgezet in een Coalitie Agenda met onderliggende doelen, resultaten en maatregelen. De 'uitrol' en vorming van deze Agenda geschiedt per – nog nader te omlijnen – regio.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Energie en Verduurzaming

Het Klimaatakkoord is hét focuspunt waar de provinciale inspanningen voor duurzame mobiliteit samenkomen. Daartoe continueren we de Taskforce Mobiliteitstafel samen met de VNG, met daarbij een Klankbordgroep waar onze gezamenlijke achterban in samenwerkt. Vanuit deze Taskforce:

- bereiden we de inbreng en onderhandeling voor het Klimaatakkoord voor op het domein Mobiliteit;
- voeren we een zoveel mogelijk gezamenlijke lobby richting rijk en maatschappelijke partners;
- dragen we bij aan de voorbereiding van de benodigde regionale structuren voor uitvoering van maatregelen voor (RES/REKS)

Daarnaast voeren we een programmatische aanpak uit die zich richt op:

- kennisontwikkeling (effectiviteit van maatregelen om CO₂ te reduceren);
- uitvoering van het Bestuursakkoord zero-emissie bus;
- de praktijk van aanleg, beheer en onderhoud van mobiliteitsinfrastructuur zero-emissie maken en onze infrastructurele assets benutten voor energieopwekking;
- het ondersteunen van de bouw van laadinfrastructuur voor elektrisch rijden;
- de mogelijkheden die onze rol als handhaver van de Wet milieubeheer biedt om CO₂ te reduceren in het domein Mobiliteit;
- afstemming met de beleidsopgaves OV, fiets en ITS/verkeersmanagement

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Opdrachtgeverschap KpVV

Via goed opdrachtgeverschap realiseren van het Kennisprogramma 2019 en voorbereiden van het Programma 2019, waarbij in de programmering wordt aangesloten bij de door de provincies ingebrachte behoefte aan kennisondersteuning in zijn algemeenheid en de in IPO-verband benoemde beleidsopgaves in het bijzonder.

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 4: Mobiliteit						
	Mobiliteit algemeen	470.000	520.000			
	Kennisprogramma KpVV	1.800.000				
	Aansturen kennisprogramma KpVV					
KT4.0	Regionale Bereikbaarheid	2.270.000	520.000	617.795	108.947	3.516.742

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak bij het onderdeel Mobiliteit algemeen een claim bij de Kadernota opgevoerd van € 520.000 (continuering bestaand beleid). Het betreft het continueren uitvoering Meerjarenagenda Mobiliteit 2016-2019.

Voorgesteld wordt om het reeds in 2017 voorziene maar niet eerder (juridisch) verplichte budget voor Mobiliteit te continueren. Alleen dan kunnen de ambities als benoemd worden

gerealiseerd. Het gaat dan om de financiering van de programma's en projecten gekoppeld aan de beleidsopgaves. Voor een deel gaat het om programma's en projecten waarbij in partnerschap wordt opgetrokken. Omdat hier in de Meerjarenraming in formele zin nog geen rekening mee is gehouden, betekent dit een uitzetting van € 520.000. Als benoemd: dit betreft geen nieuw beleid maar de continuering van eerder ingezet beleid.

8. Kerntaak 5. Regionale Economie

Ambities 2019.....

Een aantal ontwikkelingen op het gebied van de digitalisering van de economie en de arbeidsmarkt zal ook in 2019 doorlopen. Te denken is dan aan een verdergaande robotisering, blockchain en kunstmatige intelligentie welke een grote impact zullen hebben op de regionale economie en de arbeidsmarkt. Gelet op het toenemende belang van deze ontwikkelingen zal het IPO in 2019 deze met meer aandacht dan voorheen gaan volgen.

Veel initiatieven worden op dit moment ondernomen met het oog op een krachtige economie en een leefbare groei. Veel deelonderwerpen raken daarbij alle provincies. Gedacht moet worden aan het verankeren van innovatie in ons bedrijfsleven, inspelen op veranderende behoeften van bedrijven en inwoners en het zorgen voor leefbare woonwijken. We zien dat we hierbij het accent moeten leggen op het uitwisselen van kennis en ervaringen en op de vraag op welke wijze we deze stappen kunnen zetten. Bij toekomstgericht wonen moeten we samen inspelen op de agenda van het rijk en Europa. Vanuit het IPO zal ook een accent gelegd moeten worden op bijvoorbeeld de kracht van de stedelijke netwerken, de manier waarop wij samen met ondernemers en onderwijsinstellingen en op het werken op regionale schaal. Dit raakt alle provincies en hangt sterk samen met de economische kracht van provincies.

Het IPO zal ook in 2019 inzetten op het verbeteren van de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt als een belangrijke randvoorwaarde voor duurzame economische groei in de regio. Daarnaast zal het IPO doorgaan met het stimuleren van innovatie als instrument voor een versnelde energietransitie en verbeteringen op het gebied van klimaat en circulaire economie. Tevens zal een nieuwe periode van Europese structuurfondsen voorbereid moeten worden en zal de aansluiting van de regionale en landelijke agenda's op het terrein van economie verbeterd moeten worden.

Uit de inloopsessies kwam veelvuldig naar voren, dat regionale economie de komende jaren van groot belang is en blijft voor de provincies. Daarbij werd gewezen op de ontwikkeling richting circulaire economie, maar ook op grensoverschrijdende samenwerking (met Duitsland en België). Ook de relatie met bereikbaarheid werd tijdens de inloopsessies gelegd. Het IPO zal dan ook een navenant accent op deze kerntaak moeten leggen, waar het de coördinatie, informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling betreft. Men wees tijdens de inloopsessies op de inhoudelijke relatie tussen deze kerntaak en het IBP en zou graag zien dat het IPO het voortouw neemt in het bundelen van de diverse provinciale standpunten en visies tot één geheel en dit gezamenlijke standpunt communiceert richting het rijk. Een en ander laat onverlet dat men in dit verband tevens een zeer actieve rol voor de provincies zelf ziet weggelegd.

Wat willen we bereiken?.....

Stimuleren en verankeren innovatie in het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) in de regio

Innovatieve ondernemers versterken de economische kracht van de regio. Zij zorgen voor snelle en betaalbare oplossingen van maatschappelijke opgaven en dragen bij aan duurzame groei en werkgelegenheid in de regio.

Verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt in de regio

Voor economische groei is genoeg en goed geschoold personeel nodig, waarbij naast techniek ook meer ingezet wordt op digitalisering. De inzet is gericht op een betere aansluiting van het onderwijs op de regionale arbeidsmarkt en op het scheppen van meer mogelijkheden voor een leven lang leren en mobiliteit van mensen die al werken.

Programmatische uitwerking bijdragen provincies aan transitieagenda's en thema's in het kader van het Grondstoffenakkoord (Nederland circulair in 2050)

In vervolg op het kabinetsaanbod "Naar een Duurzaam Nederland" werken provincies met andere regionale stakeholders aan regionale strategieën en uitvoeringsprogramma's voor de realisatie van circulaire economie.

Versterken van de positie van Nederland als netto EU-betaler met een eigen investeringsagenda door

het aantrekken van Europese cofinanciering voor de periode na 2020 (cohesiebeleid)

Het regionaal economisch beleid van provincies wordt deels door Europa bepaald en ondersteund. Met Europese middelen uit structuurfondsen worden innovatieve projecten in de regio gefinancierd. Deze bevorderen niet alleen de economische, sociale en territoriale samenhang. Ze dragen ook bij aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke opgaven (zie "Stimuleren en verankeren innovatie in het MKB in de regio").

Leefbare dorpskernen, binnensteden en buitengebied

Provincies zetten in op regionale afstemming en sturing gericht op het revitaliseren van leegstaand vastgoed (winkels, boerderijen etc.) en dragen zo bij aan leefbare dorpskernen c.q. binnensteden en een aantrekkelijk buitengebied waar voldoende werkgelegenheid is.

Afstemmen regionale en landelijke agenda ("regionale economie als versneller", IBP)

In het kader van het IBP hebben de overheden afgesproken programma's te ontwikkelen voor een brede regionaal economische aanpak, waarbij een beperkt aantal regio's gaat oefenen in het verbinden van de regionale en de nationale agenda.

Wat gaan we ervoor doen?.....

Stimuleren en verankeren innovatie in het MKB in de regio

De gezamenlijke provincies voeren de afspraken in de MKB Samenwerkingsagenda (rijk, regio's, MKB) 2018 – 2019 uit (MKB - innovatie stimulering Regio en Topsectoren: MIT).

Samen met het rijk een nieuwe aanpak opstellen voor het topsectorenbeleid, waarbij de focus meer gericht is op de economische kansen van een beperkt aantal maatschappelijke opgaven (onder andere Energietransitie).

Op basis hiervan spreken we met het rijk een samenhangende programmering van activiteiten af, op gezamenlijk afgesproken speerpunten, met een goede wisselwerking tussen (nationale) kennisontwikkeling en (regionale) valorisatie. En daarmee tussen ontwikkeling en implementatie.

De gezamenlijke provincies maken concrete afspraken over de samenwerking rijk-regio's in Invest-NL (onder andere Programmaraad), gericht op het ontwikkelen en financieren van projecten op het terrein van verduurzaming (energie, circulair), die bijdragen aan regionale economische ontwikkeling.

Verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt in de regio

Mede afhankelijk van uitkomst eerste tranche regiodeals (september 2018) en uitwerking ambities onder "regionale economie als versneller (IBP)" en de nog op te stellen inhoud akkoorden nieuwe colleges van Gedeputeerde Staten (2019) zijn de volgende acties voorzien in 2019:

- we lobbyen voor meer experimenteerruimte en ontkokerde inzet van middelen;
- we delen de leerervaringen die voortkomen uit (mogelijke) regiodeals, waarin het vraagstuk onderdeel is van meervoudige regionale opgave.

Programmatistische uitwerking bijdragen provincies aan transitieagenda's en thema's in het kader van het Grondstoffenakkoord (Nederland circulair in 2050)

Het IPO ondersteunt de provincies in de uitwerking van de samenwerkingsafspraken op transitieagenda's en thema's en borgen de opbrengsten.

Het IPO legt het accent op circulair inkopen en aanbesteden en op het landsdekkend ontwikkelen van regionale uitvoeringsstrategieën en grondstofstroomanalyses.

Twee keer per jaar heeft het IPO bestuurlijk overleg met de andere partijen (publiek en privaat) van het Grondstoffenakkoord, waarbij we aandacht vragen voor adequate wet- en regelgeving en procesgeld (vijf miljoen euro per jaar) om regionale uitvoeringsstrategieën op te stellen.

Het IPO presenteert goede voorbeelden uit de regio op het landelijk congres circulaire economie.

Het IPO rapporteert over de voortgang op regionale uitvoeringsstrategieën, grondstofstroomanalyses en circulair inkopen aan I&W met het oog op de jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer.

Versterken van de positie van Nederland als netto EU-betaler met een eigen investeringsagenda door het aantrekken van Europese cofinanciering voor de periode na 2020 (cohesiebeleid)

We brengen de standpunten uit het Position Paper onder de aandacht bij het parlement in Nederland en in Brussel.

We laten zien (brochure) welke goede voorbeelden er zijn van projecten die tot stand zijn gekomen dankzij deze middelen en welk multipliereffect de EFRO-middelen veroorzaken.

Leefbare dorpskernen, binnensteden en buitengebied

Het IPO levert inzet (1 fte) in landelijk Retailprogramma (regionale afstemming) en stelt procesgeld beschikbaar voor het retailteam:

1. we maken een voorstel voor de aanpak van landelijke data-koopstromen;
2. we maken een stappenplan om planvoorraad en capaciteit regionaal in kaart te brengen;
3. we organiseren bestuurlijke bijeenkomsten per provincie over vitale binnenstad;
4. we maken een meetlat regionale afstemming, waaruit blijkt waar provincies staan.

Kennisprogramma Leegstand is afhankelijk van besluitvorming naar aanleiding van IPO-congres Revitalisering Vastgoed september 2018 over het al dan niet gevolg geven aan het verder uitwerken van een kennisprogramma en de mogelijke rol van het IPO daarin. Daarnaast draagt het IPO in 2019 bij aan de bekostiging van de landelijke leegstandsmonitor. Er zal een besluit genomen worden of na 2019 deze bijdrage gecontinueerd wordt op basis van een kosten-/batenanalyse.

Afstemmen regionale en landelijke agenda ("regionale economie als versneller", Interbestuurlijk Programma)

In IPO-verband kiezen we een beperkt aantal thema's en deze werken we uit op basis van de spelregels in het IBP samen met het rijk, gemeenten en waterschappen nader uit. (zie ook onderwijs-arbeidsmarkt, circulaire economie).

We maken afspraken met de medeoverheden over de Governance.

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 5. Regionale economie						
	Economie	170.000	-			
KT5.0	Regionale Economie	170.000	-	556.015	98.052	824.068

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak bij geen claim bij de Kadernota opgevoerd. Het betreft in belangrijke

mate de continuering van bestaand beleid.

9. Kerntaak 6. Culturele Infrastructuur en Monumentenzorg

Ambities 2019.....

Op het gebied van Culturele Infrastructuur en Monumentenzorg zal vanaf 2019 en verder een aantal thema's van belang worden. Zo zal de transitie naar regionale cultuurprofielen verder moeten worden vormgegeven. Deze cultuurprofielen zullen als uitgangspunt dienen voor het landelijk cultuurbeleid en de subsidiëring daarvan vanaf 2021. Het IPO zal hierin de samenwerking ten aanzien van het transitieproces met medeoverheden aanjagen, een gezamenlijke adviesaanvraag en een uitgangspuntenbrief vormgeven en de diverse subsidieregelingen afstemmen.

Daarnaast zal het erfgoed gepositioneerd moeten worden in de omgevingsvisies. Daarbij is tevens de relatie met diverse maatschappelijke opgaven van belang en te denken valt dan aan Energietransitie, het verduurzamen van monumenten, de toenemende behoefte aan nadere duiding, het voorkomen van leegstand in relatie tot de krimpproblematiek en het behouden van beeldbepalende monumenten (kerken, kloosters, boerderijen) en cultuurlandschappen. Het IPO faciliteert en ondersteunt daarbij de kennisdeling.

Tevens jaagt het IPO de samenwerking met medeoverheden aan met betrekking tot de agendavorming voor religieus erfgoed en agrarisch erfgoed. Ook draagt het IPO zorg voor de noodzakelijke belangenbehartiging en profilering op deze thema's.

Verder zal voortgang moeten worden geboekt bij het aanpakken van grote restauratieprojecten met betrekking tot kanjermonumenten. In samenwerking met de provincies en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) zal het IPO een Meerjarenaanpak Kanjermonumenten ontwikkelen. Tevens zullen de technische aspecten van provinciale uitvoeringsregelingen voor de restauratie van rijksmonumenten geharmoniseerd dienen te worden. Het opdrachtgeverschap voor deze harmonisatie zal worden belegd bij het IPO.

Voor overige onderwerpen als bibliotheken, cultuureducatie en regionale omroepen worden relevante ontwikkelingen gevolgd en waar nodig in overleg getreden met betrokken partijen.

Wat willen we bereiken?.....

De stedelijke regio meer leidend in cultuurbeleid en subsidiestelsel

De minister van OCW nodigt de samenwerkende gemeenten en provincies uit om, zoveel mogelijk samen met het culturele veld, profielen op te stellen waarin zij hun gezamenlijke visie op kunst en cultuur in de regio beschrijven en de uitdagingen die zij zien oppakken. Deze cultuurprofielen zullen als uitgangspunt dienen voor het landelijk cultuurbeleid en de subsidiering daarvan vanaf 2021.

De stedelijke en regionale profielen bieden de kans om nationaal en regionaal cultuurbeleid elkaar te laten versterken. Provincies willen dat hierdoor een groter en divers publiek wordt bereikt.

Gebiedsgerichte erfgoedzorg met focus op een toekomstige rol in de monumentenzorg

In navolging van de decentralisatie van de restauratie van rijksmonument, wil een aantal provincies op het terrein van monumentenzorg meer taken

gedecentraliseerd zien. Inmiddels is het jaarlijkse rijksbudget opnieuw verdeeld voor 2019. We zetten samen met het Nationaal Restauratiefonds verder in op een betere ordening met betrekking tot financieringsregelingen voor restauratieprojecten.

Op basis van de monumentenmonitor en de Beleidsbrief Erfgoed Telt, maken we verder bestuurlijke afspraken met een focus op het verankeren van blijvende (ook financiële) aandacht voor de grote restauraties met het rijk.

Belangenbehartiging en agendering overige cultuur gerelateerde onderwerpen

Op het terrein van onder andere Cultuureducatie met Kwaliteit, de Bibliotheekwet en regionale omroepen zal het IPO bij de Tweede Kamer en ministeries de actualiteit volgen, teneinde de provinciale belangen te behartigen.

Wat gaan we ervoor doen?.....

Samen met rijk en gemeenten regionale cultuurprofielen vormgeven

Het IPO faciliteert de provincies bij de opstelling regionale cultuurprofielen, inrichten proeftuinen en voorbereiding periode 2021-2024 en stemt namens de provincies af met het ministerie van OCW. Relevante momenten zijn:

- de gezamenlijke adviesaanvraag eind 2018
- de presentatie van uitgangspunten door de minister van OCW zomer 2020; en
- vaststelling regeling in oktober 2019.

We verzorgen het cultuurplatform van de provincies: we delen goede voorbeelden en kennis, dragen contactpersonen aan en koppelen cultuur met andere beleidsvelden, zoals het ruimtelijke en economische.

Gebiedsgerichte erfgoedzorg met focus op een toekomstige rol in de monumentenzorg

Afspraken maken over een meerjarenprogramma (inclusief budget) voor een gezamenlijke aanpak grote restauratieopgaven, zodat een stabiele financiële ondersteuning tot stand komt. De monumentenmonitor en de inventarisatie van provincies en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) van grote restauratie objecten als vertrekpunt gebruiken voor (grote) restauraties van rijksmonumenten.

Een mogelijk coördinerende rol voor het IPO wordt nader uitgewerkt voor het gebruik van monumentale kerken. De wens van eigenaren om een monument open te stellen staat soms tegenover de zorgen van andere partijen over het beheer van historische waarden. Het landelijke programma "De Verbinding" bevordert onder meer de totstandkoming van kerkenvisies op lokaal niveau waarin partijen alle belangen afwegen en keuzes maken over de toekomst van kerken.

In 2018 is het digitale loket reeds gerealiseerd met het online gaan van de archeodepot.nl waar in 2018 al zes provincies aan deelnemen. In 2019 realiseren we de deelname van alle provincies aan één digitaal loket voor aanlevering van roerende archeologische monumenten.

Afgesproken is te komen tot hetharmoniseren van de technisch objectieve criteria van de provinciale subsidieregelingen. Verschillen op basis van regionale prioriteiten en provinciale beleidskeuzes zullen uiteraard blijven bestaan.

We geven uitvoering aan de routekaart monumenten. Via de routekaart monumenten wordt gewerkt aan verduurzaming van monumenten. Het proces wordt nog uitgelijnd.

Belangenbehartiging en agendering overige cultuur gerelateerde onderwerpen

De provincies voeren het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 uit. Met relevante partijen als het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) en het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) gaan we in gesprek over de voortgang van het programma en verkennen we de ideeën over een doorkijk.

De provincies voeren voor bibliotheken de wettelijke taak voor innovatie en

interbibliotheek leenverkeer uit. Het IPO volgt de relevante ontwikkelingen, zoals de spreiding, voorzieningen, etc. en overlegt samen met partijen als de Koninklijke Bibliotheek (KB), de VNG, het ministerie van OCW, Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en de Stichting Samenwerkende Provinciale Ondersteuningsinstellingen Nederland (SPN) teneinde te zorgen voor een goed werkend bibliotheekstelsel.

Zo nodig herijken we de provinciale standpunten, afhankelijk van het voortzetten van het traject rond het wetsvoorstel voor modernisering van de regionale publieke omroepen.

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 6. Culturele infrastructuur en monumentenzorg						
	Cultuur	35.000	-			
	Erfgoed	20.000				
	Werkbudget	15.000				
KT6.0	Culturele Infrastructuur	70.000		185.338	32.684	288.023

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak geen claim bij de Kadernota opgevoerd. Het betreft in belangrijke

mate de continuering van bestaand beleid.

10. Kerntaak 7: Kwaliteit van het Openbaar Bestuur

Ambities 2019.....

In de kerntaak Kwaliteit van het Openbaar Bestuur en Interbestuurlijke Verhoudingen komen uiteenlopende opgaven samen: "goed openbaar bestuur", financiën, toezicht, werkgeverszaken, en ook de overkoepelende opgave van versterken van de zichtbaarheid van de gezamenlijke provincies. De opgaven rond "goed openbaar bestuur", toezicht en (deels) financiën maken op nationaal niveau onderdeel uit van het IBP, en dragen op elementen ook bij aan de opgave van de Energietransitie.

Binnen het IBP speelt het thema "goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving" een steeds prominentere rol. In het IBP staat dat het rijk, provincies, gemeenten en waterschappen samen met de samenleving en private partners als één overheid willen werken aan de realisatie van concrete resultaten. Dat vergt meer situationele arrangementen en vormen van samenwerken met een meer flexibele organisatie en een meer adaptieve werkwijze (geen blauwdrukken). Hiertoe wordt in de komende periode binnen de opgave van het IBP gekeken naar mogelijkheden met experimenteren in de regio's, en het (ook daarbij) versterken van de verbindingen tussen opgaven, beleidsterreinen en actoren.

Met een bestuurlijke kopgroep, en een interprovinciaal team wordt - met de VNG en het rijk - gewerkt aan de verbeteragenda "Toezicht van de Toekomst". In de Kamerbrief van juni 2018 is - ook namens het IPO en de VNG - aangekondigd dat deze agenda in het najaar gepresenteerd wordt.

Onder de paraplu van het IBP wordt in 2019 ook gewerkt aan een actualisatie van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen, een vernieuwd beleidskader (gemeentelijke)

herindelingen, standpuntbepaling en belangbehartiging met betrekking tot de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, en wordt bezien welke rol de provincies wensen in het rijksprogramma "Versterking lokale democratie en bestuur". Voor al deze projecten wordt in overleg met het rijk tijdpad en aanpak besproken.

Digitalisering

Digitalisering kan de manier waarop het bestuur zich tot inwoners en organisaties verhoudt in sterke mate beïnvloeden. Op landelijk gebied zijn in dit kader diverse programma's opgestart, zoals de Digitale Overheid en het digitale platform voor de Omgevingswet. Met de Digitale Overheid willen de Nederlandse overheden gezamenlijk bereiken dat burgers en bedrijven hun zaken met de overheid veilig en makkelijk en eenduidig online kunnen doen. Een vergunning aanvragen bijvoorbeeld, of een vraag stellen per e-mail. De informatie moet online beschikbaar zijn en de uitwisseling van gegevens goed beveiligd.

In de beïnvloedingsfase coördineert het IPO in overleg met de provincies die programma's en werkgroepen op het gebied van Digitale Overheid en waar de provincies van aangeven er belang aan te hechten. Dit zal in het komende jaar worden herijkt op nut en noodzaak.

Om in te spelen op de nieuwe vormen van overheidsdienstverlening wordt aan Europese en nationale wetgeving (Wet Generieke digitale infrastructuur (GDI), Wet Datalekken, Wet Open Overheid (WOO) gewerkt. In deze processen worden de provinciale belangen, voor zover door de AAC/BAC gewenst, behartigd: een transparante provincie voor burgers en ondernemers, materiële invloed op (doorwerking van) rijksbeleid, passende financiering, ook voor de

ontwikkelfase. De provincies willen bereiken dat thema's als een adequate financiering, informatieveiligheid, verplicht gebruik van basisregistraties en duurzaam archiveren goed worden ingevuld.

In de implementatiefase van de Digitale Overheid dienen de provincies te gaan voldoen aan kaders en afspraken die worden vastgelegd in wetten en/of bestuurlijke afspraken. De implementatie wordt aangestuurd via de trits IPO-bestuur, KPS, Stuurgroep Interprovinciale Digitale Agenda (IDA) en SIO.

Denk voor dit onderdeel bijvoorbeeld aan de afspraak dat Nederlandse burgers bij de overheid kunnen inloggen met DIGID. Het IPO zorgt dat helder is wanneer de provincies aan welke verplichtingen moeten voldoen, biedt inzicht in de voortgang van de implementatie en signaleert op welke gebieden de provincies mogelijk gezamenlijk kunnen optrekken.

Het werken aan de digitale opgave conform de Programmabegroting wordt in algemene zin aangestuurd en kortgesloten via het gedelegeerd opdrachtgeverschap vanuit de KPS (de heer M. van Bijnen, Noord-Brabant), de stuurgroep IDA en het overleg van de hoofden ICT, het SIO.

Financiën

Op het gebied van financiën staat een aantal onderwerpen voor 2019 en verder op de agenda van de gezamenlijke provincies. Met het rijk is bestuurlijk afgesproken een gezamenlijk traject te doorlopen voor de actualisatie van het Verdeelmodel Provinciefonds per 2021. Hierbij wordt gestart met een kwartiermakerfase, waarin de noodzaak van een al dan niet diepgravende herziening wordt beoordeeld, waarna een besluit over het vervolg zal worden genomen. Het IPO heeft de mogelijkheid in dit proces een centrale rol te vervullen door het leveren van de kwartiermaker/projectleider.

Het rijk wenst afspraken te maken over (monitoring en beheersing van) het toegestane EMU-saldo. Daarnaast zullen enkele fiscale thema's voor 2019 geagendeerd worden, zoals het BCF, en zal de verdere vormgeving van Invest-NL onderwerp van gesprek zijn. Ook zal de commissie-Depla enkele vervolgacties kennen welke in 2019 verder worden uitgewerkt. Het gaat dan om de evaluatie van de beleidsindicatoren Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) met de intentie voor een nieuwe collegeperiode vanaf 2019 een definitieve set van indicatoren vast te stellen.

Evenementen

In het kader van de versterkte zichtbaarheid van de provincies, en de samenwerking tussen de decentrale overheden, worden in 2019 - binnen de koepelsamenwerking - de tradities van het jaarlijkse bestuursdiner en de "welcome back borrel" gecontinueerd.

Op 11 en 12 oktober 2018 vindt voor de allereerste maal het Jaarcongres van het IPO, de gezamenlijke provincies, plaats in Brussel, in het hart van de Europese Unie. De workshops op het congres zijn in 2018 een samenwerking tussen twee of meerdere provincies, tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, en in 2018 ook met het Europese netwerk. In vervolg op voorgaande jaren wordt de (externe en sociale) communicatie verder geprofessionaliseerd en blijvend vernieuwd. Bovenal is de betrokkenheid van Statenleden jaarlijks geïntensiveerd. De jaarcongressen tijdens de huidige Statenperiode worden gekenmerkt door elk jaar een extra vernieuwing, en een extra uitdaging in de interprovinciale samenwerking. Telkens met als doel - met het identieke budget - het netwerk, en de kennis- en ervaringsuitwisseling tussen de leden van de vereniging van het Interprovinciaal Overleg verder te brengen. De gastprovincie voor het congres 2019 is op moment van schrijven nog geheim.

Het zal het eerste congres zijn voor de nieuwe Staten en nieuwe besturen van Gedeputeerde Staten.

Een uniek programma in de eerste maanden van 2019 is het gezamenlijke project van de provincies (Staten, colleges Gedeputeerde Staten en commissarissen van de Koning) voor de Statenverkiezingen op 19 maart 2019. De Staten van alle twaalf provincies hebben het initiatief genomen tot een "awareness"-campagne. Zowel de Kring van commissarissen van de Koning als het IPO-bestuur hebben daar de steun voor uitgesproken, en het IPO-bestuur heeft ingestemd met de betrokkenheid bij de coördinatie en implementatie van dit unieke project.

Het IPO zal oog moeten hebben en houden voor vernieuwingen in het openbaar bestuur en voor een weerbare en integere overheid. Ontwikkelingen in de rol van provincies doen zich voor op het gebied van de vernieuwing van interbestuurlijk toezicht. Het IPO zal de aandacht moeten vasthouden wat betreft het interbestuurlijk toezicht. Daarbij ligt een stevigere rol van provincies bij achterblijvende kwaliteit van gemeenten voor de hand.

Europese Programma's

Het IPO is aangesloten bij de Europese koepel Council of European Municipalities and Regions (CEMR). Leden zijn nationale verenigingen van lokale en regionale overheden. Het IPO vervult in 2019 nog steeds het roulerende voorzitterschap en tracht hiermee de provinciale belangen in de Europese arena te behartigen in samenwerking met de andere leden.

Het Kenniscentrum Europa Decentraal is de kennispartner voor provincies met name op het gebied van Europese Regelgeving en relevante ontwikkelingen. Het IPO draagt samen met onder andere de VNG en het ministerie van BZK bij aan de financiering van het kenniscentrum.

Voor alle dossiers wordt zowel in Den Haag als Brussel gemonitord of zich nieuwe ontwikkelingen voordoen vanuit de EU-context, of de goede mensen/IPO-structuren betrokken zijn en of er voldoende kennis is van en contact over provinciale ontwikkelingen met het rijk. Belangrijke overleggen in Den Haag in dit verband zijn de wekelijkse interdepartementale bespreking van nieuwe commissievoorstellen (BNC) bij het ministerie van Buitenlandse Zaken en het wekelijkse informele EU-overleg bij het ministerie van BZK. In Brussel worden over deze dossiers contacten gelegd en gesprekken gevoerd met de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, de Europese Commissie, het Europees Parlement, het Europees Comité van de Regio's en andere Brusselse stakeholders uit de triple helix.

Voor het MFK-dossier is de verwachting, dat er nog geen akkoord zal worden bereikt vóór de verkiezingen van het Europees Parlement op 23 mei 2019. Het IPO zal indien nodig zowel de Brusselse als Haagse kanalen gebruiken om onder andere aandacht te vragen voor belangrijke punten als de oproep tot een niet te eenzijdige focus op afdrachten van Nederland aan de EU, het onderstrepen van het belang van de directe betrokkenheid van Nederland bij de invulling van de fondsen en de regionale dimensie van het Europees semester.

Voor het Europese GLB en cohesiebeleid zal 2019 vooral in het teken staan van het komen tot een akkoord in de trilogie tussen de Raad, Europese Commissie en het Europees Parlement. Daarbij zal het IPO/HNP de voortgang van de onderhandelingen nauwgezet monitoren, eventueel acties overwegen. Daarnaast zal in 2019 een vertaalslag moeten worden gemaakt van de overeengekomen verordeningen naar de provinciale praktijk.

Wat willen we bereiken?.....

Proeftuinen

In de proeftuinen wordt voor de aanpak van maatschappelijke opgaven met regionale partnerschappen geëxperimenteerd met als doel deze wijze van werken tot gebruikelijke standaard te verheffen.

Doel is dat provincies in staat zijn samen met andere overheden als één overheid te werken aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken.

Wetenschapsnetwerk

Het discours over het openbaar bestuur verrijken met specifieke aandacht voor de rol van de provincie.

Financiën

Een groot aantal onderwerpen dat samenhangt met de taken van provincies wordt centraal door het rijk geregeld. Het IPO is betrokken bij besluitvorming en werkt er aan dat de positie van provincies zo goed mogelijk blijft gewaarborgd.

Wat gaan we ervoor doen?.....

Proeftuinen

De werkwijze met Proeftuinen komt voort uit het rapport 'Maak Verschil' van het ministerie van BZK. De uitkomsten van het proeftuinentraject sluiten aan bij de IPO-inzet dat maatschappelijke opgaven centraal staan. Samenwerken over de bestuurlijke grenzen heen is het devies. Van het rijk wordt partnerschap gevraagd. In het IBP wordt in het kader van het werken als één overheid een programma opgesteld waarin het rijk van decentrale overheden die (regionaal) samenwerken aan een vernieuwende aanpak van de opgaven in dit IBP kunnen leren en samen kunnen experimenteren in een proeftuin of pilotproject. Op dit moment is nog niet bekend wanneer dit programma gereed is en wat de inhoud ervan wordt.

Wetenschapsnetwerk

De wetenschappelijke onderbouwing – feiten, cijfers, inzichten en verhalen – en expertise uit de provinciehuizen een completer beeld presenteren van mogelijke oplossingsrichtingen voor de aanpak van opgaven, met specifieke aandacht voor toegevoegde waarde provincie/DNA middenbestuur. Er wordt in het najaar 2018 een voorstel voorbereid om de strategische denktank, kennisfunctie en het

wetenschapsnetwerk meer in lijn met elkaar te brengen en dit tot een kennishub vorm te geven.

Financiën

Actualisatie Verdeelmodel Provinciefonds

Met het rijk is bestuurlijk afgesproken dat een gezamenlijk traject wordt doorlopen gericht op de actualisatie van het Verdeelmodel Provinciefonds per 2021. Inzet van het IPO is een beperkte herziening. In de tweede helft van 2018 is gezamenlijk met het rijk bepaald welke onderwerpen onderdeel uitmaken van de herziening en is gezamenlijk een besluit genomen over het vervolg in 2019 en 2020. Te denken valt aan de aanstelling van een externe (onderzoeks)commissie die dit verder uitwerkt.

Beheersing EMU-saldo

Vanwege bepalingen van de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is in 2018 met het rijk een bestuurlijke afspraak gemaakt over het EMU-saldo over de periode 2019-2022. In de bestuurlijke overleggen met het rijk zal de realisatie van deze afspraken worden besproken, indien hierover aanleiding is. Dit kan aanleiding geven tot het maken van aanvullende analyses en afspraken, voor een betere beheersing van het EMU-saldo door de provincies.

Vermindering knelpunten fiscalisering

In het IBP is met het rijk afgesproken dat geconstateerde knelpunten als gevolg van de uitvoering van de fiscale regelgeving zullen worden weggenomen, zoals in relatie tot het BTW-Compensatiefonds. Hiertoe bespreekt het IPO de knelpunten met het rijk en de mogelijke oplossingsrichtingen hiervoor.

Overige onderwerpen

De aanbevelingen van de commissie-Depla (2014) kennen enkele vervolgacties die in 2019 verder worden uitgewerkt. Het gaat om de evaluatie van de beleidsindicatoren BBV met de intentie voor de nieuwe collegeperiode vanaf 2019 een definitieve set van indicatoren vast te stellen. Daarnaast wordt in BADO-verband (BADO=Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) gewerkt aan een notitie die de provincies moet faciliteren bij het opstellen van hun rechtmatigheidsverklaring. Het rijk heeft inmiddels aangekondigd dat de colleges van

Gedeputeerde Staten deze naar verwachting met ingang van het boekjaar 2021 moeten gaan afgeven. Het IPO zal met name de kennisdeling faciliteren en er op toezien dat geen onnodige kosten voor rechtmatigheidsverklaringen voor provincies ontstaan.

In 2019 zal de vormgeving van Invest-NL definitief gestalte krijgen. Vanuit de financiële invalshoek, maar ook vanuit Regionale Economie worden de ontwikkelingen hiertoe nauw gevolgd door het IPO.

Ten slotte is het te verwachten dat bij de uitvoering van het IBP financiële advisering noodzakelijk zal zijn voor de verwezenlijking van de hierin opgenomen voornemens.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
Kerntaak 7. Kwaliteit van het openbaar bestuur						
	Bestuurlijke verhoudingen provincies					
	Reguliere activiteiten	166.364				
	Dialoogcafés		-10.000			
	Platform 31		-5.000			
	Speerpunten	120.000				
	Proeftuinen		50.000			
	Kennishub		20.000			
	Formatie kennishub		115.000			
	Europa programma's	239.264				
	IDA	30.250	PM			
	Financiën		100.000			
KT7.0	Kwaliteit openbaar bestuur	555.878	270.000	1.235.590	217.894	2.279.361

Er is voor de uitvoering binnen deze kerntaak een aantal claims bij de Kadernota opgevoerd. Het betreft hier:

- In de oorspronkelijke budgetten wordt voor het onderwerp proeftuinen als onderdeel van het thema "goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving" voor het jaar 2018 € 100.000 opgevoerd. Dit budget wordt in 2019 teruggebracht tot 50.000 euro en ingezet voor het IBP.
- Voor het wetenschapsnetwerk was oorspronkelijk jaarlijks € 20.000 gereserveerd. In het kader van de ambitie van een overkoepelende kennishub - waarin de strategische denktank en het wetenschapsnetwerk wordt opgenomen - wordt voorgesteld dit bedrag om te zetten en met € 20.000 te verhogen. Daarnaast is voor de realisatie van (de aanpak en structuur van) de kennishub extra formatie nodig ad. € 115.000 (nieuw beleid).
- Met het programma IDA wordt een aanzet gegeven aan interprovinciale samenwerking op digitale onderwerpen. Het huidige programma is gestart met een

tweejarige impuls. Om gezamenlijke initiatieven te ontplooiën wordt voor 2019 budget gevraagd. Het huidige programma heeft als eerste doelstelling om daar waar opgaven beter, sneller, efficiënter en/of doelmatiger kunnen worden gerealiseerd met inzet van digitale middelen, deze te realiseren. Voor zover dit daarnaast mogelijk is, zal een visievormingstraject worden uitgevoerd, met als doel om een strategische digitaliseringsagenda (2019-2024) op te leveren, vergelijkbaar met die van de andere overheden. Tot het moment de gedelegeerd opdrachtgever hierover een standpunt heeft ingenomen staat dit budget op PM.

- Binnen kerntaak 7 zal extra inzet op het terrein van de portefeuille Financiën noodzakelijk zijn gelet op een aantal thema's die in 2019 aandacht vraagt (EMU-saldo, financiering IBP en NOVI, actualisering verdeelsystematiek provinciefonds, Invest-NL, financieel toezicht, etc.). Er zal naar verwachting een additioneel budget van € 100.000 benodigd zijn. Dit budget is nodig om een aantal verkenningen op bovengenoemde thema's uit te voeren.

Werkgeverszaken.....

Ambities 2019.....

Het IPO is belangenbehartiger voor het afspreken van arbeidsvoorwaarden die bijdragen aan het realiseren van de maatschappelijke opgaven en aan de ontwikkeling van de provinciale organisaties en haar werknemers: Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en provincieambtenaren. We bevorderen het innemen van gezamenlijke standpunten aan werkgeverszijde, waarmee we het beleid bepalen en/of beïnvloeden. We overleggen daartoe met andere overheids- en onderwijssectoren, we lobbyen in Den Haag en we bevorderen kennisuitwisseling.

De gezamenlijke provincies leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke opgaven, onder andere het creëren van garantiebannen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat doen de provincies met gemotiveerde werknemers die gericht zijn op het dienen van het publieke belang.

Bij goed werkgever- en werknemerschap hoort een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) die enerzijds de ontwikkeling van de sector provincies en het realiseren van maatschappelijke

opgaven ondersteunt en anderzijds bijdraagt aan de ontwikkeling van de talenten van de medewerkers in de provinciale sector. De huidige cao heeft een looptijd van 1 januari 2017 t/m 31 december 2018. In 2018 wil het IPO met

de vakbonden een cao afspreken voor de kalenderjaren 2019 en 2020. Het zal in 2019 nog de nodige inspanningen vragen om dit traject af te ronden en de implementatie van afspraken verder vorm te geven.

Wat willen we bereiken?.....

CAO

Afsluiten en implementatie cao 2019 en 2020.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)

Op 1 januari 2020 wordt de Wnra geïmplementeerd. De KPS heeft het implementatieplan vastgesteld in maart 2017. De activiteiten in dit plan leiden tot het zorgvuldig en tijdig implementeren van de Wnra waarbij juridische risico's worden vermeden en optimaal wordt samengewerkt tussen het IPO en de provincies. Ook in 2019 moeten diverse activiteiten worden uitgevoerd ter voorbereiding van deze implementatie.

Integriteit en rechtspositie bestuurders

De samenleving is gebaat bij een integere overheid. Dat vergt continue aandacht voor awareness. Daarnaast is een goede rechtspositionele basis een belangrijke voorwaarde voor een integere uitvoering van het politieke ambt.

Garantiebanen

De sector provincies staat aan de lat voor het realiseren van 340 garantiebanen voor 1 januari 2024. Sinds 1 januari 2018 moeten overheidsorganisaties voldoen aan het jaarlijks te bepalen quotumpercentage. Dit percentage wordt vastgesteld in het najaar, voorafgaand aan het desbetreffende kalenderjaar. In 2018 bedroeg dit percentage 1,93% (van de verloonde uren in 2018).

Behoud en versterking samenwerking werkgevers binnen en buiten de sector provincies

Het IPO is één van de tien werkgevers die is verenigd in de Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW), onderwijs en decentrale overheden. Het IPO is één van de veertien overheids- en onderwijssectoren die het Verbond van Sectorwerkgevers bij de Overheid (VSO) vormen. Beide gremia zijn van groot belang voor het afstemmen en behartigen van de belangen van de werkgever(s) en derhalve is behoud en versterking samenwerking van belang.

Wat gaan we ervoor doen?.....

Cao

De complexiteit van de Wnra, spanningen in de "polder" en de looneisen van vakbonden kan ertoe leiden dat de activiteiten met betrekking tot de cao een uitloop hebben in 2019. Daarnaast moet een aantal afspraken uit de cao 2017-2018 nog worden geïmplementeerd in 2019.

De activiteiten van het IPO bestaan hier vooral uit het vormgeven en coördineren van en het leveren van een inhoudelijke bijdrage aan het co-creatieproces dat moet resulteren in nieuwe cao's. Acht maal per jaar vergadert de Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie (BOD) en ongeveer twee maal per jaar worden de portefeuillehouders P&O uitgenodigd voor een ad-hoc vergadering. Dit wordt door het IPO voorbereid.

Daarnaast worden adviezen en producten opgevraagd en/of opgeleverd die betrekking hebben op afspraken in de cao 2017-2018, de cao 2019 en de cao 2020 en op basis van (vragen naar aanleiding van) zaken die zijn geregeld in de Collectieve Arbeidsvoorwaarden Provincies (CAP):
adviezen/berekeningen met betrekking tot uitkeringen, FuwaProv en cao-producten, zoals de implementatie van een sectoraal generiek functiehuis (dat is ontwikkeld in 2018) en het beheer, onderhoud en gebruik van digitale tools voor het goede gesprek en een financiële loopbaanplanner.

In de tweede helft van 2019 wordt de werkgeversvisie 2016 geactualiseerd, samen met vertegenwoordigers van de nieuwe colleges van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

De wetgevingsagenda van het ministerie van SZW geeft aan dat er nieuwe wetgeving komt op het vlak van arbeidsrecht en overige werkgeverszaken. Dat heeft impact op de cao en op de in 2019 op te stellen personeelshandboeken en vraagt mogelijk ook om nadere juridische advisering.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Wnra

Het IPO is verantwoordelijk voor het programmamanagement van de implementatie van de Wnra in de sector provincies. Het verzorgt tevens het inwinnen van extern juridisch advies bij kwesties die van belang zijn voor een goede en tijdige implementatie van de Wnra. De uitkomst van de aanpassingswetgeving zal zo nodig ook leiden tot nadere benodigde juridische advisering.

Op het gebied van arbeidsverhoudingen zal de bezwarencommissie vervallen per 1 januari 2020; wat daarvoor in de plaats komt zal duidelijk worden in de loop van 2018.

Het is zeer goed denkbaar dat wordt besloten tot het instellen van een centrale geschillencommissie. De kosten van het secretariaat en de vacatiegelden worden dan op sectoraal niveau betaald. Tot op heden waren provincies verantwoordelijk voor de kosten van hun eigen bezwarencommissies. In 2019 wordt de geschillenprocedure vormgegeven; kosten zijn pas aan de orde in 2020.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Integriteit en rechtspositie bestuurders

Het IPO organiseert samen met de VNG en UvW als partner van het Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel (CAOP) en de Ien Dales leerstoel de dag en nacht van de integriteit. De dag van de integriteit is gericht op ambtenaren, de nacht van de integriteit is gericht op bestuurders. Daarnaast worden, samen met andere overheden, activiteiten georganiseerd voor "weerbaar bestuur".

In 2018 is een boekje over het samenspel tussen gedeputeerden en hun ambtenaren geschreven gericht op de nieuwe gedeputeerden die na de verkiezingen in 2019 aantreden. Dit boekje wordt in 2019 vormgegeven en gedrukt. Tevens wordt geïnvesteerd in een welkomst-/introductiepakket voor nieuwe Statenleden.

Garantiebanen

Twee keer per jaar rapporteert het IPO over de realisatie per provincie/de sector.

Het IPO vervult de rol van projectleider banenafpraak sector provincies en staat dagelijks in contact met een leer/kennisnetwerk van de provincies (contactpersonen inclusieve arbeidsmarkt). Alle relevante kennis en ontwikkelingen worden actief gedeeld c.q. ervaringen en knelpunten doorgegeven en besproken met gezaghebbende autoriteiten.

Er wordt een themadag garantiebanen georganiseerd voor het leer/kennisnetwerk en producten worden ontwikkeld die de provincies ondersteunen bij het realiseren van hun individuele opdracht.

In 2018 is een sectorplan opgesteld, een doorvertaling van het VSO-plan dat is aangeboden aan de Kamers. Omdat de uitdaging groter is geworden dan hij voorheen was, de quotumheffing verlangt meer banen dan de banenafpraak tot 1 januari 2018, zullen meer activiteiten worden ontplooid en de communicatie geïntensiveerd. Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Behoud en versterking samenwerking werkgevers binnen en buiten de sector provincies

In 2019 zal extra nadruk komen te liggen op het (bestuurlijk) versterken van het Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW) (naar aanleiding van het IBO Pensioenen, rapport-Borstlap en advies-Wim van der Donk). Daarnaast wordt ook in 2019 nauw samengewerkt met de afdelingen P&O van de provincies om gezamenlijk ontwikkelslagen te

maken die bijdragen aan de realisatie van Kompas 2020.

Het IPO speelt een actieve rol in het ZPW, het VSO, de Pensioenkamer (mede voor de sector waterschappen), de periodieke vergaderingen van hoofden P&O en de adviesgroepen arbeidsvoorwaarden en P&O ondersteunen. In de aanloop naar een nieuw pensioenstelsel, en de strengere wettelijke eisen met betrekking tot pensioencommunicatie (toenemende rol voor de werkgever), moet extra worden geïnvesteerd in communicatie en het vergroten van het pensioenbewustzijn binnen de sector.

Noot: voor de realisatie van het bovenstaande zullen programmakosten vrijgemaakt moeten worden en is onderdeel van de Kadernotaclaim.

Communicatie en lobbyactiviteiten

Voor de thema's cao, garantiebanen en normalisatie wordt, periodiek een beroep gedaan op communicatiefaciliteiten van het IPO. Dat zal op natuurlijke momenten zijn (bijvoorbeeld aan voorzijde, tussentijds en einde cao co-creatie traject, bij meetmomenten garantiebanen en conform het implementatieplan van de Wnra).

Wat is daarvoor nodig?.....

		2019 MJR	Claim	Personeel	Materieel	Totaal
WG Werkgeverszaken						
	CAO	29.000	163.000			
	Wnra	10.000	20.000			
	Integriteit en rechtspositie bestuurders	4.000	-			
	Garantiebanen	10.000	5.000			
	Samenwerking	24.500	10.000			
WG.0	Werkgeverszaken	77.500	198.000	514.829	90.789	881.118

Voor de uitvoering van de activiteiten met betrekking tot werkgeverszaken is bij de Kadernota een claim opgevoerd van € 198.000. Het betreft het

continueren van bestaand beleid en gezien het feit dat dit nauwelijks beïnvloedbaar is, wordt voorgesteld deze claim te honoreren.

Bedrijfsvoering IPO.....

De verbetering van de beheersing en de bedrijfsvoering zal ook in 2019 worden doorgezet. Het gaat dan om een professionalisering van de gehele keten waarbij iedere discipline wordt geoptimaliseerd. Zo zal de controlfunctie, maar ook de HRM-functie, de administratieve organisatie, de informatisering en automatisering, de juridische functie en de financiële functie verder moeten worden doorontwikkeld. Het doel is daarbij het IPO intern volledig op orde te krijgen en te houden om uiteindelijk extern gezaghebbend te zijn. Hiervoor werkt het IPO zoveel mogelijk samen met BIJ12 en wordt een kosteneffectievere organisatie van primaire processen vormgegeven. Er is een samenwerkingsagenda opgesteld welke leidend is voor de samenwerking op het terrein van de bedrijfsvoering. Te denken is bijvoorbeeld aan samenwerking op het gebied van de Algemene verordening Gegevensbescherming (AVG) en de E-HRM.

Daarnaast zijn tijdens de regionale bijeenkomsten in het kader van de begrotingsvoorbereiding talrijke suggesties gedaan om de werkwijze van het IPO te versterken. Zo hecht men eraan dat het IPO nog meer dan in het verleden, actief provincies opzoekt. Te denken valt hierbij aan sessies binnen een provincie waaraan alle AAC- en BAC-leden van die provincie kunnen deelnemen. De kracht van het IPO ligt immers in de kracht van het verbinden en deze gedachte zal leidend worden bij de vormgeving van de nieuwe werkwijze. Ook hecht men aan een snellere besluitvorming en het IPO zal alternatieven moeten ontwikkelen voor de huidige AAC- en BAC-structuur. Deze structuur volstaat immers voor de going-concern taken, maar wordt voor sommige dossiers als vertragend en beklemmend ervaren. De agenda's van de BAC behoeven meer inspiratie en inhoudelijke uitdaging. Het blijft voor het IPO een uitdaging om het goede gesprek op de BAC-tafel te krijgen.

Tijdens de inloopsessies is de suggestie gedaan een gedeelte van de BAC-vergaderingen te reserveren voor intervisie en reflectie. Het werken met kopgroepen wordt als zeer positief ervaren, zo leert de input vanuit de provincies. De omslag van sectoraal naar opgavegericht blijft, ook organisatorisch, een uitdaging voor het IPO. Gelet op de positieve ervaringen zal onverkort worden ingezet op de organisatie van dialoogcafé 's. Voor de volgende bestuursperiode zal ten aanzien van de werkwijze een voorstel worden voorbereid.

De functie van het IPO als kennismakelaar en informatieverstrekker (ook digitaal) zal moeten worden doorontwikkeld, maar ook zal het IPO de vraag die speelt bij provincies inscherpen. De ontwikkeling richting een kenniscentrum (kennishub) ligt daarbij voor de hand. Provincies zullen eenvoudig hun vragen moeten kunnen neerleggen en het IPO zal vervolgens ofwel zelf in beantwoording moeten voorzien ofwel voor beantwoording moeten zorgen.

Een bijzondere taak is weggelegd voor het IPO op die dossiers waar een gezamenlijke doelstelling en een gezamenlijk bod richting rijk kunnen worden geformuleerd en hier zal het IPO zich zeer actief in opstellen. De standpuntbepaling inzake het Verdeelmodel kan hier als goed voorbeeld dienen. Daarnaast is het streven dat het IPO actief de provinciale agenda in Den Haag gaat vormgeven en dat nog sterker dan voorheen de samenwerking met de VNG en de UvW wordt gezocht.

De raming van de personele lasten zijn gebaseerd op een takenpakket van gelijke omvang als het huidige takenpakket. Dit heeft als consequentie, dat de raming zo constant mogelijk is gehouden. Reorganisatiekosten en de gevolgen hiervan zijn niet opgenomen in het budget voor personele lasten, maar in het budget voor programmakosten.

De raming voor huisvestingskosten bestaan voor het grootste gedeelte uit de jaarlijkse huur van het IPO-huis in Den Haag. Daarnaast leveren de energie- en onderhoudskosten een vaste kostenpost op.

De raming voor de indirecte kosten is met € 170.000 gereduceerd (van € 720.000 naar € 550.000). De budgetten op het gebied van automatisering en representatie vallen al enkele jaren voor een gedeelte vrij (onderuitputting)

De budgetten voor programmakosten worden met name aangewend ten behoeve van organisatieontwikkeling, maar ook om de gevolgen van de reorganisatie financieel op te kunnen vangen. Aangezien deze gevolgen op dit moment nog niet goed kunnen worden ingeschat, lijkt het raadzaam de bestaande meerjarenraming te handhaven.

	Organisatie en bedrijfsvoering	2019	2020	2021	2022
	Totaal personeelskosten	7.454.724	6.186.644	6.186.644	6.186.644
	Totaal huisvestingskosten	482.342	482.342	482.342	482.342
	Totaal indirecte kosten	547.291	547.291	547.291	547.291
	Totaal programmakosten	284.992	284.992	184.992	184.992
	Totaal lasten organisatie en bedrijfsvoering	8.769.350	7.501.269	7.401.269	7.401.269

11. Meerjarenraming BIJ12

BIJ12.....

Sinds 1 januari 2014 is BIJ12 operationeel als uitvoeringsorganisatie. BIJ12 heeft uiteenlopende opdrachten die zijn geclusterd in 4 units: PAS-Bureau, Natuurinformatie en Natuurbeheer, GBO en Faunafonds en ACSG. BIJ12 ontwikkelde zich sindsdien tot een organisatie die de provincies ondersteunt op de uitvoering inhoudelijke ontwikkelingen met gemeenschappelijke werkprocessen: rapporteren, adviseren, ondersteunen van processen en projecten, ontwikkelen en beheren van applicaties. De provincies bepalen de beleidskaders; de werkzaamheden van BIJ12 zijn beleidsarm.

Begroting 2019 van BIJ12

BIJ12 volgt de indexatie die IPO-breed wordt toegepast voor personeels- en uitvoeringskosten. De overige mutaties voor de begroting 2019 zijn besproken met de portefeuillehouders van BIJ12, de AAC Vitaal Platteland en de AAC Midden. Tevens is het besluit van de Algemene Vergadering van 24 mei 2018 tot bijstelling van de begroting van het PAS-bureau met €2,1 mln. structureel verwerkt in de begroting. De begroting, opgenomen in het Jaarplan BIJ12 2019, laat voor 2019 het volgende beeld zien:

	Begroting 2019 Structureel	Begroting 2019 Incidenteel	Primaire begroting 2019
Lasten			
Interne organisatie	3.011.295	0	3.011.295
PAS-bureau	4.158.405	0	4.158.405
Natuurinformatie en Natuurbeheer	7.379.187	0	7.379.187
Faunafonds	33.254.451	0	33.254.451
Secretariaat ACSG	493.145	0	493.145
GBO-provincies	4.837.185	300.000	5.137.185
Totaal lasten BIJ12	53.133.669	300.000	53.433.669
Baten BIJ12			
Bijdragen provincies uitvoerende taken	52.533.669	300.000	52.833.669
Medefinanciering GBO Risicokaart	300.000		300.000
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300.000		300.000
Totaal baten BIJ12	53.133.669	300.000	53.433.669
Saldo BIJ12	0	0	0

In het bijgevoegde Jaarplan 2019 wordt ingegaan op ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkzaamheden van BIJ12. Daarnaast is in het jaarplan opgenomen wat elke unit in 2019 wil bereiken, tegen welke kosten en wat de lange termijn doelstellingen van de units zijn.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de Begroting 2019 van BIJ12

In de Kadernota IPO is reeds melding gemaakt van de volgende ontwikkelingen die doorwerken in de begroting 2019:

Faunafonds: Actualisatie tegemoetkomingen faunaschade

Op basis van de geactualiseerde trendanalyse is bij de begrotingswijziging 2018 de raming voor tegemoetkomingen faunaschade met €3,2 mln. naar boven bijgesteld. Deze bijstelling is lager dan de in de kadernota indicatief opgenomen verwachte bijstelling van €5,5 mln. De trendanalyse is besproken met de werkgroep Natuurwetgeving. In 2019 zal er wederom een actualisatie van de trendanalyse plaatsvinden.

PAS-bureau: Beheer AERIUS en programmamanagement

Het besluit van de Algemene Vergadering tot verhoging van de begroting van het PAS-bureau met €2,1 mln. ten behoeve van het beheer van AERIUS en het programmamanagement PAS, is verwerkt in het meerjarenperspectief 2019-2022.

Natuurinformatie en Natuurbeheer: ANLb meetnetten

De kosten voor de uitvoering van de ANLb beleidsmonitoring (bijna €0,5 mln.) zijn structureel opgenomen in de begroting. Eerder werden deze kosten separaat in rekening gebracht bij de provincies.

Meerjarenperspectief begroting BIJ12 2019 t/m 2022

Omdat BIJ12 een vast pakket aan activiteiten heeft die ze uitvoert voor de provincies, laat de begroting over de jaren een stabiel beeld zien.

Meerjarenontwikkeling begroting BIJ12 periode 2019-2022

prijspeil 2019					
Lasten	Primaire begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	
Interne organisatie	3.011.295	3.011.295	3.011.295	3.011.295	
PAS-bureau	4.158.405	4.158.405	4.158.405	4.158.405	
Natuurinformatie en Natuurbeheer	7.379.187	7.336.187	7.342.787	7.273.059	
Faunafonds	33.254.451	33.257.431	33.191.237	33.141.526	
Secretariaat ACSG	493.145	493.145	493.145	493.145	
GBO-provincies	5.137.185	4.837.185	4.837.185	4.837.185	
Totaal lasten BIJ12	53.433.669	53.093.649	53.034.055	52.914.616	
Baten BIJ12	Primaire begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	
Bijdragen provincies uitvoerende taken	52.833.669	52.493.649	52.434.055	52.314.616	
Medefinanciering GBO Risicokaart	300.000	300.000	300.000	300.000	
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300.000	300.000	300.000	300.000	
Totaal baten BIJ12	53.433.669	53.093.649	53.034.055	52.914.616	
Saldo BIJ12	0	0	0	0	

Voor de gedetailleerde meerjarenraming verwijzen wij naar de beheersbegroting,

welke als bijlage bij deze begroting is opgenomen.

**#ZEG nou
ZELF?!**

**DUMPEN
DOE JE NIET**

In Brabant zijn er elk jaar meer dan 5.000 afvaldumpingen in bossen, water en parken. Van koelkasten, asbest en bankstellen tot puin en bouwmaterialen. Terwijl iedereen snapt dat je dat gewoon niet doet. Dus: breng oude spullen naar de Milieustraat, verkoop ze of geef ze weg. Maar dump ze niet in onze natuur.

#DUMPENDOEJENIET

Meer weten? Ga dan naar
www.brabant.nl/huisvuil

**OGEN
EN OREN
VAN BRABANT,**

**MELD
VERDACHTE
ZAKEN!**

meldmisdaadanoniem.nl

**SAMEN TEGEN
DRUGSCRIMINALITEIT**

Wil je meer weten over hoe je verdachte zaken herkent,
of zoek je meer informatie? **Ga dan naar www.brabant.nl/drugs**

Provincie Noord-Brabant

Ministerie van Financiën

Internetfaciliteit schatkistbankieren Rentestanden

U bevindt zich in het scherm **Rentestanden**

Hieronder worden de huidige rentestanden gepubliceerd. De rente op de rekening-courant wordt vastgesteld zoals voorgeschreven in de regeling RWT's en andere rechtspersonen gebaseerd op de Comptabiliteitswet 2016.ⁱ

Rentetarief rekening-courant:

Omschrijving	Datum	Debet/credit
Indicatief tarief	20-08-2019	0,00 %
Definitief tarief	19-08-2019	0,00 %

Rentetarieven leningen en deposito's t/m 30 jaar:

Datum	20-08-2019
Looptijd	Rentetarief
1 week	0,00 %
2 weken	0,00 %
3 weken	0,00 %
1 maand	0,00 %
2 maanden	0,00 %
3 maanden	0,00 %
4 maanden	0,00 %
5 maanden	0,00 %
6 maanden	0,00 %
7 maanden	0,00 %
8 maanden	0,00 %
9 maanden	0,00 %
10 maanden	0,00 %
11 maanden	0,00 %
12 maanden	0,00 %
2 jaar	0,00 %
3 jaar	0,00 %
4 jaar	0,00 %
5 jaar	0,00 %
6 jaar	0,00 %
7 jaar	0,00 %
8 jaar	0,00 %
9 jaar	0,00 %
10 jaar	0,00 %
15 jaar	0,00 %
20 jaar	0,00 %
25 jaar	0,00 %

30 jaar

0,00 %

Het minimum bedrag voor het afsluiten van een deposito is € 10.000.

Het Agentschap behoudt zich het recht voor van bovenstaande rentetarieven af te wijken indien blijkt dat deze niet correct gepubliceerd zijn. Voor nadere informatie over het plaatsen van deposito's en de internetfaciliteit kunt u een email sturen naar schatkistbankieren@minfin.nl

De rentetarieven zijn de inleenrentes. De inleenrente is de rente waartegen de Staat der Nederlanden zich voor bepaalde looptijden kan financieren op de internationale financiële markten. De inleenrente is afhankelijk van de looptijd waarvoor financiering wordt aangetrokken of de looptijd waarvoor een deposito wordt geplaatst. De Staat trekt financiering aan onder andere door de uitgifte van kortlopend schuld papier (Dutch Treasury Certificates, DTC's) en langlopend schuld papier (Dutch State Loans, DSL's). De inleenrente wordt gebaseerd op de rente die geldt voor DTC's (voor relatief korte looptijden) en DSL's (voor langere looptijden). Indien nodig wordt geïnterpoleerd of geëxtrapoleerd. Informatie over DTC's en DSL's is beschikbaar op de website van het Agentschap van de Generale Thesaurie van het Ministerie van Financiën (www.dsta.nl).

¹Zie voor de wet en de regeling www.rijksoverheid.nl.